

מס' / תיק

מדינת ישראל

משרדי הממשלה

משרד באג הממשלה

יגבול ביטחון ~~ממשל~~ לממשלה

13.4.1976 — 2.12.1975

מס' תיק מקורי _____

13

שם תיק: שיבות הועדה להתיישבות

מזהה פנימי: **13092/13-ג**

מזהה פריט: 001flhp

כתובת: 2-111-6-1-1

תאריך הדפסה: 24/06/2018

מחלקת התעמולה

מוכירות הממשלה

צוץ 1 גאון 3

סניגוריה

סדר י
עיתק מס. 29 מתור 45 פרוקים

פרוק ד ק ד ל
ישיבת הועדה להתיישבות
כ"ח בכסלו תשל"ו - 2.12.75

בכור חברי הועדה: המרים י. גלילי - יו"ד, א. ארזן, י. בורג, ש. הלל,
א. ידליו, ו.י. אדוק, י. הפאל, ש. רוזן.

בפרדו חברי הועדה: המרים י. אלון, א. צרפר, ח. פרס, מ. קול (בחול"ל),
י. רבינוביץ.

בכור חברי הנהלת הסוכנות היהודיות: י. צרר, א.מבקר.

בפרדו חברי הנהלת הסוכנות היהודיות: מ. בראון, א. ל. דולצ'ין, ר. וייץ (בחול"ל),
ר. יגלום, ח. קינקלשטיין, מ. קירשבלום,
י. קלארמן, מ. קרובה, ש. שפירא.

מטחפים בוספים מטעם הממשלה:	ג. הארזבר	-	סמלא מקום שר התיירות
	ז. המר	-	שר הסעד
	ט. אבני	-	משרד התיכונן
	ד. אריאל	-	משרד החוץ
	א. ביידיץ	-	מ. בהל מקרקעי ישראל
	י. גוטמן	-	לשכת חיר המושפטים
	ר. זאבי	-	משרד ראש הממשלה
	אלון ר. ורדי	-	מחאת הפעולה בחסות
	י. מקרבה	-	לשכת המר י. גלילי
	מ. בצר	-	משרד הבטחון

משתתפים בוספים מטעם הסוכנות היהודיות: י. אדמיבי, י. שמיר.

א. לייטבסקי - מזכיר הוועדה

סדר היום: ה' 5. הקטו מאחזינו אזרחיות ברמת-הגולן ז' 2.

הקטו/

בפרוטוקול זה 28 דפים.

רמ"ה: גלני ארניק.

2.12.75

כ"ט. 5. קרא להצביע אצבעות הימנית - ימנית.

היו"ר השר י. גלילי:

רבותי, אני פותח את הישיבה. על סדר היום

שלנו סעיף אחד - המשך ההתיישבות ברמת הגולן.

אני רוצה למסור לוועדה כי בהתאם לסיכומי הישיבה הקודמת, בה הוטל על קבוצת שרים - יושב-ראש הוועדה, שר החקלאות, שר המשפטים ושר השיכון לבוא בדברים עם שר האוצר בדבר מסגרת תקציבית למימון תכנית מואצת של התיישבות שתיכלל במסגרת של תשבה ציונית ישראלית להחלטות העצרת, נפגשנו עם שר האוצר והבאנו לפניו תכנית מסגרת שטרם אושרה בוועדה אבל הונחה על שולחן הוועדה, של הקמת כ-30 ישובים במשך 18 חודשים. דהיינו, שתוך 18 חודשים תהיה התחלה בכל אחד מהם. שר האוצר עשה מאמץ מוצלח שלא להתמוטט מחמת סדר הגודל הכספי של התכנית הזאת, שמגיע בקרוב לחצי מיליארד לירות, ולאחר שהוא התאושש מן ההלם הוא גייס כוחות להודיע לנו שיהיה מוכן לדון אתנו בנושא רק כעבור שבועיים בקירוב, כאשר יתחוויר לו המצב בקשר להגשת הצעת החקציב לשנת הכספים הבאה.

שר האוצר הזכיר לנו שיש התיישבויות קודמות

לגבי 6 ישובים שהחלטנו עליהם בוועדה הזאת וכן שאשהקד כאשר דיברנו על 11 ישובים אושרו 6 וכזכור נשאר 5 לשנה זו. בחלק מאלה יש כבר התחלות. מכל מקום, לא ראינו לאפשרי שלא לקבל את הדין, לא מתוך קורח רוח אלא מתוך כורח, ונשוב לדון עם שר האוצר בעוד שבוע, כאשר תהיה ברורה לו יותר המסגרת התקציבית ואז, בהתאם להחלטת הוועדה שלנו, נביא את סיכומי בירורנו לוועדה הזאת ויהיה מקום לדון ברשימה שהוגשה לנו בישיבה הקודמת ובסדר הקדימויות.

כאמור, היום אין לנו מה לעשות לגבי התכנית

הכוללת ונדון בנושא רמת הגולן בלבד.

כזכור, הבאנו לפני ועדה זו הצעה בדבר
4 מאחזים ברמת הגולן ולפי בקשת אחד החברים

היו"ר השר י. גלילי:

הנושא הועבר לממשלה.

היו שני שרים.

השר ש. הלל:

אחד הציע והאחר הלך אחריו.

היו"ר השר י. גלילי:

אחד מחברי הוועדה בתמיכה רעהו הציע להעביר

את הנושא לדיון בממשלה ואני נעניתי לו, ואיש מחברי הוועדה לא מיחה על כך.

ראש הממשלה קבע את הדיון לתאריך מסויים שלאחר 30 בחודש.

אתמול, תוך כדי דיון בתגובת מדינת-ישראל להחלטה

מועצת הבטחון האחרונה, התפתח דיון גם בנושא המאחזים ברמת הגולן ועם תום הדיון,

שהיה כללי, אך נגע גם בנושא רמת הגולן, היתה הסכמה של רוב החברים לראות בכך

את הדיון בנושא כנשלם ולקבל החלטה בנדון, והממשלה החליטה אתמול, במה שנוגע

לנו, ששתי החלטות: (1) ישראל תאחו בכל האמצעים הדרושים להגברת הבטחון בגבול

הצפוני ולחיזוק המערך ההתיישבותי לאורכו. (2) ועדת השרים להתיישבות הוסמכה

לדון ולהחליט, על דעת הממשלה, בהצעות להתיישבות נוספת ברמת הגולן. ההגדרה

"התיישבות נוספת" מתייחסת באורח קונקרטי להצעה בדבר המאחזים ואמנם, הצעה כזו

אנחנו מביאים.

אני חוזר ומזכיר את ההנחות שאותן הנחתי

בישיבה הקודמת בנושא המאחזים. אני סיפרתי שבדין ודברים שהיה לאנשי ההתיישבות

עם אנשי צה"ל ראינו לנכון, על דעת שר הבטחון ובתמיכה נלהבת של הישובים ברמת

הגולן, להביא הצעה להקים מספר מאחזים אזרחיים בקרבת מוצבי צה"ל באיזורים

המתוכננים להתיישבות. כפי שתראו במפה, הדברים אמורים בקו השני ברמת הגולן.

היו"ר השר י. גלילי:

ברמת הגולן יש מספר גרעינים אשר/אנחנו מעונינים

בטיפולם ובגיבושם, מהם גרעינים השוהים ברמת הגולן זה חודשים אחדים. הכוונה היא לאפשר לגרעינים אלה להתגבש ולעלות בבוא העת לישובי הקבע שלהם. אנחנו נמנעים מלתת התחייבויות מפורטות בדבר עיתוי העליה למשבצת הקבע מפני שהדבר חלוי קודם כל במסגרת הקציביה, ולא פחות מזה גם בהתחייבויות אחרות שיש ופה חשוב מאד לשמור על התור. הזהות של הגרעינים נקבעה על-ידי הוועדה הבין-הנועית בראשותו של מר גבתי.

המחנה בכל מאחו יהיה זמני, היינו, אין זה שיכון

של קבע. קיומם של הגרעינים יהיה בעיקר על עבודת חוץ ברמת הגולן וחלקו על מפעלים מקומיים פשוטים אם במלאכה ואם בחקלאות. חברי הגרעינים והתנועות אליהם מסונפים הגרעינים יהיו מיועדים לכך שהמאחזים האלה הם זמניים, כי עדיין אין החלטה בדבר העיתוי להתיישבותם. סדר הקדימויות להקמת המאחזים ייקבע בהסכם עם צה"ל.

האמת ניתנה להאמר, שבשעה שהבאתי את ההצעה הזאת הכוונה שלי היתה להעלות את המאחזים הללו, אם יאושרו, באורח הדרגתי, אבל לאחר החלטת העצרת של האו"ם ומועצת הבטחון ובהתאם לרוח ישיבת הממשלה אתמול, הכוונה שלנו היא, לאחר אישור, להעלות את המאחזים האלה במהירות האפשרית ביותר. מאחר שלגבי חלקם של המאחזים נעשו הכנות, הדבר הזה יקל עלינו לקצר את הזמן מן ההחלטה עד לביצוע.

אני מבקש ממר אדמוני למסור את הפרטים בשטח,

לציין איפה הם וגם איזה גרעינים.

מר אדמוני:

הצענו להקים מספר מאחזים גם במוצבים.

הרכס הראשון שיעשו בו שלבים של פעולה הוא

המפס תל-פארג', שנמצא במפה במקום שאני מסמן. קו הגבול הוא הקו הכחול העבה.

המקום הזה מיועד לגרעינים של הפועל המזרחי. היום נמצא שם גרעין יונתן. אנחנו

רוצים שיצטרף אליו גרעין שני הנמצא כיום ברמת מגשימים. יחד הם ימנו 60 איש.

היום הם מונים 35.

השר ח.י. צדוק:

מה יש שם היום?

מר אדמוני:

מוצב של צה"ל, מקלטים וכל המערכת של מוצב,

15 קאראוונים. מה שצריך להקים שם הם מבנים,

חדר אוכל להניח קו מים למי שתיה. יש במקום גנרטור לתאורה. ישוב הקבע המתוכנן

הוא בתנוריה. מוסכם שבמידה שהגרעין יתגבש הוא יעבור למיקום הקבע לנקודה

הנקראת תנוריה.

השר א. ידלין:

מה השם הקודם?

מר אדמוני:

תל פארג'. זה מדרום להאחזות שור.

האחזות שניה היא בגמלא, מה שאצלכם במפה

מצויין כמזרה קונייטרה.. הישוב הוא בהצטלבות הדרכים, דרך האורך של רמת הגולן,

עם דרך חדשה כבר סלולה, מדרך האורך הזאת לאיזור הכנרת. הדרך הזאת כבר סלולה

יש כאן מוצב של צה"ל, דומה מאד למוצב של תל פארג'. אנחנו מציעים להקים כאן

מחנה צמוד למוצב, שיהיה מבוסס על מבנים טרומיים גם למגורים וגם למבני שירות.

השר ג. האוזנר:

איפה מחנה הקבע?

מר אדמוני:

בכפר תעשיה ג'.

מר אדמוני:

הישוב השלישי המוצע הוא מורדות, שבו נקים
את מחנה הקבע.

השר ז. המר:

מי יישב בגמלא?

מר אדמוני:

גרעין של תנועת חירות, המצוי היום במרכז חיספית.

השר ש. רוזן:

האם זה מושב?

מר אדמוני:

זה יהיה ישוב תעשיה.

מורדות יהיה מושב מסונף לתנועת המושבים. המחנה

הזמני יהיה באתר מקום הקבע לאורך הציר של מעלה גמלא, דהיינו, מהציר המרכזי
של רמת הגולן לכנרת.

המאחז הרביעי שאנחנו מציעים, פה אנחנו משתמשים

במחנה סורי ישן שהיה בשימוש צה"ל ונשתמש בו כמחנה זמני עבור גרעין שאנחנו
קוראים לו גרעין נוה אטיב, של העובד הציוני, ומיועד לאכלס את מה שקרוי כפר
תעשיה ב', שהוא בין אדיאם ובין מורדות.

בין אדיאם ומורדות מתוכננים עוד 3 כפרי תעשיה

והגרעין של העובד הציוני, אשר ילך להר אודם יעבור לכפר תעשיה ב', הגרעין של
תנועת החירות שהולך לגמלא יעבור לכפר תעשיה ג'. התעסוקה תהיה כולה מבוססת על
עבודת חוץ ברמת הגולן, שם יש הרבה עבודה גם בבנייה וגם בעבודות פיתוח, ובחלקה
התעסוקה מבוססת על התחלת עבודות פיתוח במשקים עצמם אבל אין לנו שום
התחייבות לקצב הפיתוח וההשקעות. הגרעינים מיועדים לכך שעיקר קיומם בתקופת
המאחז יהיה על עבודת חוץ.

המצב הוא שפיר למדי. גרעין נוה אטיב, שיהיה

בהר אודם, יהיה קשור בתעסוקה בנווה אטיב, במתקנים על החרמון, מחנה אודם - בעיקר

על עבודות מסגריה, הגרעין של תנועת החירות יהיה קשור לישובים של תנועת תנועת
לישובי הפוהמ"ז.
המושבים, רמות ואלמגור, והגרעינים של הפועל המזרחי - יהיו קשורים/למשנה

מר אדמוני:

ננסה לפתח מפעלים מקומיים של מלאכה ותעשייה זעירה.
אתמול אמר השר בר-לב שיודעים מה זה "כפ", אבל ה"ת"
הוא בעיה. בקשת, לדוגמה, יש נגריה ומתפרה וזה כיוון המחשבה, כלומר, ללכת למפעלים
קטנים עם השקעות קטנות הנותנות הכנסה ומשרתות את האיזור. הנגריה בקשת משרתת
את ישובי הרמה.

מר אבני:

האם מפעלי התעשייה יהיו במקומות הזמניים?

מר אדמוני:

כן. מה שאנחנו רוצים לקיים בכל ישוב - מבנה של 150
ממ"ר, מבנה טרומי וזה יהיה לצרכי תעסוקה. זאת אומרת,
ההשקעה לא תהיה גדולה ואפשר יהיה להגיע לתעסוקה אם נצטרך לשבת תקופה ממושכת
במחזים.

זו ההצעה שלנו לרמת הגולן. אנחנו שומרים אופציה

במיקום נוסף ברמה בלי שיעדנו לו, בינתיים, גרעין, וזה חוץ התייעצות עם הצבא.
מדובר על הנקודה הירוקה הדרומי, לא רחוק ממעלה גמלא, מקום שמבחינת מוצב קרוי
"תל ארבעים" וזה מוצב של צה"ל שהרמטכ"ל ביקש לשמור אותו כאופציה להאחזות
במועד שנחליט עליו. בינתיים לא מוצע לאכלס אותו.

השר י. רפאל:

האם בשום מקום הגרעין לא יעבוד בפיתוח במקום הקבע
שלו?

מר אדמוני:

באיזור יונתן, אם ~~התוכנית~~ להכשיר קרקע לאיזור תנוריה

לא נראית סיבה למה לא להכשיר קרקע. לא התחייבנו

למשבצת קבע. אנחנו לא מעלים סתם גרעינים. אם הם יוכחו כגרעינים ראויים-מבצעמיד

להם את המשבצות המתוכננות מראש כישובי קבע. אין הפעולה של העלאת מאחזים אלא

העלאת לצורך גיבוש גרעינים לישובי קבע.

היו"ר השר י. גלילי:

לא יהיה למותר להזכיר את ההבחנה בין מתוכננים
ובין מאושרים ומתוקצבים.

השר י. בורג:

היות ומדובר בישוב הארץ אשאל שאלה של עם הארץ.

לא באתי על סיפוקי המלא בדבריו האחרונים של מר אדמוני

למה לא הולכים למקום הקבע, כי יכול להיות שקונים בזול וזה עולה ביוקר.

השר א. ידלין:

כשאין תקציב - זו השיטה.

השר י. בורג:

בחשובה בין מתוכנן וארעי בלט המשקל הפיננסי

בדבריו של היושב-ראש. לא ברור לי למה לא עושים

זאת ואשמח אם מישהו יעיר את אוזני. הבנתי שלא בכל מקום שאלה המים נפתרה.

בנוגע לפרנסה, טוב שחלק של העבודה יהיה במקום

המתוכנן, אבל מי דואג לתקציב, האם כל מקבוצה צריכה לדאוג שיש מספיק עבודה חוץ

ומזה יפרנסו זה את זה?

השר י. גלילי:

התנועה תפרנס.

השר י. בורג:

רוב התנועות בדפציט.

מה הם מקבלים על-ידי הממשלה ולמה הם צריכים

לדאוג.

על מקלטים אני לא צריך לשאול, אני מעריך שהעניין

בסדר. אשר לשירותים מוניציפאליים ותקציביים: יש שאלה של אשפה, מכבי אש וכו',

האם התקציב של הממשלה? האם הדבר שאנחנו יכולים באופן ליגאלי וגלוי לתת את

השירותים שאנחנו נוהנים גם לפתח-תקוה-ואילה?

השר ז. המר:

####

אתמול, כאשר הרמטכ"ל הביא לפני הממשלה את המפה

שלו היו עוד שני מקומות שאינם מוזכרים כאן, ומצד

שני יש מקום שהרמטכ"ל לא הזכיר אתמול והוזכר כאן. אני מבקש לשאול למה לא

מופיע בתכנית חל-שיפון, שהוזכר אתמול, ותל-קטב שהוזכר אתמול. אלה שני מקומות

שהצבא רואה אותם חשובים. כנגד זה, אם מדובר על ארבעה ישובים בלבד, מה העדיפות

מבחינת האימפקט שרוצים לעשות פוליטית, כאשר מדובר על "מורדות", שאין לו משמעות

מבחינה זו כלל.

האם הכוונה היא ליישב את המקומות פפ מהר, בבת אחת,

השבוע, כדי לא לאבד את הרושם שרצינו לעשות? האם אנחנו מתכוונים אפילו לשיכון

באהלים או בקאראוונים, והעיקר להעמיד אותם?

השר ג. האוזנר:

לא ברור לי אם תתחיל פעולה ומתי תתחיל להכשרת

הקרקע במקומות המיועדים לישובי הקבע, בעיקר לאחר

הערחו של היושב-ראש בעניין זה.

מר אדמוני:

למה אנחנו הולכים למחנות זמניים? קודם כל בגלל

העלות של המחנה הזמני, שהיא הרבה יותר נמוכה.

הבעיה שלנו היא בעיית מקלוט ומתקני הבטחון, שהם יקרים ביותר. להקים מתקני

בטחון - יש צורך ביוחר זמן מאשר להקים מחנה זמני. רצינו חסכון בכסף וחסכון

בזמן, ולכן הולכים למאחזים. כל הרעיון היה רעיון של התגבשות של שני רצונות:

הרצון של הגרעינים ללכת להתיישבות והרצון של צה"ל שמישהו יהיה במאחזים.

רצינו להפגיש את שני הרצונות ולכן ההליכה למקומות אלה ולא למקומות הקבע.

אין בעיה של אספקת מים. נספק מים בצינורות מים

שונים מתוכננים. \$\$\$

התקציב לפעולה זו עד 8 מיליון ל"י. הדאגה לתקציב,

לדעתי, צריכה להיות על ההסתדרות הציונית ועל ממשלת ישראל וצריך למצוא סידור

בין שני המוסדות איך להעמיד לרשותנו את התקציב לביצוע הפעולה.

שאלתי גם על עבודת חוץ.

השר י. בורג:

מר אדמוני: מי דואג לעבודה ולכל מה שקיים בישוב? - המחלקה להתיישבות. המחלקה להתיישבות, כפי שמקובל,

דואגת לצרכי הישוב מהתחלה עד הסוף - להבטחת התעסוקה, הציוד וכו'. זאת אומרת, המחלקה להתיישבות מקבלת על עצמה אחריות כוללת למאחזים פרט לבעיות של המשרדים השונים, המתייחסים לישוב כישוב קבע במקום אחר. המועצה האיזורית עמק הירדן תצטרך לספק שירותים למאחזים בקטע הדרומי, המועצה האיזורית גליל עליון - לגבי הר אודם. אני יודע שהמועצה האיזורית עמק הירדן נכנסת לפעולות בחל פארג'. פה אין בעיות של ארעיות. כל ישוב מעבר לקו הירוק קשור למועצה איזורית ספציפית, אשר רואה אותו כחלק מאחריותה ואין ישובים מעבר לקו הירוק שאינם קשורים למועצות איזוריות הרואות אותם כישובים שלהם. העסק הזה עובד כהלכה.

מדוע לא מופיעים בתכנית תל-שיפון ותל קטב?

תל שיפון נמצאת בערך על-יד המקום המסומן כמספר 1. אנחנו לא מציעים ללכת אליו מפני שהמוצב נמצא ברום של 900 מטרים מעל פני הים. אנחנו לא מעיזים ללכת למאחז בתנאים כאלה, בעיקר מסיבות אקלימיות. צריך לזכור שמגיעות למקום משפחות עם ילדים.

יוסיפון באותה גובה?

השר ז. המר:

כן. אין אישור של הצבא. זה איזור אש.

מר אדמוני:

אשר לתל-קטב: היא נמצאת על הקו ממש. אנחנו לא נוטים ללכת לקרבה כזו של הגבול. כזכור, אנחנו הולכים עם מבנים טרומיים קלים. מר נצר אומר שאלה תנאים שאינם מקובלים ברמת הגולן מבחינת הבטחון ולכן אנחנו לא נוטים ללכת למאחז בקו הראשון, זה מרחק של 2 ק"מ, זה ממש על הכביש הראשי מתל-פארג' וקונייסרה, ואנחנו חושבים שלא נכון ללכת למקום הזה.

מר אדמוני:

זה על דעת שר הבטחון ועל דעת הרמטכ"ל שאנחנו
לא הולכים לתל-קטב.

מדוע "מורדות"? בסופו של דבר, אנחנו לא עושים

מעשה של הפגנה פוליטית. המחלקה להתיישבות מנסה להקים ישובים נוספים ברמת הגולן,
ישובים מתוכננים ולא סתם מוצב כאן או שם. אני לא יודע אם המחלקה להתיישבות
היתה באה לקראת צה"ל אם אין לה תכניות קונקרטיים איפה לשים את הגרעינים האלה
מחר. אם יש גרעין - אנחנו מקדמים את זה ברצון. אנחנו לא יכולים לשים אין-סוף
גרעינים ברמת הגולן. יש מספר מוגבל של יעדים התיישבותיים וזה המספר של גרעינים
שיהיו מסוגלים להאחז ברמת הגולן כדי שישארו, יתגבשו ויתרכזו לקראת העליה לישוב
קבע בעת שיאושר תתקציב להקמתם.

אני מבחין בין החכנית הכוללת ובין החלטה לישוב

אלמוני עם כל המשתמע מכך מבחינה תקציבית. בתל-פארג' כבר יושבים. שלושת המחנות

האחרים אנחנו מוכנים לאכלס עד יום רביעי הבא. יקח עוד שבוע כדי להשלים את המלאכה.

בקאראוונים?

מר י. צור:

במבנים טרומיים. במשך שבוע האנשים יהיו בתנאים

מר אדמוני:

פרימיטיביים אבל שבוע אחרי זה יהיה מקום עם

מבנים ועם אספקת מים.

אני מציע להוסיף "יכולים להיות במקום" ולא

היו"ר השר י. גלילי:

יימצאו במקום, כי לאחר ההחלטה נחליט עלהסדר

מתוך התייעצות עם צה"ל. יש פה לא רק משמעות של סיפוק ומבחן, אלא אלה דברים

שצריך לעמוד לגביהם בקשר עם שר הבטחון ולכן אם תהיה החלטה, הכל יכול להיות,

אבל אנחנו נקבע את סדרי הפעולה.

מר אדמוני:

אשר להכשרת הקרקע, בהתאם לתקציבים שיעמדו
לרשותנו. במידה שנתחיל להכשיר - נתחיל לרשת
שטחים ולנטוע מטעים ולהעביר אנשים לתעסוקות קבע שלהם. הדרגתית נוכל לעשות זאת
כבר בהתחלת השנה הבאה.

היו"ר השר י. גלילי:

כמצע לדיון אני רוצה לגבש את ההצעה המובאת
להחלטה.

מחליטים: א) ברמת הגולן יוקמו ארבעה מאחזים, בקרבת מוצבי צה"ל, באיזורים
המתוכננים להתיישבות: 1) גמלא, 2) תל-פארג', 3) הר אודם; 4) מורדות.
ב) בכל מאחו יוקם מחנה זמני (ללא שיכון של קבע). ג) קיומם של חברי הגרעינים
יהיה בעיקרו על עבודות חוץ ברמת הגולן וחלקו על מפעלים מקומיים, פשוטים -
במלאכה ובחקלאות. ד) הגרעינים ישהו במאחזים עד שיעברו להתיישבות קבע,
בהתאם להחלטת ועדת השרים להתיישבות, לגבי כל ישוב וישוב. ה) חברי הגרעינים
והתנועות אליהן הם מסונפים ~~הם~~ יהיו מודעים כי: 1) המאחזים הם זמניים;
2) אין החלטה או התחייבות בדבר העיתוי להתיישבותם. ו) סדר הקדימויות להקמת
המאחזים ייקבע בהסכם עם צה"ל.

השר ח.י. צדוק:

מה האומדן התקציבי בשלב הנוכחי?

מר אדמוני:

כ-8 מיליון לירות.

השר ח.י. צדוק:

בפעם הקודמת היה 2 מיליון.

מר אדמוני:

חשבנו שהסוכנות תעמיד לרשותנו קארוואנים.
הסוכנות החליטה שלא להעמיד אותם לרשותנו כי
הקארוואנים דרושים לעולים ואנחנו צריכים לרכוש את המבנים הטרומיים.

האם ההקצבה מתואמת עם האוצר?

השר ח.י. צדוק:

לא. לפי דעתי צריך לפנות לאוצר ולהסתדרות
הציונית לבדוק את פעולות המימון.

מר אדמוני:

אני מייחס משמעות רבה להרמת היד של שר האוצר
בעד ההצעה הזאת. אנחנו נביא אותה לגוביינא

היו"ר השר י. גלילי:

במועד הקרוב ביותר.

צריך לתת ביטוי למגמה, לא רק שסדר הדברים
ייקבע בתאום, אלא שאנחנו מעוניינים והוועדה

השר ש. הלל:

מחליטה וממליצה כי ייעשה הכל על מנת שהדבר יבוצע בהקדם האפשרי. האם אנחנו
מחליטים עכשיו דבר בניחותא או שמדגישים את הצורך, שהשתמע אתמול ושדיברנו עליו
גם בוועדה הזאת, שזה יהיה בהקדם האפשרי בלי שיעמוד בסתירה לצורך בתאום עם צה"ל.
נדמה לי שאי-אפשר לחזור לנוסחה שהיתה יפה לפני שלושה חודשים וכיום צריך להוסיף
את האלמנט של ביצוע בהקדם האפשרי.

השר ז. המר:

אני מבקש להתפס להמשך דבריו של השר הלל ולדבריו

של היושב-ראש, שצריך לתאם עם שר הבטחון

והרמטכ"ל את סדר הקדימויות. הבנתי שאין קושי לבצע את רוח החלטת הממשלה שבעליה
זו יש, מבלבד הצרכים המשקיים, גם ענין מדיני העונה על כמה בעיות כמו ~~מ~~ החלטת
מועצת הבטחון והציונות. יש ערך להפגנה בעליה מלוכדת ומהירה. צריך לברר אם מצד
משרד הבטחון יש קשיים להעלות את הישובים בבת אחת, וכך נפנה לסוכנות לספק ~~קאראונים~~
קאראונים. אני מציע שהעליה לישובים שיוחלט עליהם תהיה ביום אחד.

מכיוון שמדובר על ארבעה ישובים בין עין זיון

לרמה מגשימים, הקו היותר ראשון, אני מבקש להתייחס גם למקום תל-ארבעים, שאין
לגביו קושי מבחינה טופוגרפית.

השר ז. המר:

אתמול בממשלה ביקשתי להעלות נושא ונאמר לי
להעלות אותו כאן. אולי בהקשר להחלטה הפגנתית
להעלות ישובים נחליט על ישוב בשומרון. זה יכול להיות הכרה בעופרה או הקמת
מאחז בשומרון.

השר ש. רוזן:

אני מתנגד להקמת ארבעת המאחזים האלה, מפני
שאני רואה בהם הפגנה פוליטית שלא במקומה.
אין להבין את התנגדותי זו לשינוי עמדתי החיובית ביחס להתיישבות בגולן. אנחנו
הצבענו בעד התיישבות בגולן וגם השתתפנו בפועל והצבעתי תהיה תלויה בעיתוייה
של ההתיישבות, ציודה וכו'.

הפעם לא מדובר בהתיישבות אלא במאחזים אזרחיים.

אנחנו ידענו שהאחזויות בטחוניות של צה"ל באו לשרת צרכים בטחוניים והיו מאוישות
כל-ידי נח"ל ולא היה צורך באישור של הוועדה שלנו. היום לא מדובר על כך, לא
מדובר על האחזות של נח"ל. מר אדמוני אמר שהמאחזים האלה אינם הפגנה פוליטית,
אבל ראשיתם היתה בהפגנה פוליטית וגם כעת הם מנוסחים כך. ראשיתם היתה ביוזמת
הישובים שהתנגדו לכל חשש שמישהו רוצה לוותר כדי להגיע לקו גבול בטחוני ברמה,
וכתוצאה מיוזמת הישובים ולחץ הישובים הוקם גם גרעין קשת, שפעל בניגוד להחלטה
הממשלה ואנחנו השלמנו עם העובדות, וזה היה חלק מהפגנה כאשר עמדנו בפני הסכם
עם סוריה ואז הופיעה ההצעה, ואני מוכרח לומר, בלי שאישרנו זאת - גרעין יונתן
שהסתנן. אני פוסל את ההתחלה הזאת והתנגדתי לכך. אני לא חושב שישובים או תנועות
צריכות להכתיב לממשלה. אני חושב שהממשלה צריכה לקבוע ולהחליט.

היו"ר השר י. גלילי:

תנועות לא צריכות לא להכתיב ולא להחטיא.

השר ח.י. צדוק:

אם הממשלה מחליטה - זו לא החטאה.

השר ש. רוזן:

זה היה לפני ההחלטה של הממשלה.

השר ש. רוזן:

אני חושב שהמאחזים האלה אינם נחוצים מבחינה
בסחונית והצבא יכול לִשְׁלֹחַ לקיים את תפקידיו ואת
הבטחון בהאחזויות בסחוניות ובדרכים רגילות. אינני מקבל שזה נחוץ לגרעינים
שיתגבשו. כאן מדובר על כך שגרעין אחד, היושב ברמת מגשימים, צריך להיות
מצורף להתיישבות. ברמת מגשימים חסרים שומרים והקיבוצים במקומות אלה חלשים.
איננו יכולים להשתחרר, כך יש לי הרושם, מן ההיסטוריה של תולדות ההתיישבות,
שהתיישבות הייתה הפגנה פוליטית של חומה ומגדל, ואני זוכר את המאורע של 11
הישובים במוצאי יום הכיפורים, אבל הם היו הפגנה מועילה והם הפכו לישובי קבע.
הפעם ההפגנה היא הפגנה להחלטה שאיננה מתייחסת לרמת הגולן. זו הפגנה חסרת ערך
ולא תשובה. התשובה היא פוליטית ובמעשים של התיישבות בכלל זה, עליה והתיישבות.
כיום כולם מאוחדים, אבל עוד לפני שבוע היו אישים חשובים שהעירו כמוני.
אינני יודע אם מיציתי את כל הנקודות, אבל מאחר
שעמדתי ידועה אסתפק בזה. אני אצביע נגד.

השר י. רפאל:

אני חושב שאין כוונה לחזור לוויכוח של אתמול.
אני יכול להסכים לדברי השר רוזן בדבר אחד:
שאיך כאן משקל מספיק לתשובה.
תוך הנחה שסיבות טכניות ביצועיות מביאות להצעה
של ארבעה ישובים אלה במקומות אלה, תוך הנחה שזה רק מסיבות של ביצוע - אני
מסכים להצעה של ארבעת אלה באותם המקומות.
היושב-ראש הדגיש כמה וכמה פעמים את בעיית התקציב
לגבי ישובי הקבע המתוכננים לאותם מאחזים זמניים. אם אני מביין נכון, הכוונה
של היושב-ראש היא להדגיש שישובי הקבע צריכים לקבל את אישורם התקציבי במסגרת
התכנית הכוללת יותר, אבל היות ולוועדה הזאת יהיה מה לומר בנוגע לקדימויות
בכל התכנית, פירוש הדבר שהוועדה תוכל, אם תרצה, לקבוע קדימויות של ארבעת אלה,
אם תרצה ותמצא לנכון, בראש הטבלה של כל יתר התכניות.

השר י. רפאל:

אשר להצעה ההחלטה: במקום שמדובר על תעסוקה
אני מבקש להוסיף: ובמידה האפשר בפיתוח שטחי
הקבע שנועדו לכל ישוב וישוב. אני מציע לבטל את האמירה, כי סדר הקדימויות
יתואם עם צה"ל, ולומר כי הביצוע יתואם עם צה"ל. הכוונה אתמול היתה שאין מוקדם
ומאוחר ושהכל הולך יחד. אם קובעים סדר קדימויות - אנחנו פועלים בניגוד לרוח
של אתמול. אני מבין שצריך להיות תאום עם צה"ל ולכן נאמר כי הביצוע של ארבעה
הנקודות האלה יתואם עם צה"ל.

היו"ר השר י. גלילי:

האמת ניתנה להאמר שכולנו חייבים בזהירות בהתבטאויות
~~להתבטאות~~ בישיבות. למן תאריך מסויים ואילך דברים
שאינם צריכים להתפרסם מהפרסמים, ואף-על-פי-כן אני מתחייב בנפשי ואומר גם לשר
רפאל וגם לשר הלל: אתמול נשאל ראש המטה הכללי האם הוא צופה תגובה סורית ~~להעלב~~
לעליית המאחזים. התשובה שלו היתה שהוא מעריך שאם הדברים ייעשו בשכל, בהדרגה ולא
באורח פרובוקטיבי, לא צפויה תגובה סורית צבאית. אם הדברים ייעשו באורח פרובוקטיבי
הוא מודאג.

השר ש. הלל:

על כך שהוא מודאג לא שמעתי.

השר א. ידלין:

הוא אמר זאת יותר חריף.

השר ח. י. צדוק:

אני מבקש לקבל את דברי הרמטכ"ל.

היו"ר השר י. גלילי:

אני לא מצטט, אבל עד כמה שאוזני לא מטעה אותי,
הוא אומר זאת בצליל יותר חריף. מכל מקום, היו גם
דברים אחרים בישיבת הממשלה. היו דברי ראש הממשלה והיתה הרוח של הדברים.

היו"ר השר י. גלילי:

אני לא מתנגד לחיקון של השר רפאל, שהביצוע יהיה
בתאום עם צה"ל, כי מחר עלולה לבוא הודעה מודיעינית
שתספיע על הדברים. נדבר על ביצוע ולא על סדר קדימויות.

מר ר. זאבי:

אין ישוב ש# שעולה ללא תאום עם צה"ל.

השר ש. רוזן:

לא מזיק אם אומרים זאת.

היו"ר י. גלילי:

נאמר שהביצוע יהיה בתאום עם צה"ל.

השר ג. האוזנר:

הריסון העצמי שלנו בביצוע התיישבות מעבר לקו
בא עקב שיקולים מדיניים, כי אחרת היינו מקבלים
הצעות של המחלקה להתיישבות המובאות לפנינו. השיקולים המדיניים היו שבגללם ריסנו
את עצמנו וקבענו תכנית מיוחדת להתיישבות מעבר לקו הירוק בכלל וברמת הגולן בפרט.
דווקא מפני מה שקרה בימים האחרונים וכדי להמחיש שפתרון חילוקי הדעות שיש לנו
עם שכנינו ועם הערבים לא יהיה לפי הקו האש"פי והאופציה האש"פית אינה באה בחשבון,
זה אחד החישובים שמביא אותי להתגבר על ההיסוסים הקודמים שהיו קודם ולהצביע בעד
ארבעת הישובים.

השר א. אוזן:

לא חשבתי שהיום נחזור ונדון שוב מי בעד ומי נגד.

חשבתי שלאחר שהיה פה סיבוב אחד ואחמול שוב בממשלה,

אנחנו חוזרים לכאן כדי לתת אישור ובזה לסיים.

מכיוון שלא הייתי בהפגנה של "חומה ומגדל", ואם יש

לי אפשרות לזכות בהפגנה התיישבותית - אני מצפה לכך. לא הייתי רוצה להחמיץ את

ההזדמנות הזאת ואינני יודע אם היא תינתן לי עוד פעם, לכך אני מציע לקבל החלטה

שהדברים ייעשו בתאום עם צה"ל. עד כמה שידוע לי התאום איננו על פרטים אלא הוא

כללי ולכן יש להעלות ארבעת מאחזים אלה מהר וביום אחד ולתת להם ביטוי רציני.

השר א. אוזן: הדברים נאמרו אהמול גם על-ידי ראש הממשלה, שאין

לנו חשובה אחרת היום בענין זה.

הקדימויות, לפי עניות דעתי, אינם יכולים להיקבע רק על בסיס תקציבי. יכול להיות שיהיה כסף למקום זה או אחר אבל אין אמצעי ייצור מוכנים ולא יכולים להיות מוכנים. משום כך הקדימויות לא יכולים להיות רק על בסיס התקציב. גם במקרה זה וגם במקרים אחרים אני בהחלט בעד זה שאנחנו נעלה את המתיישבים והגרעינים לא ישירות למקומות הקבע שלהם, ועלינו להתחיל לחזור לציונות. זה נחוץ לנו.

היו"ר השר י. גלילי: זה נחוץ גם לה.

השר א. אוזן:

אני אומר מתוך נסיון אישי: החגבשות וישיבה זמנית במחנה בתנאי דיור זמניים, זה חשוב מאד לגרעין ההולך להתיישב. זה אמנם קצת יותר יקר אבל בסופו של דבר יותר זול כי הגרעין יכיר את עצמו, את חבריו, יעסוק בבנין הבתים, בתעלות המים וכו'. אני מק מבקש מהיושב ראש שתכנס שנתכנס בהקדם כדי להחליט על יתר המקומות שצריך לקבל לגביהם החלטה חיובית.

השר א. ידלין: איזה יתר המקומות?

השר א. אוזן: גם בתחום הקו הירוק וגם מעבר לו. יש גרעינים

המצפים ומחכים.

השר ח. י. צדוק:

כאשר ההצעה להקמת המאחזים העלה הועלתה כאן, בחודש ספטמבר, היא הוצגה לפנינו כשילוב של מגמה

התיישבותית והסדר בשחוני.

השר ח.י. צדוק:

אם כי אני בבירור שמעתי דגשים שונים לגבי המשקל היחסי של כל אחד משני הגורמים האלה, היה ברור לי שבעוד שעמדת צה"ל, בתקופה יותר מוקדמת לגבי תכניות התיישבותיות מסויימות, הייתה שלילית, הרי לגבי המאחזים האלה לא רק שלא הייתה התנגדות אלא הייתה ראיית איזו שהיא ^{תרומה} בטחונית חיובית בהעלאת ארבעת המאחזים האלה. יכולות להיות הערכות שונות לגבי המשקל של ~~התמדה~~ ^{התרומה} הבטחונית הזאת, אבל היה שינוי בעמדת צה"ל. אני נסיתי אז לחייב את ההצעה הזאת ולא הייתי בין אלה שהציעו להעביר את הענין לדיון בממשלה. היום, במבט לאחור, אני מצטער על כך שהמהלך התקין של הדיון שלנו, כפי שאנחנו נוהגים כל השנים, הדיון בהצעות לגופן שובש ואנחנו מוצאים את עצמנו דנים בהצעה זו, שלגביה, לגופו של ענין יכולה להיות לאנשים שונים דעה שונה, ואני את דעתי לגופו של ענין אמרתי, - כשהתכנית הפכה להיות לתכנית הפגנתית כשהפגנה היא בעלת משמעות פוליטית. בניגוד לדעות שהושמעו אתמול והושמעו היום כאן, אני שולל החלטות התיישבותיות ובטחוניות מתוך מגמה של הפגנה פוליטית, וככל שמחדדים יותר את ההפגנתיות הפוליטית שבהחלטה התיישבותית אני מוצא את עצמי פחות ופחות במצב שאני יכול להזדהות עם החלטה. אני חושב שבעוד שלגבי התכנית אם דרושה הפגנה פוליטית בהתיישבות או לא יכולות להיות לאנשים שונים דעות שונות, וכבודה של כל דעה במקומה מונח, ולכל דעה צריך לייחס את כל המשקל הראוי, הרי דעות פוליטיות לחוד והערכה צבאית בטחונית לחוד, ודעה על הצורך בהפגנה פוליטית אינה, בעיני, באותו מישור כמו הערכה של הרמטכ"ל על תגובות צבאיות אפשריות לצורה זו או אחרת של קבלת ההחלטה ושל ביצועה. הייתי מעדיף אילו היינו יושבים על הנושא הזה ומחליטים בו לאו דווקא בסמיכות זמנים הפגנתית להחלטה מועצת הבטחון מאתמול. אני חושב שזו אשליה לחשוב שאקט זה של העלאת ארבעה מאחזים יכול במשהו לשנות את המצב הפוליטי או להשפיע עליו באיזו פינה שהיא ולא הייתי רוצה שאנחנו נפעל בעניני התיישבות מתוך אשליה עצמית שאנו על-ידי זה עושים גדולות ונצורות בתחום הפוליטי. אנחנו עושים כל פעולה התיישבותית, שצריך לעשות אותה, לגופו של ענין, בשיקול לגבי כל הצעה והצעה.

השר ח.י. צדוק:

אני רוצה להחזיר לעצמנו את שפיות הדעת בדיון
בענייני התיישבות ולהוציא את עצמנו מהאפוריה שעל-

ההפגנה של ארבעה ישובים ברמת הגולן עשינו מעשה פוליטי גדול ורב משמעות ואנחנו
יכולים במצפון שקט ללכת הביתה ובכך הדפנו את ההחלטה של מועצת הבטחון. ההחלטה
של מועצת הבטחון מחייבת פעילות ותגובות ומאמץ במישור הפוליטי.

אמרתי את הדברים האלה יותר לגבי העתיד מפני

שאני מודאג מכך שאנשים אשר לפי צור מחצבתם הרעיוני העדיפו המיד את העשייה
ההתיישבותית על ההפגנות ההתיישבותיות נתפסים להצגה שהיא זרה להם ולצור
מחצבתם.

אני מקווה שאחרי שהשיכרון של הימים האלה יעבור,

נוכל לחזור בשקט לדון בוועדה הזאת בעניינים של התיישבות לגופו של ענין וכל
אחד יתרום את תרומתו להחלטות.

השר א. ידלין:

לא ידעתי שהשר צדוק יגיד את מה שאמר וזה מחייב

אותי להעיר הערה שלא חשבתי להעיר אותה. אני לא

מסכים עם ההפרזה וההגזמה בדבריו של השר צדוק. איש איננו משלה את עצמו שמעשה זה
או אחר יהדוף את רוע ההחלטה של מועצת הבטחון. השאלה היא יותר מורכבת. אנחנו
עושים התיישבות וההחלטה באה לקבוע עובדות ולהשפיע על ההכרעות הפוליטיות בטווח
הארוך. אני מאמין שעובדות התיישבותיות הן גורם במאבק על הסדרים, אם תגיע פעם
שעתם.

השר ח.י. צדוק:

אני לא חלקתי על כך. אני דיברתי על הפגנתיות.

השר י. רפאל:

זה מוכיח שאנחנו לא נעצרים בגלל ההחלטה. זה

אקט פוליטי.

השר א. ידלין:

בהקשר זה אני אומר, בכל השקט הנפשי, לשר רוזן:

אתה צודק שהחלטת מועצת הבטחון הייתה לה משמעות

קשה דווקא בהקשר הפלשתינאי ומבחינה זו בהקשר של יהודה ושומרון.

היות ואני לא גורס הסדר שיהיה תלוי בסיפוח,

אני בעד התיישבות בבקעת הירדן כדי לשמש אידיאה של מדינה ערבית שלישית ולאפשר

רק גשרים בין האוכלוסיה בגדה ובירדן. לכן אני בעד התיישבות. עובדות התיישבותיות

הן חשובות ואני מסכים להן, לאו דווקא להילולה הפומבית סביבן. מה שמחרחש

בסבסטיה זו הפגנה והילולה חסרת ערך, מסבכת את היחסים בתוך המדינה, אין לה ערך.

זו הפגנה המוכיחה שאפשר לצפצף על ממשלת ישראל. זה לא רציני, זה טיול ילדים

של חנוכה עם קבוצות פרופסיונליות לצרכי הפגנה.

לענין רמת הגולן והנושא העומד לפנינו. אני חושב

שהשר צדוק הפריז. גם כאשר אנחנו בעד עובדות התיישבותיות אנחנו בהחלט צריכים

לקבל נימוק להתאפק בביצוע ולעכב ביצוע בגלל סדרי מדיניות. לאחר שהיו חברים

שבקשו דיון בממשלה בסוגיית המאחזים לא התרעמנו שהדיון בממשלה נדחה אחרי 30

בנובמבר. כלומר, התאפקנו בביצוע בגלל שיקולים מדיניים. היום אין לגרום

התאפקות לאחר החלטות מועצת הבטחון בנושא הזה. כשם שהייתי וגרסתי שנתאפק

בהחלטת הממשלה בשבועות לפני החלטת מועצת הבטחון, כדי לא לתת תירוץ למאבק

הסובייטי סורי להחלטה אנטי-ישראלית, אני לא גורס התאפקות כזו היום. להיפך,

היום אני רואה נימוק מדיני כן לבצע ואינני חושב שאני חי באשליות לגבי יכולתנו

לשנות החלטה שנתקבלה עם הזמנת אש"פ בינואר.

אני בהחלט מקבל נימוקים של צה"ל. לא הייתי

מציע שזה יהיה בבת אחת.

אני רוצה לומר לשר רוזן: האמת ניתנה להאמר,

שתנופת ההתיישבות הן בגבולות הקו הירוק, בגליל למשל, והן מעבר לקו הירוק

נבלמת בגלל השיקול התקציבי.

זה לא שיקול.

השר ש. רוזן:

זה השכול התקציבי.

השר י. בורג:

לשמחתי, לגבי פרויקטים התיישבותיים לא
חסר כוח אדם. אני לא מתלונן על כך ולא מסיק

השר א. ידלין:

מסקנות. זה גורל ההתיישבות. ההתיישבות תמיד נבלמה בגלל כסף, ומה היתה ~~המטרה~~
התוצאה? שפלוגות עבודה חיכו במושבות עד שנחפנתה משבצת התיישבותית או תקציב
התיישבותי.

היה זמן שחיינו בקיבוצי הכשרה.

היו"ר השר י. גלילי:

אני לא רואה פסול בסידור ארעי בגלל מצוקה
תקציבית. אמנם קצת מדאיגה אותי מצוקת התקציב
אבל יכול להיות שאין ברירה. היום לא יכול להיות תקציב ציוני מפני שאנחנו תלויים
באמריקאים ועד שהעם הזה לא יעבוד ולא יצור יותר אולי/אפשרות לבנות את הארץ.

השר א. ידלין:

אני בעד הרעיון שאם אפשר לעשות מאחז אזרחי
צבאי באיזה שהוא מקום, אינני רואה בזה פסול. זו שיטת ביניים עד להתיישבות הקבע.
אם הוזכרו כאן 11 הישובים, הם לא התיישבו מיד במקום הקבע. היו ישובים שזזו ממקום
למקום וזה היה לפני שהיו מים. בכלל, עלו לפני המים בשעה שהיום מבטיחים מים. 11
הנקודות עלו בזמנו בלילה אחד.

כאמור, אני מחייב את ההצעה. אני לא מתעקש

היום על עליה בבת אחת. אני מניח שהביצוע יהיה בתאום עם צה"ל והעניין ישקל כאשר
יגיעו לעניין הקונקרטי.

מר מ. נצר:

באנו לישיבה לאחר תאום עם הצבא. אם וכאשר
תתקבל פ החלטה - הבעיה הזאת לא קיימת. קיימת
בעיה של עיתוי. בין ההצעות שנבדקו היו הדברים שהרמטכ"ל עומד עליהם, כי הוא היה
שותף מלא. הבעיות היו בעיקר מידת הסיכון. אם הוועדה תקבל החלטה חיובית בדבר
הקמת ארבעה מאחזים אזוריים, אני חושב שצריך לקבל אותה, קבענו פגישת תאום על-מנת
לדון בפרטים, אם תתקבל החלטה. הבעיות האלה הן בעיות שתמיד מתאמים אותן ואף פעם
לא היה אחרת. לא זו הבעיה. כאמור, יש פגישה היום אחרי-הצהרים.

היו"ר השר י. גלילי:

האם יתכן שמעתה ועד אחרי הצהרים יכול לבוא
טיעון שישנה את המצב?

מר מ. נצר:

הבעיה היא תאום המועדים ולא הפרטים.

מר י. צור:

קודם כל, עקרונית אני בעד ההחלטה, אבל אני רוצה
לומר שאני שותף לשר המשפטים לגבי ערך ההפגנה
קענין פוליטי כלפי חוץ, אם כי אני מקבל זאת כהפגנה נחוצה ובריאה כלפי פנים.
זה נחוץ לנו, זה נחוץ למוראל של הישוב, זה נחוץ למוראל היהודי, ואם תזכרו,
בישיבה האחרונה קשרנו את הענין של תכנית ההתיישבות עם הכינוס שעומד להיפתח מחר
בערב, שיש לי חשש שהוא עלול להיות ריק מחוכן אם לא יבוא בו לידי ביטוי משהו
קונקרטי מבחינת המעשה. משום טעם זה אני רוצה לשאול את היושב-ראש אם טוב אנחנו
עושים שאנחנו מפרידים דווקא את ארבעת הישובים האלה מתוך התכנית של 13, שהוחלט
עליהם.

היו"ר השר י. גלילי:

זה לא טוב אבל אינני רואה אפשרות אחרת.

מר י. צור:

יתכן שיהיה בלתי אפשרי להעלות בבת אחת את כל
ה-13, אבל ההחלטה קיימת. אני מציע שהעליה לארבעת
הישובים האלה תהיה חלק מאותו דבר אחד של יצירת 13 ישובים, יתכן שלא כולם יעלו
בבת אחת אבל אלה ה-4 יעלו בבת אחת.

לא הייתי רוצה להפריד בין ארבעת ישובים אלה ובין
הישובים בגליל שמבחינת המאבק שלנו עם הפלשתינאים

מר י. צור:

חשיבותם לא פחותה מבחינה פוליטית. אנחנו עומדים בפני בחירות בנצרת. חשיבות
התנופה ההתיישבותית גם בגליל וגם מעבר לקו הירוק היא גדולה וחשוב מאד שנבוא
לכינוס של המנהיגות היהודית ונגיד שאנחנו עומדים בפני תנופה התיישבותית גדולה
הצעד הראשון בכיוון זה הם ארבעת הישובים בגולן.

אני מציע לסדר, להציע ליושב-ראש הוועדה לוותר
על דברי החשובה שלו ולגשת להחלטה.

היו"ר השר י. גלילי:

הייתי רוצה להמשיך בדיון אבל אני מקבל מה שמקובל
על הוועדה. אני חושב שראוי לומר כמה דברים, אבל

השר ז. המר:

אם החברים ממהרים - זה ענינם. אני מבקש להכניס תיקון להצעת ההחלטה. בעקבות
הדברים שנאמרו פה אני מציע החלטה קצת מרחיבה: (1) מאשרים את ארבעת הישובים
להקמה ביום אחד. (2) מבקשים מצה"ל לבדוק אפשרות שבאותו יום תקום גם האחזות
נח"ל בתל-שיפון. (3) מאשרים את הסבת כוכב השחר ותקוע ממאחזים להאחזות,
ומאשרים את מחנה עופרה להתיישבות. (4) לזמן את הוועדה בהקדם, עוד השבוע,
לסיום הדיון בהרחבת התכנית.

אין ספק שצריך להיות האום ביחס להעלאתם של ארבעת
המאחזים. אני חושב שאת המעט שבמעט שאנחנו מתכוונים

השר ש. הלל:

לעשות צריך לבצע בו זמנית ולא למשוך לאורך שבועות. לדעתי, אפשר היה לקבל את
ההחלטה הזאת מיד עם פתיחת הישיבה. זה המעט שבמעט^{כמעט} שיש עמו ביטוי. אני לא סבור
שאחרי ההחלטה הזאת יוכל מצפוננו להיות שקט, כי בכך לא שינינו את הדברים
הגרועים. אינני חושב שיש הצדקה לומר שאנחנו חייבים לדחות. כשם שהיה שיקול
פוליטי לדחות אין סיבה שלא יהיה שיקול פוליטי להקדים. בזמנו ראינו גם את
היסוד ההתיישבותי וגם את ההפגנה.

הנסיבות ההיסטוריות נשתנו.

השר ש. רוזן:

השר ש. הלל:

גם בענין ההתיישבותי וגם בענין העליה ראינו
אקט חינוכי, אקט חיוני והפגנתי. לא פעם העמדת
עולים בסכנה, גם כדי להפגין צעדים / שונים. אני סבור שנחטא למטרה אם לא נאמר
בתאום עם שיקולי הצבא, שהצעד ייעשה בהקדם ודווקא בצורה המרשימה. יש לנו בארץ
ציבור ונוער שצריך לחנך אותו. מזמן לא עמדנו במצב שיכולים לקבל נגדנו הצעות
בקצב כזה ובחומרה כזו והתגובה שלנו היא שיקול אם זה יפה או לא יפה, פוגע או
לא פוגע. אחת הבעיות שלנו היא הידיעה שאפשר לקבל נגדנו החלטות שונות והשיקול
שלנו הוא כיצד להימנע מצעד שעלול להזיק.
אני חושב שצריך לקבל את שני הדברים.

היו"ר השר י. גלילי:

אם תהיינה הצעות ערוכות להצבעה, אני אביא אותן
להצבעה.

אני מבקש את אוזניהם של השר הלל ושל השר אוזן.
כל מעשה של כל משרד יש לו משמעות מדינית, ואם תרצו יש לו גם משמעות הפגנתית.
גם בוועדת שרים לעניני רנוחה וגם בוועדת שרים לעניני כלכלה יש החלטות שיש להן
משמעות בין מדינית ובין הפגנתית, אם חיצונית ואם פנימית, וזה חלק בלתי נפרד
של המעשה הפוליטי. בכל-זאת יש הבחנה בין הסמכות המוכרת של ועדה בסובסנס ובין
~~ה~~ המשמעות המדינית המחודדת המופגנת. אני מבקש לשים לב להבחנה שאני הולך
לעשות. לפי רוח החלטת הממשלה אתמול שומה עלינו להחליט היום, ואם ההחלטה תהיה
חיובית - על דעת הממשלה יש לעשות את הדבר במהירות האפשרית. מעבר לזה עוד יש
אפשרויות שונות: בבת אחת, לא בבת אחת, בתופים ובמחולות, גם בחצוצרות, בשופרות
או בלי שופרות, יש הרבה גוונים. על זה לא נחליט עכשיו. בענין זה אני צמוד בקשר
הדוק עם ראש הממשלה. אבל המגמה המדריכה את הפעולה היא לעשות את הפעולה במהירות
האפשרית.

היו"ר השר י. גלילי:

התיקון של השר רפאל, שבקום "סדר הקדימויות"
"הביצוע יהיה בתאום עם צה"ל, הוא לצורך הבטחת

עצמנו לכל מקרה שלא יבוא.

השר ש. הלל:

אני רואה בהודעה הזאת חלק מן ההחלטה.

השר ח. י. צדוק:

זה נוהג המקובל רק במועצת הבטחון.

היו"ר השר י. גלילי:

אני מציע לקבל את ההחלטה עם שני תיקונים:

(1) במקום "סדר הקדימויות" יבוא "הביצוע יהיה

בתאום עם צה"ל". (2) אשר לתעסוקה, במידת האפשר יועסקו האנשים גם בהכשרה ובפיתוח
שטחים שנועדו לישוב הקבע. אם זה מוסכם, אני רואה את ההצעה הזאת כמקובלת.

ה צ ב ע ה

8 - בעד ההצעה כפי שנוסחה על-ידי היושב-ראש

2 - נגדה

ההצעה כפי שנוסחה על-ידי היושב-ראש נתקבלה.

היו"ר השר י. גלילי:

אנחנו עוברים להצעות שהעלה פה השר המר.

לגבי ההצעה שהדבר ייעשה ביום אחד, הדבר כלול

בהודעה שהודעתי. אשר לכוכב-השחר ותקוע, הדבר לא הועמד על סדר היום שלנו ואנחנו
לא יכולים להחליט עליו. הנושא הזה יכלל בדיון הנרחב בנושא ההתיישבות, ~~בכפוף~~
ובחלקו כלול בהצעות שלנו.

ביקשתי ממר ליסנטקי לדאוג לישיבה ~~בשבת~~ בשבוע

הבא.

אני חייב להעמיד את השר המר על הדיוק, שעופרה

איננה בבחינת ישוב ולא בתחום הטיפול של הוועדה הזאת. עופרה היא מחנה עובדים
~~שנכף~~ שנקבע באישורו של שר הבטחון. אני ביקשתי את המחלקה להתיישבות לבחון אם

2.12.75

היו"ר השר י. גלילי

מוצע להקים שם ישוב קבע. המחלקה להתיישבות בדקה את העניין והביאה המלצה שלילית לישוב קבע באתר עופרה.

השר י. בורג: זה לא מונע את הדיון.

היו"ר השר י. גלילי:

אין דבר המונע דיון, אבל אני מוצא לנכון להעמיד את השר המר על הדיוק.

אינני רואה אפשרות לקיים עוד ישיבה השבוע, גם

בגלל הכינוס וגם מפני שאינני מעריך את הנכונות הכללית של החברים לכך.

נתבקשתי על-ידי ראש הממשלה לקחת חלק בעבודת ועדת

ההכנה לעניין כינוס המנהיגים היהודיים. בין שאר הנושאים יש שם גם נושא ההתיישבות.

המחשבה שלנו שאפשר יהיה לעשות סינכרוניזציה של זמנים מבחינת העליה של הישובים

עם הכינוס לא נסתייעה. אין שום ספק שהתוכן ההתיישבותי חייב להיות אחד המרכיבים

של הוועדה. אני רוצה לומר שבהצעות שהגשתי לראש הממשלה נאמר: א) כי ההשטרות

באדמת המולדת, המשך ישובה בהתאם להחלטות של ממשלת ישראל הוא מציוויה וצרכיה

של מדינת-ישראל. ב) שימשך החינוך של בני נוער וצעירים לעליה ולהתיישבות.

ג) שהכינוס והארגונים היהודיים יעשו ככל יכולתם ללכד גרעינים לעליה ולהתיישבות

בדרך של יחידות וקבוצות שיצטרפו לישובים קיימים לפי בחירתם והתלכדותם לגרעינים

שיקחו על עצמם הקמת ישובים חדשים לפי בחירתם ובדרך של השחלבותם לקבוצות.

לפי דעתי, אלה דברים כלליים, ציוניים קלאסיים

שצריך להזין בהם את הוועידה הזאת, ואם אנחנו כוללים בתחום ההתיישבות לא רק

התיישבות מעבר לקו הירוק ולא רק התיישבות חדשה אלא כל מעשה התיישבות, והחלטנו

על הקמת 6 ישובי עולים, זה יכול להיות יעד שאפשר להצביע עליו. היום החלטנו על

המאחזים ברמת הגולן ויחד זה מצטרף גם ליעדים קונקרטיים בהגשמה הציונית-התיישבותית.

מר י. צור: מדוע בכל-זאת אי-אפשר להביא בפני הכינוס גם אותה תכנית, שהיא עקרונית אושרה כאן, על 13 ישובים, כך נדמה לי. אני מתכוון שיובא גם משחו יותר כולל.

היו"ר השר י. גלילי: בדברי הסבר כל אחד מאתנו יכול להצביע על ישובים קיימים וישובים שהוועדה החליטה על הקמתם. לא חסרים אתרים שאפשר להצביע עליהם. יש 14 אתרים שעדיין לא תוקצבו. היתה תכנית של המחלקה להתיישבות בדבר 13 ישובים, להעלות אותם ^{בעשרה} ~~בעשרה~~ ימים אם תהיה מסגרת תקציבית. אין מסגרת תקציבית. לאחרונה, בהתאם לישיבה הקודמת, באתי בדברים עם שר הבטחון על התכנית של נח"ל. יש לי ממנו תשובה חיובית והסכמנו שייעשו כל ההכנות הדרושות, אבל לא בשסח. אחד הנושאים בשבוע הבא יהיה ההשתלבות של הנח"ל בתכניות שלנו.

הישיבה ננעלה בשעה 10.30.

הח/5. הקמת מאחזים אזוריים ברמת-הגולן

השר י. גלילי צוה:

נדיון משתתפים: השרים י. בורג, י. רפאל, ש. הלל, ג. האוזנר,
ד. המר, ש. רוזן, ח.י. צדוק, א. ירליון,
י. גלילי וה"ד י. אדמוני, ש. אבני, י. זאבי,
מ.נצר, י. צור.

ט ח ל י ט י ס, (ב-8 קולות בעד ו-2 נגד) בהתאם להחלטת הממשלה
מס' 258 ב' מיום כ"ז בכסלו תשל"ו (1.12.75): -

א. להקים בהקדם האפשרי ברמת-הגולן 4 מאחזים אזוריים, בקירבת
מוצבי צה"ל באזורים המרוכזים להתיישבות, לפי הפירוט
כדלקמן:

- (1) גמלא
- (2) תל-פרג
- (3) הר אודם
- (4) מודדוץ

ב. בכל מאחז יוקם מחנה זמני (ללא שיכון של קבע).

ג. קיומם הכלכלי של חברי הגרעינים הנ"ל יהיה בעיקרו על
עבודה חוץ ברמת-הגולן, וחלקו על מפעלים מקומיים במלאכה
ובחקלאות ובמידה האפשר יועסקו גם בהכשרה ובפיתוח
שטחים שנועדו לישובי קבע.

ד. הגרעינים ישרו במאחזים עד שיעברו להתיישבות קבע, בהתאם
להחלטות הועדה להתיישבות ביחס לכל ישוב וישוב.

ה. חברי הגרעינים והתנועות אליהם הם מסוכסכים יהיו מודעים כיו:

- (1) המאחזים הנ"ל - הם זמניים;
- (2) בהמשך לפעוף ד' לעיל, איז החלטה או החייבות בדבר הפיתוח
להתיישבות הקבע חלהם.

ו. ביצוע הקמת המאחזים הנ"ל יהיה בתיאום עם צה"ל.

סגל רג

מוכירות הממשלה

אגן 1 אגן 3

ש מ ר

W85

פרוטוקול
שיבת הועדה להתיישבות
י"ב בטבת תשל"ו - 16.12.75

נכחו חברי הועדה: השרים י. גלילי - יו"ר, א. אוזן, י. בורג, א. ידליון,
ש. רוזן, י. רפאל, א. עופר

נעדרו חברי הועדה: י. אלון (בחופשה), ש. הלל, מ. קול (בחו"ל), ח.י. צדוק (בחו"ל)
/השרים:
ש. פרס (בחו"ל), י. רבינוביץ

נכחו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: ר. וזיץ, מ. קרונה, ח. פינקלשטיין, י. צור
מ. בראון, ע. שפירא, א. שנקר

נעדרו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: ר. יגלום, א.ל. דולצ'ין, מ. קירשבלום,
י. קלארמן

משתתפים נוספים מטעם הממשלה:	ז. המר	- שר הסעד
	א. אייל	- משרד האוצר
	ד. אריאל	- משרד החוץ
	ש. אבני	- משרד השיכון
	א. ביידץ	- מינהל מקרקעי ישראל
	אלוף ר. ורדי	- מתאם הפעולה בשטחים
	ר. זאבי	- משרד ראש הממשלה
	א. ישראלי	- משרד החינוך והתרבות
	ד. יוגב	- משרד התקשורת
	א. מקובר	- לשכת השר גלילי
	מ. נצר	- משרד הבטחון
	י. פורת	- משרד החקלאות
	ש. שקלנביץ	- משרד החקלאות

משתתפים נוספים מטעם הסוכנות היהודית: י. אדמוני, וי. שמיר

א. לישנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום: הת/6. האחזיות בח"ל צג' 2.

./התיישבות

בפרוטוקול זה 19 דפים
יטא: אגבי אנדיג.

היו"ר השר י. גלילי:

רבותי, אני פותח את הישיבה.

למרבה הצער, אינני יכול לבשר לוועדה כי נשלמו

הדיונים עם האוצר בדבר המסגרת התקציבית שצריכה לשמש בסיס להחלטות שלנו על
צפ תכניות ההתיישבות בשנת הכספים הבאה. הדברים הם על האבניים. גם שר החקלאות
וגם אני עבדכם, ואנשי המחלקה להתיישבות, נמצאים בתוך דיונים עם שר האוצר בנדון.
אינני איש בשורה לגבי מה שמסתמן בחלקנו ב"עוגה". הדברים אמורים לא רק לגבי
ההתיישבות החדשה אלא גם לגבי תהליך ביסוסה של ההתיישבות הקיימת. זה מתייחס
במישרין גם לתקציב משרד השיכון. הקיצוץ המוצע בתקציב משרד השיכון, הקיצוץ
המוצע על-ידי האוצר הוא קטלני גם בהשתקפותו לגבי הנושא המעניין אותנו ואני אראה
חובה לעצמי להביא את סיכום הבירורים האלה גם לוועדה הזאת שלנו. אני לא יצאתי
בנדון בפומבי. אינני חושב שראוי לצאת בפומבי בעניין זה, אבל אני חושב שהפעם
לא תהיה ברירה אחרת אלא להסתייע בחוות דעתם ותמיכתם של חברי הוועדה הזאת.

הת/6. האחזויות נח"ל

הישיבה הזאת מוקדשה, איפא, לשני עניינים: נשמע

דו"ח ממנהל המחלקה להתיישבות בנושא הביצוע של ארבעה המאחזים בגולן, עליהם החלטנו
בישיבה הקודמת; והנושא השני - בהתאם לישיבה הקודמת הוטל עלי לבוא בדברים עם
שר הבטחון בדבר שילוב הנח"ל בביצוע התכנית הזאת, ^{בהתחשב} בשיקולי בטחון והחשת עליה
לאחרי התיישבות. אם כן, עשיתי זאת. דיברתי עם שר הבטחון ועם ראש הממשלה ואנחנו
נביא בנדון הצעה לאשר שלוש האחזויות, כפי שתשמעו כשנגיע לנושא.

ובכן, נפתח בדו"ח של מר אדמוני בנושא המאחזים.

אני מבקש שתוך כדי הדו"ח ישיב מר אדמוני לפנייה של השר רפאל בנוגע לאיחודו של
גרעין "הראל" עם גרעין "יונתן".

מר י. אדמוני:

אשר לארבעת המאחזים, בעקבות ההחלטה הקודמת.

מאחז אחד כבר קיים ואנחנו מכניסים בו שיפורים,

דהיינו, מגדילים אותו מבחינת אפשרויות השיכון והשירותים שלו. המאחז הקודם לא היה קשור למקור מים ולא היו בו מבנים ציבוריים כמו חדר-אוכל. במאחז זה העבודות מבוצעות ומדובר על השלמות ושירותים. כוונתי לתל-פארג', גרעין יונתן. גרעין זה יגדל עם צירופם של שני גרעינים - גרעין יונתן וגרעין הראל שהיה ברמת מגשימים. יחד ימנו הגרעינים כ-60 איש. מבחינה זו אפשר לומר שמחנהלים במקום חיים פחות או יותר סדירים. עם השלמתם של המתקנים, תוך עשרה ימים, יעמדו לרשותם המתקנים הדרושים.

דובר על מאחז בהר-אודס בצפון הגולן. מחנה זה

נמצא בשלבי גמר. מחנה זה על-יד מסדה. יש לי אמנם לוח זמנים אבל אני לא רוצה לומר מתי תסתיים בניית הגדר ומתי יעמוד הגנרסור במקום. מכל מקום, הוא יאוכלס ב-24 בחודש, זאת אומרת, ביום רביעי הבא. יאכלסו אותו 30 חברים מנווה אטי"ב, בחוכם עשר משפחות. עד אז יעמדו במקום עוד חמישה מבנים זמניים וכל המתקנים האחרים כולל מתקני בסחון כמו גידור וכו'. מועד האכלוס של המאחז הבא - יום ד' הבא.

במזרעה קונייטרה, אשר נמצאת בחלק הדרומי של

דרום הרמה יאחז גרעין מסונף לתנועת "חירות".

זה צפונה מ"קשת".

מר בראון:

לא, זה באיזור חספית. זה הרבה דרומה.

מר י. אדמוני:

יעלה לשם גרעין של 25 - 30 איש. גם שם ההכנות

מחקדמות פחות או יותר לפי התכנית, אם כי אנחנו בפייגור של כמה ימים ואולי אסור לציין מדוע. בכלל, כל המדינה עמדה עכשיו מספר ימים בגלל חג מוסלמי, בעוונותינו הרבים.

מר י. אדמוני:

הקמתו של המחנה הזה תסתיים עד יום רביעי הבא. יש להניח שנאכלס אותו יום - יומיים קודם

או באותו מועד שמדברים על הר-אודס.

במורדות" נוכל לאכלס את המקום גם כן לקראת יום

רביעי הבא. יעלו לכאן כ-20 איש, מהם שמונה משפחות, חלקן עם ילדים. אנחנו מתקינים בתים זמניים מותאמים למשפחות. נעשה את חיבורי המים ביתר המתקנים.

בסיכום, אני יוכל לומר שעד סוף השבוע הבא

יעמדו על המחנות על תיבתם ויאוכלסו.

זה התהליך. אנחנו באיחור של שבוע. אני מניח

שבסווח זה נשלים ונסיים את העבודות.

אשר לגרעינים הראל ויונתן. נכון שבשלב מסויים

של ההתקשרויות עם הגרעינים אמרנו שגם "יונתן" וגם "הראל" יוכלו לעלות למאחזים, וברוח זו היה משא ומתן עם האחד ועם השני. בתהליך מסויים של המגעים קיבלנו הודעה, הידיעה מקורה קודם כל בישובים של התנועה ברמת הגולן, שמכיוון שכל אחד מן הגרעינים קטן, אולי יש מקום לאחד את שני הגרעינים לאחד. כאמור, המקור להצעה זו היה בישובים של התנועה ברמת הגולן.

השר י. בורג:

האם התנועה הרשמית אמרה לך זאת?

מר י. אדמוני:

לא.

היו"ר השר י. גלילי:

על דעת מי ניתן אישור על "הראל"?

השר י. רפאל:

זה הובא לידיעת הוועדה.

מר י. אדמוני:

כשקבלנו את הידיעה הזאת חזרנו בנו מן הרעיון המקורי ועשינו זאת בגלל כמה סיבות. קודם כל מפני שכל אחד מן הגרעינים קטן - גרעין "יונתן" מנה 25 איש וחשבנו שכדאי לחזק את שני הגרעינים. קיבלנו על כך אישור מהמתיישבים של התנועה בגולן. חברי גרעין "הראל" טענו שהם מוכנים ללכת להתיישבות רק בישוב שיש לו בסיס חקלאי. לנו אין הצעה לישוב שיש בו בסיס חקלאי. בחכנית שלנו מתוכננים לגולן שלושה ישובים נוספים שהם משולבים על עבודה בחקלאות ועל תעשייה וישוב רביעי ~~מב~~ מבוסס על חקלאות. זו התכנית המקורית שהצגנו כאן לפני הוועדה. הישובים "קשת" ו"תנוריה" הם ישובים משולבים והישוב השלישי "שיפון", שראינו אותו כישוב שצריך להשתלב בגוש של צפון הרמה, ולפיכך נשארו לדרומה הרמה שני ישובים משולבים - הישוב ב"קשת" וישוב ב"יונתן". שאלנו את אנשי גרעין "הראל" אם הם מוכנים ללכת לישוב תעשייתי, אם נניח שמקימים ישוב נוסף, תעשייתי. חשובתם היתה שלילית. הם אמרו שהם מעוניינים בישוב חקלאי ולא בישוב תעשייתי. דבר נוסף: בוועדת גבתי, שהיא הוועדה הבין-תנועתית אשר מקצה משבצות לישובים הוקצבה משבצת רק ל"יונתן" ו"רמת מגשימים" ולא היה דיון על משבצת נוספת. מכיוון שכך, יתכן שהיה סיכוי לקבל אישור לכפר תעשייתי. מכל מקום, מכיוון שכל משני הגרעינים היה קטן חשבנו שהמיזוג של שניהם הוא רעיון נכון, מה גם שעמד על דרישותיו הגרעין של תנועת "חירות" וביקש להתיישב בגולן, ואני מוכרח לציין שתנועה זו מתדפקת על הדלתות הרבה זמן. נכון שאפשר היה לקבוע ולהחליט על עוד שלושה מאחזים. אבל המחלקה להתיישבות לא הציעה זאת ואין היא מציעה זאת עכשיו. מבחינת המערך הכולל של ההתיישבות ברמת הגולן זו הייתה דרך נכונה, כוונתי לדרך שנקטנו בו. חיזקנו את הגרעינים, לא הקמנו ישוב שלא יהיה ישוב של קבע ולא פעלנו בניגוד להחלטה של הוועדה הבין-תנועתית. ועוד נקודה: לאיגוד המושבים של הפועל המזרחי יש ששה ישובים בגוש הזה, יותר מאשר לתנועות אחרות. כל יתר הישובים הם בחיתוליהם. לפיכך נמצא שאנחנו רק בהתחלת של התארגנות הגרעינים ומבחינה זו יש אפשרות לקלוט משפחות נוספות.

מר י. אדמוני:

מכל השיקולים האלה אני סבור שהיתה זו החלטה נבונה. אני חוזר ואומר שהוויכוחים בענין זה היו בדרג הפוליטי העליון יותר מאשר בשדה. גם אנשי התנועה בשדה וגם המתיישבים ברמה חשבו שההחלטה נכונה. היא היתה נכונה מבחינת פרישת הישובים ברמה, עוצמת הישובים והבטחת ההתפתחות של הישובים.

לסיכום: המאחזים יאוכלסו: (1) על-ידי גרעין של איגוד המושבים - "יונתן"; (2) מאחז של העובד הציוני; (3) מאחז של תנועת המושבים; (4) גרעין של תנועת "חירות".

ד"ר ר. וייץ:

אני רוצה להזכיר ליושבים מסביב לשולחן זה כמה הנחיות שלפיהן פועל המוסד המיישב, מן הבחינה המקצועית. כשאנחנו מציעים מקום להקמת ישוב אנחנו עושים זאת במיטב ידיעתנו בהתאם לנחונים מן השטח, כדי שהישוב יהיה ישוב בר-קיימא מבחינה כלכלית, חברתית וארגונית. לא הצענו אף פעם להתחיל במשהו כל עוד לא ידענו איך ה"משהו" הזה יוכל להתקיים כקהילה הנושאת עצמה.

אשר לחומר האנושי: על אף מה שאמרתי מקודם,

השיפוט על הגרעינים הוא שיפוט של התנועה והמוסד המיישב. למוסד המיישב יש דעה מתוך הנסיון שרכז. דעתנו היא שיש סף של כוח וגודל גרעין אשר מתחתיו אסור לרדת ואם לא נקפיד על כך יש חשש שנקים גרעינים קציוניים שאחר כך שכרם יוצא בהפסדם במידה ניכרת ביותר.

עם כל הקשיים שיש לבעיות ההתיישבות, פוליטיים,

חיצוניים ופנימיים, אנחנו מופקדים על כך שעניני היסוד של תנאי הקרקע, פרנסה והתנאים האנושיים יישמרו. אנחנו חייבים להביא לפניכם את דעתנו. דעתנו היא אובייקטיבית ושואבת מנסיון ארוך וממושך. אני אומר את הדברים כדי לחזק דברים שצריך להיות משוכנעים בהם.

שמעתי את ההסבר של מר אדמוני. אני חושב שבכמה נקודות יש סתירות, עד כמה שאני יודע את

השר י. רפאל:

העניינים.

השר בורג העיר שאין מנהלים משא-ומתן עם

שמועות, ויש גורמים אחרים המיועדים לכך.

עד כמה שאני יודע, גרעין "יונתן" הוא אמנם

גרעין קטן בשטח אבל יש לו רזרבה. לגרעין הזה יש חברים שלא היו בשטח והם היו

באים עם האפשרות לעלות על הקרקע. בזמנו הגבילו את העליה לשטח למספר מצומצם.

כאן עלי לעיר שאינני רואה שחברי יתר הישובים הם רבים יותר. כולם עומדים בערך

על שלושים איש. ד"ר וייץ אומר ששלושים אינם מספיקים וצריך לבסס ~~בבנייה~~ גרעינים

יותר גדולים. גרעין "הראל" נמצא זמן ממושך בשטח, חבריו חיכו והובטח להם שבהזדמנו

הראשונה הם יוצאו לשטח הקבע ששלהם.

אם היתה הבטחה כזו - לא היתה לכך שום סמכות.

היו"ר השר י. גלילי:

ליד השולחן הזה הודיעו על שני גרעינים.

השר י. רפאל:

גרעין "הראל" מונה 12 איש.

מר י. אדמוני:

אני מבין את הנימוק, ואני מניח שלכל אחד

השר י. רפאל:

יש הבנה לנימוק האומר שכאשר הולכים להקמת

ישובים מן הדין לשתף את כל גווי הקשת ההתיישבותית, ואני מבין שצריך היה

לתת גם ל"חירות". אני מציע, שמאחר והחלטנו על ארבעה ישובים ואני יודע שיש

תכניות לעוד, שיירשם שקיים גרעין "הראל" והפתרון לגרעין זה צריך לבוא על

פתרונו, ובהזדמנות הקרובה, כאשר נדון על עוד ישובים, גרעין זה יהיה ראשון בתור.

היו"ר השר י. גלילי:

אני מציע לסדר, שנמשיך בדיון לפי סדר היום.
אשר ל"הראל", אני רוצה להודיע את ההודעות הבאות,

שהן יכולות לשמש חומר לכל ועדה אגרנטית או אחרת כדי לוודא את דיוקם: אם ניתנה
הבטחה לגרעין "הראל" על משבצת התיישבות, אני קובע שההבטחה הזאת לא היתה מוסכמת.
אינני משוכנע שניתנה, אבל אם היא ניתנה - היא לא היתה מוסכמת והיא לא היתה
מוסכמת. נכון שבאחת הישבות סיפרתי על גרעינים ובחורן זה סיפרתי על "הראל",
שמנה אז שבעה איש ולא יותר מזה. קיבלתי הודעה בכתב מהמחלקה להתיישבות ששני
גרעינים אלה מתאחדו מרצונם. עדיין אין כופים איחודים במדינת-ישראל.

אני מבקש ממר אדמוני, אני נוקט לשון רשמית,
לגבי גרעינים, לדאוג ולהבטיח תאום עם ועדת גבתי. אם נערער את הבסיס של ועדת
גבתי - אינני יודע לאן נגיע. אני מכיר בקיבוץ המאוחד, וזה יכול להדביק גם
גופים אחרים, שירצו לתפוס משבצות, ירשמו ששה אנשים ויגידו שיש גרעין ואז נגיע
למצב של "מבוקה ומבולקה". אם גרעין "הראל" לא מתאחד עם "יונתן" - יש פרוצדורה
שצריך לפעול לפיה, ללכת לוועדת ההתיישבות, לוועדת גבתי, ואם יהיה צורך בזה,
אני לא בעד סתימת הגולל על ניצן ועובר של גרעין.

השר ש. רוזן:

אני מסכים בהחלט עם דברי היושב-ראש, שוועדת
גבתי היא הקובעת את הגרעינים. זה היה מקובל מאז
ראשית ההתיישבות המאורגנת. בכל-זאת, אני רוצה שננחה את ועדת גבתי. לא יתכן
שנעלה גופים המונים עשרים איש, כי זה כשלון מראש וזה לא אחראי. אינני רוצה
שנקבל החלטה, אבל ועדת גבתי צריכה להחליט לחזור למושגים מקובלים קלאסיים
שהוכיחו את עצמם.

היו"ר השר י. גלילי:

אני רוצה לומר שעלה על דעתי להזמין את מר גבתי
לאחת הישיבות שלנו, שיספר לנו על מצב הגרעינים,

על דרכי הפעולה של הוועדה ועל הפוטנציאל של הגרעינים.

השר א. אוזן: אם הכוונה להזמין את מר גבתי כדי שימסור סקירה

לוועדת ההתיישבות - זו מחשבה חיובית בהחלט.

אבל, לדעתי, אין מקום שהוועדה שלנו תנחה את ועדת גבתי. כולנו יודעים מיהו גבתי ומהו גבתי, והוא יודע מה היא התיישבות ומה הם גרעיני התיישבות. מכל מקום, אסור לסטות מכך שהוועדה הבין-תנועתית היא הקובעת. משום כך אין מקום למתן הנחיה לוועדת גבתי. היא תפעל כמו שפעלה עד כה, וזה היה מצויין.

השר ש. רוזן: נקיים שיחה עם ועדת גבתי.

היו"ר השר י. גלילי: אם נזמין את מר גבתי, נעלה את הבעיה שאתה מעלה.

מר מ. נצר: בהמשך לדברים של היושב-ראש טיפלנו ובדקנו את

האפשרות להקמתם של שלוש האחזיות נח"ל. החודש

יש שידוד מערכות ויש שינויים באיזרוח של מאחזי נח"ל. הנח"ל מסוגל לקיים 10 - 12 האחזיות. כאשר מתפנה האחזות ועוברים לישוב קבע, הדבר מאפשר לנו להקים ישובים חדשים בהתאם להחלטות וביצועים של צנ"ל. החודש אנחנו בתהליך שבהתאם לתכניות שאושרו בוועדה החל מבצע של איזרוח מספר ישובים. כל ההצעות תואמו עם המחלקה להתיישבות. עלי להדגיש כי האחזות נח"ל היא שלב ראשון להתיישבות במקום מסויים. המקום נקבע בתאום ובקביעה של המחלקה להתיישבות. אם כן, אתחיל מהצפון לדרום: באיזור גלבוע מדובר על הישוב "מעלה גלבוע". מקורו בהאחזות נח"ל שאורחה בשנת 1968. לאיזור הצפון אישרנו תכנית רחבה של המחלקה להתיישבות להקים שני איזורים חדשים - שגב ותפן. בתאום עם המחלקה להתיישבות הגענו למסקנה שניתן, על-ידי הקמת האחזות נח"ל כשלב ראשון, להקים שתי נקודות בתפן, שלאחת מהן תעלה האחזות של נח"ל. מוצע שלמקום הזה יעלו גם גרעינים, בהתאם לתכניות של המחלקה להתיישבות, אולי קיבוצים ואולי ננסה לכוון לתנועה שוועדת גבתי תמליץ עליה.

מר מ. נצר: אם כן, כבר הזכרתי את מעלה גלבו. במרחק של 6 - 8 ק"מ ממעלה גלבו, בתוך מסגרת הקו הירוק, באיזור הצופה יפה על ישובי עמק בית-שאן הדרומיים מוצע לזקקים את מעלה גלבו ב'. יש כאן שילוב של הרצון להגביר את הישובים בקו זה גם לצרכי בטחון וגם כדי להגבר את מעלה גלבו.

היו"ר השר י. גלילי: מהו המרחק מהקו הירוק?

מר מ. נצר: קילומטרים בודדים, 2 - 3 ק"מ, אם אינני טועה. האחזות נוספת היא בבקעת הירדן. האיזור מתוכנן. בקטע שבין בקעות ומחולה נסלל כביש פנימי מבקעות למחנה פאלס, החולש על כביש הבקעה. מוצע להקים כאן האחזות נח"ל - בקעות ב'. למעשה, בהתאם להחלטה שנתקבלה, יכול הנח"ל לבצע זאת במסגרות שיש עליהן אישור של שר הבטחון והרמטכ"ל.

היו"ר השר י. גלילי: היתה לי פגישה עם יושב-ראש ועדת השמות הממשלתית והגענו למסקנה שהטוב ביותר לתת שמות זמניים, כי שם שאיננו זמני מתאזרח עוד לפני שיש החלטה על הישוב, לפני שהישוב עצמו מביע בקשה. אם אתה אומר "מעלה גלבו ב'", יש מרווח של זמן לדון על השם הקבוע ולהתחשב ברצונם של המתיישבים, אם כי הם לא יכולים להיות דומיננטיים.

מר י. אדמוני: קשה להאחזות נח"ל להקרא "האחזות נח"ל מעלה גלבו ב'".

ד"ר ר. וייץ: מוטב כך מאשר ויכוחים על שמות.

היו"ר השר י. גלילי: צריך להחיש את הטיפול בזה.

היו"ר השר י. גלילי:

היה לי מגע עם מר אבני, שהוא חבר בוועדת השמות,
ואפשר לספר סיפורים על "ימית" או "קצריץ". קודם

היו להם 12 שמות של יתרו. מוטב, לדעתי, שם זמני.

מר י. אדמוני:

ההאחזות בתפן היא במיקום קבע, באחד הישובים של
תפן. איזור ההתיישבות הוא לאורך הציר ממעלות
לכרמיאל. המרכז התעשייתי נמצא 5 ק"מ מדרום למעלות. על-ידי האחזות הנ"ל אנחנו
רוצים לחדור לחלק הדרומי, שהוא מעל מצוק של גבעת בית-הכרם. אני חושב שהנ"ל
ישרת מהלך חשוב מאד - להתחיל התיישבות באיזור תפן, שצריך להיות איזור התיישבותי
גדול שיהיו בו ששה - שמונה ישובים שקיומם על תעשיה, אם כי יהיו גם חלקים של
חקלאות שתהיה מבוססת על קרקעות שהקיבוצים יפרישו ממאגר הקרקעות שלהם בגליל
המערבי. יש הסכם עם התנועה הקיבוצית על הקמת קיבוצים באיזור הזה, קיבוצים של
התנועות הקיבוציות השונות. חלק מהתכנית ערוכה לטווח שהם מציבים לגרעיני תנועות
הנוער שלהם. פה יהיה נסיון שונה. היות והולכים לכפרי תעשיה, ~~צריך~~ יצטרך הנח"ל
לעבוד בתעשיה. לכן מתכוננים להקים מפעל תעשייתי כדי שהתעסוקה תהיה תעשייתית
ולא חקלאית.

שאלה:

האם זה לא יהיה משולב?

מר י. אדמוני:

רק בטווח יותר ארוך. העיסוק המיידי יהיה תעשייתי,
וזה נסיון חדש מבחינתנו.

אשר למעלה גלבוע ב'. מעלה גלבוע ב' היא חוליה
מקשרת בין מעלה גלבוע ובין הישובים בבקעת בית-שאן לאורך ציר שצריך לפרוץ אותו
כביש על הגלבוע, ממעלה גלבוע עד בית-שאן. מבחינת השליטה על השטח, זו נקודה
חשובה מאד אשר נותנת שליטה על כל הקטע הצפוני של איזור בית-שאן ועמק הירדן,
נקודה יפה מאד וגם חשובה מאד מבחינת השליטה על ציר הדרך ועל כל הקטע של הבקעה.

האם יש שם רזרבה קרקעית?

השר א. ידלין:

כן, בחלקה מתוך גלבוע א' של הקיבוץ הדתי.

מר י. אדמוני:

אנחנו מוסיפים חלקות של בעל, אשר עומדות לרשותנו

כיום, אשר נכנסות למאגר של שני הישובים. אנחנו גם במשא-ומתן על העברת בריכות

דגים, אשר ישלימו את התהליך. יש תכנית שהגשנו למרכז התכנון, שתובא לאישור

בישיבה הבאה. זה יהיה ישוב חקלאי.

אשר לבקעות ב'. יש אישור על הקמת ישוב. יש

בעיות קרקעיות שטרם נפתרו. מכל מקום, נוכל להבטיח פה להאחזות שטח לעיבוד חקלאי

לאחר בשטחים וכן מפעלים העומדים לרשותנו. לפני מספר חודשים סיימנו קידוח.

האם יש עבודה ערבית בבקעה?

היו"ר השר י. גלילי:

לא, אם כי היו קצת ניצנים בסוף העונה שעברה.

מר י. אדמוני:

בטלוויזיה היתה תכנית המראה שחבלי ארץ שונים

היו"ר השר י. גלילי:

משותקים בגלל החג הערבי, ולפי מה שהראו - זה גם

בפתחת רפיה.

מה שאנחנו רואים הוא שגם בבקעה וגם בערבה אפשר

מר י. אדמוני:

לגדל אותם גידולים בלי עבודה ערבית. נכון שאז

לא יעשו שטח של 12 דונמים עגבניות ולא יגיעו לחצי מיליון לירות.

לפני זמן מה ישבנו עם נציגות של ישובי הבקעה

והבהרנו בצורה חד-משמעית שאם יהיו פועלים ערביים - אנחנו יוצאים מטיפוח הישובים.

עד כה הכל בסדר והם מקבלים את המשמעת הזאת, ואני חושב שהם עושים זאת ברצון.

האם זה כולל גם עבודות בניין?

השר י. רפאל:

מר י. אדמוני:

רק חקלאות.

יש קידוח אחד ומבצעים קידוח שני. ההאחזות תהיה

קרובה לקידוח וקו המים כך שההוצאות לביצוע אינן גדולות.

זה ישוב שני באיזור מחולה ואני מקווה שהוא יצטרף

למערך הישובים בבקעה, אשר מהווים תמורה כלכלית רבת משמעות. אם חברים בוועדה

רוצים לראות דולרים צומחים, יש צורך לבקר כאן. יש פה צדדים כלכליים פחשובים עד

כדי כך שלפעמים לא רואים אותם או מתעלמים מהם. אמרתי לאנשי האוצר שאני מוכן

להתמודד עם כל מפעל כלכלי ולהוכיח, מבחינת ערך מוסף, שבישובים אלה אנחנו יוצרים

יותר מבית-מלון או תעשייה א' או תעשייה ב'.

מר ע. שפירא:

על איזו תעשייה מדובר פה?

אני חייב להוסיף משפטים אחדים ביחס לאיזור תפן.

ד"ר ר. וייץ:

אין צורך להדגיש את החשיבות של החשת הקצב לישוב

הגליל, דבר שלדעתי עומד כיום בראש סולם העדיפויות. היות ואיזור תפן מיועד

לקיבוצים, מתכננים עוד באיזור 'משגב' ועוד ב"חזון", ועוד אחד שבודקים אותו.

עלה רעיון, שאני מבקש להביא אותו לשם אינפורמציה, כדי להחיש את התהליך של

התיישבות בקצב מהיר ב"תפן", אם אפשר להעתיק ולהעביר קיבוץ ותיק ממקום שבו

מבחינת מיקומו הוא מפריע מפני שהוא מוקף עיר, להעביר אותו כגרעין גיבוש ליד

הנח"ל. אנחנו עוסקים בכך והדברים מתקרבים לשלב רציני.

מר מ. בראון:

האם יש קיבוץ אשר מוכן להעביר את עצמו?

ד"ר ר. וייץ:

העניין נמצא על האבניים. מכל מקום, מעשה כזה

יכול לשנות את המצב מן הקצה אל הקצה.

היו"ר השר י. גלילי:

כדי להקל על עמיתי השר רוזן אני רוצה לומר
חובה לומר, גם לפרוטוקול, שהוא מסתייג מההצעה

בדבר בקעות ב'.

מר י. אדמוני:

כאשר מדובר על תעשייה, אנחנו מנסים להתאים את התעשייה לגרעינים. בחקלאות, כאשר מתיישב הולך, לדוגמה, לפיתחת רפיח, הוא יודע^{מה} הוא עתיד לגדל. כאשר מדובר על תעשייה - אין דפוסים מותאמים לאיזור זה או אחר. לכן, בפיתוח התעשייה אנחנו רוצים לבוא לקראת הגרעינים. גרעין "יעד", לדוגמה, רוצה ללכת למחשבים. הוא הולך ל"שגב". יש שם 15 אנשים בוגרי הסכניון ~~במ~~ במדעי המחשבים ואנחנו הולכים אתם בכיוון זה. יש פעולות ממשיות למפעל בכיוון זה, שניתן להרחיב אותו, אשר קשור גם בגרעינים אחרים באיזור, במה שנוגע לאותו קו ייצור אשר קשור במחשבים. בהאחזויות מדובר על מפעלים פשוטים, קבלנות משנה של מפעלים יותר גדולים, בטחוניים או אזרחיים. אנחנו מתקשרים אתם ומפעילים יחד תעסוקה לאנשים במקום. לשם הדיוק, זו לא תעסוקה בלבד אלא ייצור. קווי הייצור מותאמים על התעשיות הבטחוניות או אחרות בכל מקום ומקום. זה קו המחשבה לשלב הביניים, כאשר שלב הקבע מותאם לגרעינים, רצונם והכשרתם. כל גרעין יש לו רקע שונה והכשרה שונה ואנחנו מתאימים את עצמנו אליהם.

השר ז. המר:

כאשר הנח"ל מחליט על שלוש האחזויות, מה

השיקול הצבאי-מדיני שלו כאשר, לדוגמה,

מחליטים להקדים האחזות באיזור גלבוע ב' על מקום שיש לו משמעות צבאית בטחונית כמו, למשל כוכב השחר ב'. מה הדחיפות שמחליטים על מקום אחד ולא על מקום אחר?

היו"ר השר י. גלילי:

אני מבקש להשיב לשאלתו של השר המר, אם כי

אין בכך כדי למנוע ממר נצר להשיב, אם ירצה

בכך. מה שאני ביקשתי מהנח"ל ומשר הבטחון, זה להביא הצעות שעליהן כבר הוחלט בוועדה הזאת. הדוגמאות שהשר המר ציין הן דוגמאות שטרם הוחלט עליהן.

השר ז. המר:

זה מופיע במסגרת 29 הישובים.

היו"ר השר י. גלילי:

לגבי כוכב השחר ~~א~~ החלטנו שאם יוצע להקים
שם האחזות, זה טעון החלטה של הוועדה הזאת.

השר ש. רוזן:

כל 29 הישובים צריכים לקבל אישור הוועדה.

היו"ר השר י. גלילי:

לא אישרנו 29 ישובים. אמרנו שכאשר תהיה
המסגרת הכספית, אז יצטרך לבחון סדרי עדיפויות

מתוך 29 אלה. אני משיב ואומר שההצעה הזאת של שר הבטחון מוגבלת לביצוע החלטות
אשר ~~אשר~~ נתקבלו בוועדה, מבלי להעמיס החלטות חדשות שעליהן נצטרך לדון כאשר
תהיה המסגרת התקציבית.

ביקשתי משר השיכון שיאיר לנו את הבעיות

התקציביות הקשורות בהתיישבות, במסגרת התקציבית של שנת 1976/77. שר החקלאות
טרם עבר את כור הבירור עם שר האוצר אבל מהמצוקות אשר מתקבלות לרגל דיון בתקציב
השיכון אפשר לקנות מושג באיזו מסגרת קטלנית אנחנו נמצאים השנה.

השר י. רפאל:

התשובה לשאלתו של השר המר איננה מלאה. נכון

שצריך אישור. אישור איננו מתקבל בגלל חוסר

כספים, אבל אם יש כסף השאלה היא לגבי המיקום והקדימויות, מה קודם למה באותה
מסגרת כספית. על כך לא ניתנה תשובה.

מר מ. נצר:

הנח"ל, כשהוא מבצע, הוא מבצע במקומות שאושרו.

נתבררו הצעות רבות. מדובר על שלב א'. אנחנו

היינו צמודים לעדיפויות הקיימות למקומות שהוחלט עליהם ובאותם מקומות שראינו

אותם כעדיפים. בשלב מסויים של הדברים אמרנו לאנשי מחלקת ההתיישבות שיש מקומות

שאנחנו לא ממליצים ללכת אליהם. מכל מקום, אנחנו מייצגים ומציגים דברים עם אופציה

לאפשרויות נוספות.

השר ז. המר:

ברשימה לגבי הבקעה מדובר על בקעות ועל כוכב
השחר. האם הוחלט על בקעות ועדיין לא הוחלט

על כוכב השחר?

היו"ר השר י. גילי:

כן. שר הבטחון קבע בכוכב השחר מאחז צבאי
ואם יוצע להקים שם האחזות או ישוב של קבע -

זה טעון החלטה של הוועדה הזאת, עם זכות לחברים לערער בפני הממשלה. כל החלטה של
הוועדה הזאת מקבלת חוקף רק אם לא מערערים אליה. אני מקווה שגם השר רפאל וגם
השר המר יורדים לסוף הכוונה שלי. אני בדעה צלולה המלצתי, בשלב זה, מבחינת
הנח"ל, הצעות בגדר החלטות שהוועדה כבר קיבלה. זה לא ממצה את היכולת של הנח"ל
ולא מן הנמנע שכאשר נדון על מסגרת רחבה יותר נדבר על שלב נוסף של נח"ל.

היססתי אם לבקש את השר עופר לספר את מה שיש

לו לספר. יש ישובים שהחלטנו עליהם, שטעונים חקצוב, יש ישובי עולים, יש ארבעה
מאחזים - זו מעמסה כספית גדולה מאד. אני לא אומר שאני מרים ידיים, אבל ראוי
שנדון במסגרת ריאלית.

השר א. עופר:

הוועדה דנה על תכניות לשנים הבאות.

אני רוצה להעמיד את חברי הוועדה על המצב.

בשנה התקציבית הנוכחית, זו שאנחנו נמצאים בה, כאשר הוגשה ההצעה לכנסת דובר על
התחלה של 10 ישובים חדשים. ישובים - פירוש הדבר מרכז עירוני רמו קצרין או מרכז
איזורי בבקעה או בערבה, או מושב או קיבוץ. מתוך עשרה אלה חמישה מיועדים היו
להיות בגולן וחמישה במקומות אחרים. אני חייב להדגיש שכאשר מדובר על ~~ההחלטה~~
בתקציב על התחלה - לא תמיד ניתן להתחיל בעבודה בראשית השנה. לדוגמה: בקצרין
יצאנו לעבודה רק לפני שלושה - ארבעה חודשים, כי יש פרוצדורה שצריך לעבור אותה.
מכל מקום, אני מקווה, לפי הנתונים שבידינו, שבכל הישובים האלה נצא לעבודה
השנה.

השר א. עופר:

המסגרת התקציבית השנה מצומצמת למדי. העיקר

בשנה הבאה כשנכנסים למלוא התנופה בעבודה.

לאחר שגובש התקציב הוועדה הזאת החליטה, אחרי דיון כללי, על מגמות ההתיישבות

וההתמלות. הוחלט על 11 ישובים, 11 ישובים מפורזים. לאחר שהוחלט על כך הלכנו,

יושב-ראש הוועדה ואני אל שר האוצר וסיפרנו לו על ההחלטה. אחרי בירורים סוכס

שנבצע הקמתם של 11 ישובים אלה תוך שנתיים, 6 במסגרת התקציבית של השנה הנוכחית,

ומשרד השיכון קיבל על עצמו לספוג זאת במסגרת התקציבית. אחד הישובים הוא

"קשת".

מר מ. בראון:

זה נוסף לעשרה.

השר א. עופר:

כן. הם היו מחוכננים.

התקציב היה כבר על שולחן הכנסת ואז אמרנו

שבמסגרת התקציב נתחיל ב-6 ישובים, ומכיוון שמדובר על התחלה בלבד אין צורך

בהרבה כסף, נקבל תכנית להתחייבות אבל נתחיל ב-6 מתוך 11, וב-5 הנוותרים נתחיל

בשנת התקציב 1976. זאת אומרת בפועל בשנת 1975, עד ששנת התקציב הסתיים נתחיל

ב-16 ישובים חדשים, כאשר ההוצאה הכספית איננה גדולה בשנת ההתחלה אבל בשנה

הבאה יש צורך בסכומים נכבדים כי נפעיל את הבנייה ב-16 ישובים. הגשנו תקציב

של השנה הנוכחית והכנסנו חמישה ישובים שסיכמנו עליהם בישיבה הקודמת - בגולן,

בפיתחת רפיח ובערבה.

בזמנו הייתה הצעה של ספיר המונח להעביר

תקציב של 200 יחידות עולים ולבנות 5 - 6 ישובים, אלא שהיא לא הגיעה לגיבוש

תקציבי, זה לא עבר את כל הפרוצדורה.

בינתיים הבנייה נעשתה והכנסנו 5 ישובים

והרחבה של ישוב אחד לתכנית של השנה הבאה, זאת אומרת, ששם כלולים 5 ו-6

ישובים ובסך-הכל 11 ישובים, מתוך הנחה שמה שיוחלט על מתוך 29 הישובים -

עוד נראה.

השר א. עופר:

לפי התקציב שהוגש על-ידי משרד האוצר, אין שום התחלות בנייה חדשות. כל מה שהתקציב הזה מאפשר

לנו הוא להמשיך את הבנייה הקיימת ולהמשיך בתכניות סיוע קיימות לזוגות צעירים ולמפונים.

היו"ר השר י. גלילי:

האם אין בנייה חדשה לזוגות צעירים?

השר א. עופר:

אין בנייה חדשה בכלל. אם קבלן ירצה לבנות -

זה ענין שלו אבל בתקציב שלנו - לא מתחילים

בבנייה חדשה. היות ומדובר על עדיפות בירושלים ושבתי שאולי יהיה משהו בירושלים אבל אין גם בירושלים. באוצר מדברים אמנם על 15 אלף התחלות חדשות אבל אני ביקשתי הוכחה לכך כי כאשר אנחנו מנתחים את התקציב, אנחנו לא מוצאים שום התחלה. נשמח אם האוצר יגלה היכן מסתתרות ההתחלות של 15 אלף יחידות, שפירוש הדבר התחלות בסכום של מיליארד לירות. מכל מקום, אפילו האוצר יגלה לנו את הסוד, זה לא כל ההתחלות שהגשנו.

אחרי שהוחלט על המסגרת של ה-29 - אני מדגיש

שזו מסגרת ולא נתקבלה החלטה - נפגשנו עם שר האוצר והוא בישר לנו את בשורתו ביחס לתקציב. לכן שאלתי בישיבת הממשלה את יושב-ראש הוועדה אם יש טעם שנקיים את ישיבתנו. בתקציב של השנה כלולים 5 ישובים ו-6 ישובי עולים שהוחלט עליהם כבר.

כל זמן שמדובר על מאחזים - זה ענין למשרד

הבטחון אבל ברגע שמדובר על האחזות זו הוצאה של 30 מיליון לירות מלבד ההוצאה של המחלקה להתיישבות.

מר י. אדמוני:

לא בשלב של האחזות נח"ל.

השר א. עופר:

אני רואה שיש הוצאה.

היו"ר השר י. גלילי:

זה היה שיעור לדוגמה על המצב. ההצדקה היחידה
להחלטה היום בענין נח"ל - לפחות בשלב הראשון זה

כלול בתקציב משרד הבטחון עם השתתפות שולית של המחלקה להתיישבות. באשר לישוב
קבוע - נכנס סדר הגודל שעליו דיבר של השיכון וזה טעון החלטה שלנו כאשר תהיה
ידועה המסגרת של החקציב.

אני מודה לכם מאד.

מ ח ל י ט י ם , בהמשך להחלטה מס. הח/4 (ה') של הועדה להתיישבות
מיום י"ד בכסלו תשל"ו (18.11.75) לאשר הקמת
האחזויות נחל בחפן, מעלה גלבוע ב' ובקעות ב'.

הישיבה ננעלת

W84

מוכירות הממשלה

סג' 100

צ"מ 1 מל"ן 2

סודי

פרוטוקול
ישיבת הועדה להתיישבות
ט"ז באדר א' תשל"ו - 17.2.76

נכחו חברי הועדה: השרים י. גלילי - יו"ר, א. אוזן, י. בורג, א. עופר, ח.י. צדוק, מ. קול, י. רפאל וש. רוזן.

בעדרו חברי הועדה: השרים א. אלון, ש. הלל, י. רבינוביץ, ש. פרס וא. ידלין.

נכחו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: ר. וויץ, י. צור ות. פינקלשטיין.

בעדרו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: י. אלמוגי, מ. בראון, ר. יגלום, א. ל. דולצ'ין, י. קלארמן, מ. קרובה, מ. קירשבלום (חולה), א. שבקר וע. שפירא.

משתתפים בוספים מטעם הממשלה:	ז. המר	-	שר הסעד
	אלוף א. אורלי	-	מתאם הפעולה בשטחים
	ד. אריאל	-	משרד החוץ
	ש. אבני	-	משרד השיכון
	א. ביידיץ	-	מינהל מקרקעי ישראל
	י. גוטמן	-	לשכת שר המשפטים
	א. ליטן	-	משרד האוצר
	א. מקובר	-	לשכת השר י. גלילי
	אל"מ מ. פלדמן	-	צנא הגנה לישראל
	ד. רוזנפלד	-	מינהל מקרקעי ישראל

משתתפים בוספים מטעם הסוכנות היהודית: י. אדמוני וי. שמיר.

א. לישבטקי - מזכיר הועדה

סדר היום: הת/7. פיתוח הר גילה ת" 2.

פיתוח/.

בפרוטוקול זה 16 דפים

רפ"מ: א"כ הנכ"ל

ה'תשנ"ז. כ"א. ת"ת - ת"ת.

היו"ר השר י. גלילי:

אני פותח את הישיבה.

בכוונתי לסיים היום את הישיבה מוקדם ככל

האפשר, זה כמובן תלוי בכס. נקיים ישיבה קצרה ועניינית המוקדשת לנושא אחד - פיתוח הר גילה.

אני רוצה להזכיר לכם שבחודש מאי של השנה

שעברה קיבלנו החלטה עקרונית על פיתוח הר גילה. אמרנו, לפתח את הר גילה בהתחשב בחשיבותו לעתידה ולבטחונה של ירושלים. שנית, התכנון והביצוע יהיו בסמכות משרד השיכון. התכנון יערך בהתחשב בקיומו של בית-ספר שדה במקום. עוד אמרנו, לסלול כביש להשלמת החיבור של הר גילה עם ירושלים. כן החלטנו למנות צוות שיביא החלטה בנדון. הצוות התמנה בחודש יוני, הוא הגיש דו"ח בחודש אוקטובר ועכשיו אנחנו דנים בנושא לגופו.

אני רוצה להדגיש שני דברים: למקרא הדו"ח של

הצוות וגם בדיונים שהיו, לי וגם לשר המשפטים, עם ראש עיריית ירושלים מסתבר, שהפיתוח של האיזור קשור בבעיות קשות ומורכבות של השגת קרקע ואנחנו הסמכנו את הצוות לברר את הדרכים להשגת קרקע, לרבות הפקעת קרקע, אם לא תימצא דרך אחרת. הממצאים מלמדים שהשטחים הנדרשים לפיתוח מחייבים הפקעות בהיקף רחב אבל מכיוון שאנחנו לא רוצים לעכב את פיתוח המקום ומכיוון שיש אפשרויות אקטואליות להתקדם בפיתוח, בזכות שני עניינים - האחד, שצה"ל מוכן להעתיק למקום את המדרשה הצבאית מירושלים, והשני, משרד השיכון מוכן ללבנות לפחות 30 יחידות דיור וכך מבני ציבור במקום, כפי שנשמע היום - בהתייעצות עם השר צדוק, יושב-ראש ועדת השרים לענייני ירושלים, החלטנו להביא לישיבה היום לא תכנית כוללת לפיתוח הר גילה אלא לאשר את קידום הפיתוח באורח מוגבל בלי להזקק להפקעות, פרט להפקעות הדרושות לפיתוח הכביש, ולהסמין אותנו עם שר הבטחון להביא לוועדת שרים מוסמכת לכך את ענין ההפקעות לפיתוח כולל.

היו"ר השר י. גלילי:

בישיבת הממשלה אתמול החלט להסמיך את חברי
ועדת השרים לעניני ירושלים לדון בכל הבעיות

הקרקעות באיזור ירושלים, לרבות נושא ההפקעה, ואז אנחנו נביא את נושא
ההפקעות לפני הוועדה הזאת. לפני שמחליטים אם רואים אפשרויות של הפקעה, אין
טעם להכנס לבירור התכנית המוגדלת, אבל לגבי השלב המוגבל - את זה הבאנו
לדיון ואישור.

אני מבקש את מר אבני להציג את הענין.

השר י. רפאל:

הסיבה היא לא לעכב.

היו"ר השר י. גלילי:

נכון, בינתיים להתקדם. זה אמנם פחות רצוי
מאשר דיון על תכנית כוללת אבל זה עדיף על

קפאון.

מר אבני:

הכביש המחבר את ירושלים עם הר גילה יוצא מהמשך
רחוב פת בחוואי יחידי שהוטכם עם כל הגורמים,

כולל מ.ע.צ.

השר מ. קול:

איפה נמצא רחוב פת?

מר אבני:

בהמשך שכונת הקטמונים.

מר י. צור:

בין בקעה וקטמונים.

מר אבני:

זה כביש באורך של 6 ק"מ, המגיע להר גילה.
יש לו המשך וטבעו להמשיך בעתיד דרך אל-חאדאר,
תוואי בכביש קיים שיצטרכו לשפר אותו ושיוכל להגיע עד הגוש ודרומה.
התכנית המצומצמת בתוך הגדר הקיימת כאשר
תכנונית השתמשנו באופציות להמשך אורגני ולא טלאי על טלאי, כדי שאפשר יהיה
ללכת לתכנית המוגדלת יותר.

בתוך הגדר אפשר לפתח שני אלמנטים עיקריים:
הכפלת גודלו של בית-ספר שדה הקיים עד לקליטה של 200 חניכים, זה המקסימום
שבית-הספר מעוניין בו, והעברת המדרשה לחינוך של צה"ל לירושלים. יש על כך
הודעה מטעם שר הבטחון שזה סוכס אופרטיבית חיובית, וכן מבני ציבור הדרושים
לשני האלמנטים כלומר, גם לבית-הספר וגם למדרשה, שחלק מהם יהיו משותפים כגון:
חדר-אוכל, וכן 110 יחידות עבור העובדים בשני המוסדות האלה.
יש מחשבה שהחברה להגנת הטבע תעביר את משרדיה
להר גילה אבל זה תהליך ממושך למדי.

אלמנט שלישי שהיה בתכנית המקורית, ~~הוא~~

מביא בחשבון נופש וקייט, בשלב זה, רק את תצפור מאחת הפינות היפות הצופה
לירושלים.

אם התכנית תאושר, הרי בהצעת התקציב לשנת 1976

כללנו 30 יחידות, את התשתית לישוב והתחלה של מבני ציבור עבור כלל הישוב,
כאשר אנחנו צופים שצה"ל או משרד הבטחון יקציב את הסכומים למדרשה. הודעה
חיובית קיבלתי מעוזר שר הבטחון.

אני רוצה שיהיה ברור לחברים המצב הקרקעי של

היו"ר השר י. גלילי:

השטח. אני מבין שמדובר בשטח של 100 דונמים.

מר א. ביידץ:

אחרי מלחמת 1948 ששת הימים הסטאטוס הקרקעי, מבחינה משפטית, היה בחלקו על בסיס של תפיסה ולא של הפקעה, בחלקו, לדוגמה, היה הסכם חכירה עם הכנסיה הרוסית הלבנה. אבל אם מדובר היום על מימוש ישוב אזרחי במקום הזה, יהיה צורך באקט של הפקעה. מדובר על 100 דונמים.

מר אבני:

יש שם מוצב מימי הבריטים.

השר ח.י. צדוק:

זה לא כרוך בסילוקו של מישהו מהשטח.

מר א. ביידץ:

לא.

היו"ר השר י. גלילי:

לאחר החלטת הממשלה בשבוע זה, כל החלטה על הפקעה תובא לפני הרשות לכך - ועדת השרים לענייני ירושלים.

השר מ. קול:

אם כן, מדוע אנחנו דנים בזה?

היו"ר השר י. גלילי:

אנחנו דנים על הפיתוח.

אפילו בהפקעת הקרקע לצרכי הכביש תהיינה בעיות

מסובכות. אנחנו פונים לוועדת המוסמכת לכך. זאת אומרת, בירור הקשיים אינם עלינו פה.

השר מ. קול:

האם היה משא-ומתן עם הכנסיה הרוסית הלבנה על רכישה?

הנציג שלהם היה אצלי מספר פעמים. הוא
מעמיד פנים שהוא נוח לבריות אבל אינני יודע
האם יש עוד קרקעות מחוץ לכנסיה? אצל מי

השר מ. קול:

אם הוא אדם סימפאטי.

רוצים עוד להפקיע?

אשר לכנסיה הרוסית הלבנה. ניהלנו משא-ומהן
מאז מלחמת ששת הימים, ברגע שביח-ספר שדה
התחיל לפעול במקום. לא הגענו למצב שהם יהיו מוכנים למכור את השטח. הטענה שלהם
היא שהם אינם מוסמכים לכך.
אשר ליחרת הבעלים. 36 בעלים הם פרטיים.
פרט לשטח של הכנסיה הרוסית יש שטח של הכנסיה היוונית. אני מדבר על השטח
בתחום של 100 דונמים שמדובר בהם.

מר א. ביידץ:

לצורך התכנית הזאת.

השר ח.י. צדוק:

מה דרוש לצרכי התכנית הזאת? אני מבין שדרושה

הפקעה לצרכי הכביש, וזהו.

נכון.

מר אבני:

100 דונמים נמצאים בתחום הגדר שהיה מוצב צבאי

עוד מימי הבריטים והמשיך להיות כזה בימי הירדנים והיום זה סגור.

מה השטח של הכנסיה?

השר מ. קול:

14 דונמים. שטח זה מדבר עבור בית-ספר שדה.

מר אבני:

היו"ר השר י. גלילי:

בדו"ח של הצוות נאמר, כי 100 דונמים הנמצאים

בראש ההר הוחזקו כמתקנים צבאיים בידי הצבא

הבריטי ואחריו בידי הלגיון הערבי. שטח זה, למעט שני איים קטנים, מוחזקים

בידי בית-ספר שדה השוכן שם. יצויין שאין מידע בדבר תפיסה, חזקה או בעלות

על-ידי השלטון המנדטורי או הירדני בשטח האמור. יש כ-35 תובעים פוטנציאליים

בשטח האמור. זה לא שייך לכביש. הכביש זה שטח אחר.

מר טרלו ומר אבני בדקו את העניין.

השר מ. קול:

האם היה נסיון לנהל משא-ומתן על חליפין,

כלומר, לחת ל^{שטח}כנסייה/של 14 דונמים במקום אחר?

השר י. רפאל:

זה לא נחוץ בינתיים.

השר ח.י. צדוק:

בעניין הקרקע אני רוצה להבהיר, כי לצורך התכנית

המוצעת היום לא דרושה שום פעולה של תפיסת

קרקעות נוסף על מה שנמצא בידנו כיום בהמשך להחזקה של הירדנים ובהמשך להחזק

להחזקה של הבריטים. אולי יש צורך באקטים פורמאליים אבל אנחנו לא תופסים שום

קרקע נוספת. לצורך הכביש יהיה צורך בהפקעה ואני מוכן מיד להוסיף משהו מן

"האני מאמין" שלי: צריך לנהוג זהירות בהפקעה לצורך הקמת ישוב, לא באיסור

אבסולוטי, אבל צריך לנהוג זהירות. לעומת זאת, לצרכי כביש לדרך ציבורית -

אין לי היסוסים, כי הכביש דרוש. תהיה הבעלות של מי שתהיה, לצרכי כבישים

ציבוריים מקובל בכל העולם שמפקיעים קרקע.

כשנגיע לשאלה של חוספת מעבר ל-100 הדונמים

אז נשקול את כל האספקטים של הבעלות וההפקעה.

השר י. בורג:

אני פטור להגיד את "האני מאמין" שלי בעניין זה.

השר י. בורג:
הדיון בהצעות המונחות לפנינו מעלות, לדעתי,
בעיה, כי אנחנו יושבים כאן כוועדה לעניני
התיישבות, יש ועדה לעניני ירושלים ויש ועדה לענין הפקעה במקרה הצורך. הוזה
אומר שיש נושא המופיע בשלוש ועדות.

היו"ר השר י. גלילי:
אנחנו יושבים כאן כוועדה שרים להתיישבות
ולא כוועדה הדנה בעניני יעול של משרדי הממשלה.

השר י. בורג:
לא אמרתי את הדברים בתור איש בליעל אלא מפני
שאני סבור, וזה דבר סיפוס, שיש נושאים אשר
מטבעם שייכים לכמה וכמה פורומים.

מונחת לפנינו הצעה להרחיב את בית-ספר שדה.
אני בעד, אבל זה לא ענינה של ועדת השרים להתיישבות.

היו"ר השר י. גלילי:
זה ענין השייך למי?

השר י. בורג:
צה"ל.
אני מדבר מבחינת הפרוצדורה. אני לא מסתייג
מזה, אבל זה לא ענינה של ועדת השרים להתיישבות.
אני מסכים להצעות האופרטיביות אבל עוד לא
ברור עד כמה ההחלטות שלנו מחייבות את שר האוצר. לדוגמה, החלטנו על "יונתן"
וידוע מה תנאי החיים העלובים של הבחורים שם. אשמח אם אוכל לשמוע חשובה היום.

היו"ר השר י. גלילי:
האם אתה מציע לחייב את שר האוצר?

השר י. בורג:
אני שואל מה המשמעות להחלטות שלנו אם יש
וטו כספי.

השר י. בורג: בסעיף 5 נאמר: להסמיך את שר השיכון ואת יושב-

ראש ועדת השרים להתיישבות ויושב-ראש ועדת השרים לעניני ירושלים, וגם שר הבטחון, להחליט על פנייה לוועדת השרים המוסמכת בעניני הפקעה. האם הכוונה היא לכל שר לחוד או לכולם יחד?

היו"ר השר י. גלילי: יחד.

השר י. בורג: ואם לא יחד, האם יש זכות וטו?

מר י. צור: אני רוצה למסור פרטים על המשא-ומתן עם הרוסים.

אני רואה חשיבות גדולה, מבחינת מניעת ערעור על הדבר הזה, שלפחות 14 דונמים מן השטח יהיו בידינו. הארכימנדריט גרבה, הממונה על רכוש הכנסיה הרוסית, שמרכזה בניו-יורק, פנה, עוד בשנת 1968 או 1969, אל הקרן-בקימת-לישראל בהצעה שתרכוש את השטח של 14 דונמים אלה. היתה לענין זה ועדה של מינהל מקרקעי ישראל והקרן-הקיימת-לישראל ומשום מה הוחלט שזה לא מענין אותנו. המחיר היה גבוה, השטח היה בחזקה שלנו ודחו את ההצעה. אנחנו קנינו אצלם אז שטחים בירושלים. הם היו מעונינים במכירה.

הארכימנדריט גרבה הוא בחור צעיר אשר התחנך באמריקה, הוא "ביזנס מאן" ממדרגה ראשונה, קיבל החלטה. הוא בא אלינו לדבר על כך והיה בוודאי גם אצל השר קול. מדובר בהחלטה להתקשר עם צבא חברה באמריקה כדי לבנות בית-מלון גדול על השטח הזה.

השר מ. קול: הוא היה אצלי.

מר י. צור:
אז הוא כבר העיר שהם אינם רשאים למכור את השטח, כי הוא מעין הקדש, אבל תוך כדי דיבור הוא נתן להבין שהוא יכול להחכיר אותו ל-99 שנים.

מר א. ביידץ:
את זה הוא עושה כיום. אפשר להוציא את השטח מתחומי ההפקעה.

מר י. צור:
אני ממליץ על כך. יש אפשרות שבצורה כזו או אחרת נגמור עם הרוסים ואז בתוך השטח יהיו 14 דונמים בבעלות יהודית בלחי מעוררת. אני ממליץ שניתן הוראה למי שמטפל בעניני קרקעות, שישחדלו לגמור אתם. פעם אפשר היה לגמור אתם בתנאים יותר קלים ואילו כיום יבקשו הרבה כסף, אבל לדעתי זה כדאי.

היו"ר חשב י. גלילי:
אם אתם לא מתנגדים, אני קוטע את הדיון בנושא המשא-ומתן עם הרוסים. הדברים שאמר מר צור ראויים להיות נשקלים על-ידי הגורמים הנוגעים בדבר.

השר ש. רוזן:
אני מבין שנדרשת מאתנו החלטה בתחום ההפקעות, רק לצרכי הכביש. אני חושב שקשה להתנגד לכך, כי הדבר מקובל בעולם כולו, כאשר מדובר על צרכי ציבור. אחר-כך מדובר על התחלה של בנייה בשטח שהוא בחזקתנו בצורה זו או אחרת. אני מבין שמדובר על 30 יחידות דיור ומבני ציבור בשטחים שאין צורך להפקיעם. ויש החלטה המדברת על הסמכה, בסעיף ה. מכיוון שבכל הפקעה של קרקע כיום אני רואה השלכות פוליטיות שונות - אינני רוצה להיות בתוך זה.

השר ח.י. צדוק:

ועדת השרים המוסמכת לענין זה היא הוועדה לעניני ירושלים, שהשר שם-טוב חבר בה.

השר ש. רוזן:

הייתי רוצה שידווח על כך בוועדה שלנו.

השר א. עופר:

רצינו שענין זה יופיע בוועדה מיוחדת.

השר ש. רוזן:

אני רוצה שנקיים דיון על התכניות לעיבוי ירושלים.

השר י. רפאל:

אני תמה על הוויכוח. יש החלטה על תכנית הרבה יותר רחבה ואילו כאן בא היושב-ראש ואומר: היות ויש עוד עיכובים בנוגע לתכנית הרחבה, הבה נפעל בינתיים במסגרת של תכנית מצומצמת. כך אני מבין את הדברים. לכן אני חושב שאין כלל מקום לוויכוח.

מר פינקלשטיין:

יש ויכוח על נקודה אחת: הכביש.

השר י. רפאל:

אין ויכוח על כביש.

מר פינקלשטיין:

ההפקעה היא רק לגבי הכביש.

השר י. רפאל:

הנימוק של שר המשפטים מאד רציני ואין צורך

להתווכח על כך. זה הדבר היחידי שאנחנו

מתבקשים להחליט עליו. אנחנו צריכים להמליץ על הפעולה הזאת.

היו"ר השר י. גלילי:

אני רוצה להעיר לדברי ידידי, שר הפנים.

לוועדה הזאת אין סמכות לחייב את שר האוצר

בהקצאת אמצעים. בענינים תקציביים מוסמכת הוועדה הזאת רק בתחום התקציב שאושר

לה מטעם הממשלה ושר האוצר. היא יכולה לפנות אל שר האוצר. הוא הדין לגבי כל

אחד מהמשרדים. כל שר מוסמך בגדר תקציבו, התקציב שאושר. הוועדה, לאחר הסכמה

של השרים הנוגעים בדבר, יכולה להכניס שינויים, אבל היא לא יכולה לחייב את שר

האוצר ואינני חושב שמן הראוי להציע אפשרות שוועדות שרים תחייבנה את שר האוצר.

אני רוצה להבהיר לשר הפנים ולחברים אחרים: נניח שיושב-ראש ועדת השרים להתיישבות

או יושב-ראש ועדת השרים לעניני ירושלים רואים לנכון לעשות באיזור ירושלים פיתוח

זה או אחר אשר מחייב הפקעת קרקעות, ואנחנו נבוא אל הוועדה המוסמכת לכך. ברור

שישאלו אותנו: על דעת מי אתם באים?

יושבי ראש ועדות אין להם סמכות לבוא במקום

ועדות. נוכל לבוא לוועדת שרים לעניני הפקעה רק עם יש הסמכה מטעם ועדה זו.

הוועדה היא חייבת להביא בחשבון שיקולים מדיניים, שיקולים של עיתוי ושיקולים

תקציביים וכיוצא בזה, ולא רק שיקולים התיישבותיים.

לאחר שהוסמכנו להפקיע קרקע לצרכי הכביש,

הוועדה היא תשקול ~~§§§§~~ ותחליט מה שתחליט וכל חבר בוועדה ההיא רשאי לערער

גם בפני הממשלה.

אני לא מתנגד להערתו של שר השיכון, שהיתה

נכונה. החלטנו לא להעמיד נושא זה בממשלה. הממשלה הסמיכה שתי ועדות שרים.

באשר לדיווח: אני לא מתנגד שלאחר שהוועדה

המוסמכת תחליט, נספר פה בוועדה, אבל יהיה לזה רק משקל של דיווח ולא עיכוב.

לעכב אפשר רק בממשלה.

השר ח.י. צדוק:

אני רוצה לומר לשר הפנים: מדובר לא בשלוש ועדות אלא בשתיים. ישנה הוועדה הזאת וישנה ועדה לעניני ירושלים שהיא במקרה זה תמלא תפקיד כפול: גם שותפה לחכנית הזאת, מפני שהצוות התמנה על-ידי שתי הוועדות, והיא הוועדה המוסמכת להפקעה ובשני הכתרים האלה הענין יגיע לוועדה לעניני ירושלים. אולי שתי ועדות גם זה יותר מדי, אבל מדובר על שתי ועדות ולא שלוש.

השר א. עופר:

בסעיף 2(ג) אני מציע למחוק את הסוגריים במה שנוגע להמשך רחוב פת, כי אולי יהיה תוואי אחר לכביש.

היו"ר השר י. גלילי:

בסדר.

השר ש. רוזן:

אני מתנגד להסמכת שרים. אם אני מסמיך שרים, יש בכך החלטה על עצם האפשרות של הפקעה, שעדיין לא נבחנה.

היו"ר השר י. גלילי:

לצערי, אני שולל את הפרשנות של שר הקליטה. הייתי מסכים לכך שמשמעות ההחלטה תהיה שמחליטים על הפקעה, אבל אז חובת הבהירות היתה מחייבת להביא הצעה על הפקעה, מה שאין כן בהצעה זו. אנחנו נשקול אם לפנות לוועדת השרים המוסמכת להחליט על הפקעה, היא יכולה לקבל או לדחות, בכך הוועדה הזאת לא קיבלה החלטה אלא היא החליטה לפנות לוועדת השרים המוסמכת. יותר מזה אין בהחלטה הזאת, לצערי.

השר א. עופר:

אפילו לשר אחד יש סמכות לפנות לוועדה ולבקש
דיון. פה דנים בענין ואין החלטה אלא רק

הערות.

היו"ר השר י. גלילי:

פירוש ההצעה הזאת ששר אחד בלבד לא יכול
לפנות לוועדה היא אלא רק באישור השרים.

אני מבין שיש הצעה למחוק שלושה מלים:

אמשך רחוב פת", במקרה שחיה עדיפות לחוואי אחר.

השר ח. י. צדוק:

אני מציע שנצביע על ההצעה עד הסעיף האחרון
שעליו נצביע בנפרד.

ה צ ב ע ה

הסעיפים א - ד נתקבלו.

סעיף (ה) נתקבל ברוב קולות.

השר ש. רוזן מתנגד לסעיף (ה).

השר מ. קול:

רצוני לשאול את השר גלילי כיושב-ראש ועדת

השרים להתיישבות, ומדובר לא רק מעבר לקו

הירוק. שמעתי וראיתי בטלוויזיה חכניות וויכוחים בנוגע להפקעות של שטחים

בגליל. דיבר האלוף במילואים מאיר זורע, ודיבר מר טולידנו, ודיברו אנשים

שונים. שאלתי: איפה ולאן יגיע הענין לבירור. זה ענין מדיני וענין התיישבותי.

אני מצטער על הוויכוחים ברשות הרבים. לדעתי יש בכך נזק חמור מאד, גם באופן

הצגת הדברים, כי לא מדובר על פיתוח הגליל אלא על יהוד הגליל, מונח שלא רצינו

להשתמש בו.

מ. קול:

אני מבקש לקבל אינפורמציה על השאלה איפה

ידון ויוחלט בענין זה. האם יש תכניות

קונקרטיות? מי עוסק בתכניות קונקרטיות אלה ומי יכול למנוע את הוויכוח

הפומבי המזיק מאד.

השר א. עופר:

ועדת שרים לעניני התיישבות דנה אמנם בהתיישבות

משני צדי הקו הירוק אבל במקרה זה זו

פרוצדורה רגילה של פיתוח איזורי. היתה תכנית של משרד השיכון והדבר יוגש לוועדת

ההפקעות. זה הוגש לשר האוצר.

השר מ. קול:

הודיעו ששר האוצר לא רוצה להפקיע.

השר א. עופר:

כל שר לפני שהוא חותם בוודאי מקיים התייעצויות.

אינני יודע עם מי הוא מתייעץ. מכל מקום,

מדובר בפרוצדורה רגילה של חוקי מדינת-ישראל.

היו"ר השר י. גלילי:

בישיבה הממשלה ביום ראשון, כאשר הוחלט

להסמיך את שתי הוועדות, הודגש שהדברים

אמורים בשטחים שמעבר לקו הירוק ואילו בשטחים בתוך הקו הירוק יש פרוצדורות

ברורות. שנית, לפי הצעתי החליטה הממשלה שנושא פיתוח הגליל יהיה בסמכותה של

ועדת השרים לערי פיתוח. שלישית, יש פרוצדורה לגבי הפקעות מעבר מזה של הקו

הירוק, ובראש הענין הזה ניצב שר האוצר. אם לשר קול יש ערעורים בנושא מבחינה

מדינית, אתה תיטיב לעשות אם תדבר על כך עם שר האוצר כדי לדעת מה הכוונות

שלו. השר השני הוא שר החקלאות הממונה על מינהל מקרקעי ישראל. אם יש לך ערעור

מדיני - זה ענין לממשלה.

השר י. רפאל:

לפני כשבוע ביקרתי במעלה אדומים. שוחחתי עם האנשים היושבים שם. האדם היחידי, כפי ששמעתי מהם וכפי שהתרשמתי, העושה את חלקו שם בהתאם לתכניות הוא שר השיכון. הוא הקים את הביתנים כפי שהיה מדובר. אבל כל יתר הגורמים שצריכים היו לפעול, ביחוד משרד מסחר ותעשייה במה שנוגע להקמת מפעלים, אינם פועלים ואין תזוזה. האנשים אינם יודעים מה עתיד להיות.

אני מבקש שבאחת הישיבות נשמע מה ההכניות לגבי

המקום הזה. האם זה ישוב? האם הוא יהיה ישוב? האם זה איזור תעשייה? האם זה משהו אחר? מעורב? כרגע גם האנשים ונדמה לי שגם המשרדים השונים או גורמים אחרים אינם יודעים מה יהיה גורלו של המקום ומה יעודו. משקיעים שם כספים ואנשים יקרים מאד ומשפחות נפלאות קושרות את עתידן למקום הזה. בראשית ההתהוות יש צורך שיהיה ברור מה גורל המקום.

אני רוצה להשיב לשאלה זו לפי מיטב ידיעתי

היו"ר השר י. גלילי:

המוגבלת אבל המדוייקת. אני יודע ששר השיכון

פנה אל ראש הממשלה ואמר לו שיש לקבל החלטות לגבי עתיד מעלה אדומים, יש להבהיר מה רוצים במעלה אדומים. הממשלה החליטה שמעלה אדומים צריך להיות איזור תעשייה לירושלים והיא אשרה הקמת מבנים למגורים לעובדים באיזור. מעבר לזה ממשלת ישראל לא החליטה דבר. מאחר שיש פה הרבה סימני שאלה, וכנראה על יסוד זה נשאלה שאלתו של השר רפאל, פנה שר השיכון לראש הממשלה בנדון. אני מבטיח לישיבה הבאה להביא תשובה מה תהיה דרך הטיפול בנושא.

הישיבה ננעלה בשעה 9.30.

הת/7. פיתוח הר גילה

יו"ר ועדת השרים להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים י. גלילי, ח.י. צדוק, מ. קול, י. בורג,
ש. רוזן, א. עופר, י. רפאל, א. ארזן וה"ה ש. אבני,
א. בייזץ, ח. פינקלשטיין וי. צור.

מ ח ל י ט י ס, בהתאם להחלטה מס. 749 (הת/13) של הממשלה מיום
ח' בסיון תשל"ה (18.5.75) ב"בין פיתוח הר-גילה:-

(א) לאשר בהתאם להמלצות הדו"ח של הצוות הבינמשרדי לענין הר גילה אשר
הוקם עפ"י סעיף ה' בהחלטה הנ"ל, את הנושאים הנאים:

- (1) להרחיב את בית-ספר שדה;
- (2) להעבות לפניית משרד הבטחון בדבר הקמת מדרשה לחינוך של צה"ל
(הכוללת: - בנינים פונקציונליים ומגורים לתלמידים ולצוותות);
- (3) לסלול הכביש המחבר את הר-גילה לירושלים;
- (4) היקף יחידות הדיור נקבע ל-100-120 יח"ד, בשלב זה.

(ב) להמליץ על הפקעת שטח הקרקע הנדרש לסלילת הכביש לפי תוואי מוטכמ
עם מחלקת עבודות ציבוריות, משרד העבודה.

(ג) הועדה להתיישבות רושמת לפניה את הודעת שר השיכון כי נכוונת משרדו
לבנות בשנת 1976 30 יח"ד, תשתית פנימית וכן שלב א' של מבני
ציבור ליישוב.

(ד) לבוא בדברים עם שרי האוצר והעבודה בדבר הבטחת האמצעים לסלילת
כביש החיבור הר-גילה - ירושלים, כאמור לעיל.

(ה) להסמיק את יו"ר הוועדה להתיישבות, שר השיכון, יו"ר ועדת
השרים לענייני ירושלים ושהב"ט להחליט על פנייה לוועדת השרים
המוסמכת בדבר הפקעת שטחי קרקע לפיתוח בוסף.

מוכירות הממשלה

סגנון 2

W83

צ"מ 1 א"מ 2

ש מ ר ד

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה להתיישבות
כ"א באדר ב' תשל"ו - 23.3.76

בכחו חברי הועדה : השרים י. גלילי - יו"ר, א. ארזן, ח.י. צדוק,
י. רפאל וש. רוזן.

בעדרו חברי הועדה: י. אלון, י. בורג (בחול"ל), ש. הלל, א. ידליון (בחול"ל),
א. עופר, ש. פרס, מ. קול וי. רבינוביץ.

בכחו חברי הנהלת הסוכנות היהודית : ר. ווייץ, י. צור, ח. פינקלשטיין,
מ. קרונה וע. שפירא.

בעדרו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: י. אלמוגי, מ. בראון, א.ל. דולצ'ין,
ר. יגלוס, י. קלארמן, מ. קירשבלום (חולה)
ו.א. שנקר.

- משתתפים בוספים מטעם הממשלה:
- ש. אבני - משרד השיכון
 - ד. אריאל - משרד החוץ
 - ר. זאבי - משרד ראש הממשלה
 - א. מקובר - לשכת השר י. גלילי
 - מ. בצר - משרד הבטחון
 - אלי"מ מ. פלדמן - צבא הגנה לישראל
 - אלי"מ א. שגב - צבא הגנה לישראל
 - ש. שטבר - משרד האוצר

א. ליטנסקי - מזכיר הועדה

משתתפים בוספים מטעם הסוכנות היהודית: י. אדמוני וי. שמיר.

סדר היום: הת/8. התיישבות - דו"ח התפתחות: - א' 2.
א. ישובי עולים
ב. הקמת חולית

./התיישבות

בפרוטוקול זה 18 דפים

רמ"מ: א"מ א"מ

הח/8. דו"ח התפתחות: - א. ישובי עולים
ב. הקמת חולית.

היו"ר השר י. גלילי: אני פותח את הישיבה. רצוני להעיר שתי

הערות מקדימות: (1) נשמע היום מפי חברי,

מר אדמוני ומר אבני, דו"ח התקדמות באשר לביצוע ההחלטות על ישובים חדשים, לרבות המסגרת התקציבית, כולל המאחזים והאחזויות נח"ל ובכלל זה גם מצב הביצוע של החלטתנו בנוגע לישובי עולים. זה הסעיף היחידה שאני אבקש מאת הוועדה אסמכא לטפל בו.

(2) רצוני להודיע לוועדה כי בתאום עם

ראש הממשלה קבענו כי נביא לוועדה הצעות באשר לתכניות ישוביות נוספות רק לאחר שיתקיים דיון בממשלה בנושא מדיניות ההתנחלות. תוך כדי כך נתאם את הדברים גם עם חברינו בהנהלת הסוכנות.

השר י. רפאל: אני מבקש להעלות ענין שאיננו עומד על

סדר היום. הזדעזעתי לשמוע הבוקר, בשידור

רדיו, הודעה בשם מזכ"ל הקה"ל בה נמסרו פרטים ופרטי פרטים על קנייה ורכישה של קרקעות, שעד כה שמרו על כך בסוד. אני יודע שאף פעם לא נמסרו פרטים בענין זה, אפילו לא בוועדה הזאת. מתוך הדברים שנמסרו ושודרו הבוקר בשידורי ישראל אני מבין שיש הצדקה לסיודיות. אינני מבין מה התועלת שפתאום מתגלים הדברים. אינני בטוח אם הנושא בכלל שייך לוועדה הזאת אבל אינני סבור שאנחנו יכולים לעבור לסדר היום בלי להגיב על הדברים ששודרו. אם הנושא שייך לנו - אני מבקש שתהיה תגובה הולמת, ואם הוא איננו שייך לנו - יש להפנות את הדברים לכתובת המתאימה כדי שתהיה תגובה מתאימה והולמת.

נניח שהיה שיקול לפרסם את הדברים, אבל אז

נשאלת השאלה: האם זה צריך היה להיות עכשיו, כשיש תסיסה בשטחים? לדעתי, מסירת ההודעה היא מעשה חלם שאין דוגמתו. לא יתכן שכל מי שמחבל ייצא ללא עונש.

היו"ר השר י. גלילי:

אני מערער על כך שהיה זה מעשה חלם, כי
בחלם לא היו חבלות. המעשה הזה יאה להגדרה

אחרת.

מר י. צור:

גם אני שמעתי את ההודעה הזאת הבוקר, כנראה

כמו יתר אזרחי ישראל. אינני נוקט עמדה

בענין זה לפני שאברר את הדברים עם המזכ"ל של הקה"ל, על דעת מי ומשום מה
מסר את ההודעה. אני מכיר את מר בן-שמש שנים רבות. אני יודע שבדרך כלל הוא
נוהג זהירות, ועל כן אני מבקש שתינתן לי שהות לברר את הענין.

אני מסכים בנוגע להערכת הענין, שהיא לא

לתועלת הענין.

השר י. רפאל:

אל נהיה מופתעים אם לא תהיה הערב תכנית

טלביזיה בענין זה. צריך לברר זאת.

היו"ר השר י. גלילי:

עד כמה שידוע לי, לוועדה שלנו אין סמכות
במה שנוגע לקה"ל, אבל בלא לדקדק בסמכויות,

פניתי הבוקר למר בן-שמש, שההודעה ברדיו מיוחסת לו, וביקשתי לדעת פשר הדבר.
נספל בנושא ולישיבה הבאה של הוועדה נביא ידיעה. נקבל גם משידורי ישראל את
התמליל ואז יחברר בדיוק מה היתה הידיעה אשר יוחסה ~~ל~~ בפומבי למזכ"ל הקה"ל.
מכל מקום, אין ספק כי הידיעה הזאת, לכל הדעות, מהווה חריג מזיק ביותר. אני
אפנה למנהל רשות השידור ואבקש ממנו שלא יעשה המשך לידיעה הזאת מחמת הנוק
שבה.

החיישנות - דו"ח התפתחות

מר אדמוני:

אני רוצה לדווח בקצרה על מספר פעולות שעליהן

הוחלט בוועדה ועל תכניות חדשות שתוכננו

ותוקצבו לשנת החקציב שתתחיל בעוד כשבוע.

השלמנו הקמה של ארבעה מאחזים ברמת-הגולן:

יונתן, גמלא, מורדות והר אודם. בכל אחד מן המאחזים האלה יושבים היום גרעינים אזרחיים. התחלנו בפעילויות משקיות מצומצמות, בעיקר בעבודת חוץ, כפי שנקבע בחומר הרקע שנתנו בזמנו לוועדה. אנחנו משתדלים לתת תעסוקה משקית בישובים עצמם, בעיקר מלאכה, אבל גם חקלאות במידה שהדבר ניתן. לרשות גרעין יונתן יש שטח קטן, והתעסוקה היא במלאכה ועבודת חוץ. אנשי גרעין גמלא עוסקים בחקלאות/שקבלו משוב סמוך, ובעבודת חוץ. בגרעין מורדות התחילו לעסוק גם בגידולים. זה אחד הישובים אשר מתוכנן כישוב קבע ויוכל לעסוק קצת בחקלאות. עיסוקם של אנשי גרעין הר אודם הוא בעיקר יחד עם אנשי נוה אטי"ב. גרעין זה שותף בעבודה בחרמון עם אנשי נוה אטי"ב.

לרשות הישובים האלה יש מבנים טרומיים. המעבר

לישובי קבע יחייב החלטה מיוחדת בוועדה. לכן אנחנו רואים את הפעילות הנעשית על-ידינו כפעילות של מאחזים. במקביל מכינים את תכניות הקבע לכל הישובים האלה כדי שבבוא העת נוכל להציע הצעה להעביר אותם לישובי הקבע המיועדים להם.

כזכור, הפעולה הזאת היתה תגובה שלנו להחלטות

שנהקבלו באו"ם בעניין הציונות. במקביל למה שמסרתי הקמנו שלוש האחזויות נח"ל:

1. קישור שבאיזור תפן, נמצאת במחנה זמני. נעביר את ההאחזות למיקום הקבע בגוש הישובים שבדרום תפן, תוך כחודשיים. (2) מלפישוע או מעלה גלבוע ב'. החיילים מתגוררים באוהלים ומבני המגורים הם מבנים טרומיים. (3) פקעות ב' או רואי.

מר אדמוני:

לקראת שנת התקציב הבאה, על סמך החלטות

קודמות של הוועדה, אנחנו עושים את כל

ההכנות להקמת חמישה ישובים נוספים; ישוב ששי נמצא בתהליך הקמת כבר כיום אבל אולי אזכיר אותו ראשון, כוונתי ל"מינוס 165", ישוב בבקעת הירדן שצריך להיות קיבוץ. הגרעין הראשוני שלו יושב במחנה בקליה ועם השלמת מבני המגורים הוא יעבור מקליה לישוב הקבע, שבתהליך בנייה. ישוב זה הוא הדרומי שבישובי פדאל.

ישוב נוסף המתוכנן לשנה הבאה הוא תל-זית

ברמת הגולן. הכשרת הקרקע כבר התחילה ועבודות הבינוי יתחילו תוך זמן קצר. לגבי שני ישובים בגוש תפן, באותו איזור שבו נמצאת האחוזת קישור, אנחנו נמצאים במצב של טיפול בריכוז קרקעות בדרך של חליפין ורכישה, לא תפיסה. זה לא חלק מתפיסת הקרקעות בצפון הארץ. לפי דו"ח שקיבלנו, אני חושב שהמצב מניח את הדעת ולא יהיו עיכובים במימוש תכניות ההתיישבות וגם לא נראים לעין קשיים בריכוז המשבצות.

ישוב נוסף, מגן שאול, נמצא בקצה הדרומי של

גוש ישובי תענך. זה ישוב לבנים של ישובי תענך והגרעין הזה יעלה לשטח תוך חודשיים. האנשים יתגוררו במבנים זמניים שהחברים מקימים בכוחות עצמם, אנחנו אמנם מסייעים להם אבל הם יבצעו את העבודה בכוחות עצמם.

בדיונים שהיו לנו דיברנו על ישוב 'חרובית'

אנחנו מציעים להעביר את התקציב של ישוב חרובית לישוב 'חולית' בפיתחת רפיח. ב"חרובית" יש מאחז של נח"ל. אנחנו לא מציעים לעשות פעולה לבינוי קבע של ישוב ולכן מוצע להעביר את התקציב מ"חרובית" ל"חולית", שהוא אחד הישובים שתוכננו לאיזור הפיתחה. המשבצת בידנו. זה חלק מהתכנית המקורית של פיתחת רפיח. כל משבצות פיתחת רפיח ~~בפ~~ בידנו. מבחינה קרקעית, הבעיה של פיתחת רפיח נסתיימה. אנחנו לא מבקשים שטחים נוספים מעל לאלה המצויים בידנו.

מר אדמוני:

"חולית" הוא הישוב הששי שבשבילו מקבלים
משבצת קרקע ומציעים את התחלת הבנייה השנה,

לקראת אכלוסו על-ידי גרעין של נח"ל בחודש ינואר 1977.

אני רוצה להזכיר שיש פרשה אשר סוכמה בשנה

שעברה ואשר איננה מוסדרת מבחינה תקציבית. אני מתכוון לששה ישובי העולים:
שני ישובים בגוש שגב, שאחד מהם מיועד לגרעין מארצות-הברית ואחד לגרעין מדרום-
אמריקה; שניים - בפיתחת רפיח, שהמשבצות שלהם בידינו - אחד לגרעין עולים
מארצות-הברית ואחד לגרעין מצרפת; = ישוב נוסף הוא קטיף ב' המיועד לגרעין ב'
מארצות-הברית, וישוב אחרון - קטועה ב' - לגרעין עולים מארצות-הברית, של
התנועה הרפורמית. הגרעין של שגב ב' נמצא בארץ, בשבי ציון, ומחכה. במשואות
יצחק יש גם כן גרעין מארצות-הברית אשר מחכה וממהין. גרעין שלישי נמצא בחלקו
בארץ. הוא מיועד לקטועה ב'.

במסגרת הדיווח שאני מוסר היום אני מוצא לנכון

להעיר שהחלטת הוועדה לא מתממשת.

היו"ר השר י. גלילי:

קיימנו שיחה עם שר האוצר בהשתתפות עבדכם,

שר הקליטה ושר השיכון, משנתברר לנו שבתקציב
משרד השיכון לא נכללו האמצעים לביצוע ההחלטות על ישובי העולים, מטעמים שעם
שר השיכון. אני מציע שלא נדון בזה בהעדרו. יחד עם זאת אני מבקש להסמיך אותו
לבוא בדברים בענין זה עם שר האוצר, על דעת הוועדה. אני לא יכול לשער שיעלה
הכורת על ישובי העולים, ביחוד לאחר ועידת ירושלים, ובמיוחד שיש ^{ענין} עליהם
שהם כבר שלחו יחידות חלוץ לארץ, וביחוד שמשרד הקליטה הלך לקראת התכנית
הזאת עם תקציב ל-200 יחידות דיור לפי הסטנדרטים של משרד הקליטה, שהם פחות
מהמקובל במשרד השיכון, בשים לב למקומות שבהם היחידות צריכות להיבנות.

היו"ר השר י. גלילי:

יש עוד "מיוחד" אחד והוא, שישנה התקשרות עם התנועה הרפורמית, שהיא, בפעם הראשונה, בתולדותיה, התחייבה להקים ישובים בארץ. הדברים אמורים לגבי הערבה, ישוב שנקרא קטורה ב'. הם מתכוונים לקיים שם, בחודש נובמבר, חגיגה של הנחה אבן הפינה ויכול להיות שנבקע פה מעין חלוצי לישובים, קיבוצים, מושבים וכיוצא בזה.

מר ר. זאבי:

מה צורת הישוב שהם רוצים?

היו"ר השר י. גלילי:

הישוב בקטורה יהיה בקשר עם איחוד הקבוצות והקיבוצים. אינני מעלה על דעתי שמטעמים תקציביים נקטע את הפעולה הזאת. נכוא בדברים עם שר האוצר. אין זה מן הנמנע ששר האוצר יזמן עוד פעם דיון עם שר השיכון. מכל מקום, אני לא מתכוון לוותר ואדווה לכם בישיבה הבאה מה העלינו.

לפני שאני מוסר את רשות הדיבור למר אבני

אני מבקש להבהיר בקשר ל"חרובית" ו"חולית".

אני רוצה להזכיר לחברי הוועדה שבשעתו,

ב-2 ביוני 1974 החלטנו כאן על ריכוז קרקע להקמת ששה ישובים בפיתחת רפית.

אחר-כך הבאנו את הדבר הזה לידיעת הממשלה. הממשלה אישרה את הדבר והוסיפה

החלטה, כי על כל ישוב צריך לקבל החלטה בדרך המקובלת. במשך הזמן קיבלנו

החלטות על חמישה מהוך ששה ישובים אלה, מהם ארבעה מושבים וקיבוץ אחד. נותר

לנו, פורמאלית, לקבל החלטה על הישוב הששי. לא הכנסנו את זה במסגרת התקציבית

מפני שהיו עדיפויות אחרות, אבל מאחר שבא לרשותנו משרד הבטחון על-ידי הקמת

האחזות נח"ל בחרובה - לגבי חרובה אין לנו החלטה על הקמת ישוב. בשעה שדיברנו

על האחזות בחרובה התחייבתי שהאזרוח של הישוב הזה צריך להיות מובא להחלטה הוועדה

מ כאן שעדיין אין אישור על הקמת ישוב בחרובה - מכאן שיש תקציב ואנחנו מציעים

להעביר אותו לישוב בפיתחה - ל"חולית".

מר אבני:

בשנת 1975 הפעלנו 16 ישובי קבע אשר מתחלקים

לשתי קבוצות. קבוצה אחת שאנחנו מכנים, בלשון

מקצועית, תכניות שנים קודמות. יש כאן ישובים שהוחלט עליהם בשנת 1974 או 1973, בחלקם הוקצבו אבל לא הגיעו לביצוע. ששה ישובים הוקצבו בשנת 1975. עשרה ישובים נמצאים בשלבים שונים של ביצוע, שהתחלנו בהתחלת השנה, או בנייה ממש, או הכשרת שטח אשר מסומן לבנייה. מתוך עשרת הישובים מתכניות שנים קודמות שלושה נמצאים ברמת הגולן: אליעד - מושב; כפר-תעשיה; וקשור - קיבוץ. בגליל - קרנות - מרכז איזורי על-יד מרכז גורן. זה אפילו לא היה בוועדה הזאת. הוחלט על כך לפני שהוועדה הזאת החליטה לדון גם בישובים בתוך הקו הירוק. בבקעה-הירדן - מרכז איזורי - מעלה אפרים; גלגל - קיבוץ שאזורח; משואה - מושב שאזורח. בערבה - מרכז איזורי - שלח; בחבל רפיח - קיבוץ בשם סוכות, שכבר אוכלס, ובצפון סיני - נח"ל סיני. אלה עם עשרת הישובים של התכניות שנים קודמות

ששה הישובים של התכנית 1975, מתוך אחד-עשר

שכזכור הוחלט עליהם לשתי שנים - 1 ברמת הגולן - מושב קשת, אשר מסיימים את הכשרת השטח ותכניות הבנייה נמצאות במכרז; בגליל - מושב יעד, שפה נקרא שגב ב', הכשרת הקרקע בביצוע ותוך כמה שבועות אפשר יהיה להתחיל בעבודה. בבקעת הירדן - מושב תומר, הוחל בבנייה ממש, זה אחד מהקצאליים. בחבל רפיח - רפיח ד', הוחל בהכשרת השטח. ברצועת עזה - קטיף א', הוחל בהכשרת השטח. קיבוץ סמר של הקיבוץ הארצי. לפני כחודש, ב-23 בפברואר הנחנו את אבן הפינה ובסוף חודש יוני יהיה אכלוס. הדבר הזה מתאפשר כתוצאה מבנייה מתועשת מרחבית, כשהיחידות מוכנות במפעל ומובאות גמורות לשטח.

לגבי שנת 1976, בתקציבנו מופיעים שבעה

ישובים. תל-זית - מושב בגולן, תפן א' ותפן ב' - קיבוצים, מגן-שמאל - מושב, "חולית" במקום הרובה, "מינוס 165 - קיבוץ בבקעת הירדן במקום האחוזת נהרן. הישוב השביעי הוא הר גילה.

מר אבני:

אשר להפעלה. בשלושה מקומות, כדי להרוויח זמן, גם מבחינה צרכי האכלוס וגם לפי בקשתו של יושב-ראש הוועדה, הקדמנו את הכשרת השטח. המקומות הם: תל-זית, מגן שאול, ומינוס 165. הדבר הזה יאפשר להתחיל את ביצוע הבנייה מיד בחודש אפריל, עם תחילת החוק של התקציב החדש.

אולי כאן המקום לומר מלת תודה לפעולתה של הקה"ל. כידוע, יש לנו הסדר עם מינהל הפיתוח של הקה"ל, להכשרת השטח, שאנחנו מממנים כמעט בכל הישובים פרט ליוצאים מן הכלל. זה נותן לנו כמה יתרונות: מהירות ביצוע, מקצועיות וגם נאמנות והענות לגמישות בדרישות במה שנוגע לקביעת הקצב והביצוע. קורה גם שניתנת לנו אפשרות להזמין על חשבון השנה הקרובה וזה מה שקרה לגבי שלושת הישובים שהזכרתי. מפעם לפעם, כאשר המצב מחייב, אם מבחינת הלוגיסטיקה של העבודה או מבחינות אחרות, אנחנו מבקשים ונענינו, וכאשר חוק התקציב מקבל חוקף אנחנו מכניסים את הדברים להקצבה. על כך רצוני לומר יישר כח לקה"ל.

ברשותכם, כמה נתונים כספיים. בהצעת התקציב ל-1976 יש כמה תכניות לגבי ההתיישבות החדשה. באופן כללי מדובר על 1000 יחידות דיור על כל המרכיבים. מספר זה של 1000 יחידות מתחלק ל-500 יחידות פלוס מוסדות ציבור בישובים חדשים וקיימים, 200 יחידות המשך בנייה בימית, 100 יחידות המשך בנייה בקצרין ו-100 יחידות בשבעת הישובים שמניתי קודם. תכנית זו מוערכת בתקציב בסכום של 355 מיליון לירות לצרכי הכשרת קרקע, מיגון, מיקלוט ומבני ציבור.

כדי שיותר לנו להפעיל ולסיים את הבנייה של שנים קודמות נאלצנו לבקש, וקיבלנו את הסכמת האוצר, לתכנית של עוד 150 מיליון לירות.

השר י. רפאל:

מה פירושם של "מבני ציבור"?

אשר לישובי עולים. אלמלא האמירה שזה לא נכלל בתקציב משרד השיכון מטעמים הידועים לשר השיכון הייתי נמנע מלהעיר בענין זה, אבל מכיוון שהאמירה נאמר אציין שעד השנה היה מקובל שלגבי החלטות של הוועדה הזאת על ישובים חדשים היה דיון עם שר האוצר ולא תמיד זה הועמד בתקציב משרד השיכון.

מר אבני:

אשר להפעלה. בשלושה מקומות, כדי להרוויח זמן, גם מבחינה צרכי האכלוס וגם לפי בקשתו של יושב-ראש הוועדה, הקדמנו את הכשרת השטח. המקומות הם: תל-זית, מגן שאול, ומיננס 165. הדבר הזה יאפשר להתחיל את ביצוע הבנייה מיד בחודש אפריל, עם תחילת החוק של התקציב החדש.

אולי כאן המקום לומר מלת תודה לפעולתה של הקה"ל. כידוע, יש לנו הסדר עם מינהל הפיתוח של הקה"ל, להכשרת השטח, שאנחנו מממנים כמעט בכל הישובים פרט ליוצאים מן הכלל. זה נותן לנו כמה יתרונות: מהירות ביצוע, מקצועיות וגם נאמנות והענות לגמישות בדרישות במה שנוגע לקביעת הקצב והביצוע. קורה גם שניתנת לנו אפשרות להזמין על חשבון השנה הקרובה וזה מה שקרה לגבי שלושת הישובים שהזכרתי. מפעם לפעם, כאשר המצב מחייב, אם מבחינת הלוגיסטיקה של העבודה או מבחינות אחרות, אנחנו מבקשים ונענינו, וכאשר חוק התקציב מקבל חוקף אנחנו מכניסים את הדברים להקצבה. על כך רצוני לומר יישר כח לקה"ל.

ברשותכם, כמה נתונים כספיים. בהצעת התקציב ל-1976 יש כמה תכניות לגבי ההתיישבות החדשה. באופן כללי מדובר על 1000 יחידות דיור על כל המרכיבים. מספר זה של 1000 יחידות מתחלק ל-500 יחידות פלוס מוסדות ציבור בישובים חדשים וקיימים, 200 יחידות המשך בנייה בימית, 100 יחידות המשך בנייה בקצרים ו-100 יחידות בשבעת הישובים שמניתי קודם. חכנית זו מוערכת בתקציב בסכום של 355 מיליון לירות לצרכי הכשרת קרקע, מיגון, מיקלוט ומבני ציבור.

כדי שיוחר לנו להפעיל ולסיים את הבנייה של שנים קודמות נאלצנו לבקש, וקיבלנו את הסכמת האוצר, לתכנית של עוד 150 מיליון לירות.

מה פירושם של "מבני ציבור"?

השר י. רפאל:

השר א. אוזן:

בית-כנסת.

השר י. רפאל:

אני מבקש לשמוע את תשובתו של מר אבני.

מר אבני:

מבני ציבור הם מבנים תקינים בכל ישוב, כגון:
צרכניה, מזכירות, מועדון, מרפאה, גן ילדים,

מחסן נשק ותחמושת.

אשר לבתי-כנסת. יש מספר ישובים שאינם רוצים

להקים בית-כנסת. בכל מקום אנחנו נותנים בית-כנסת התחלתי המונה 30 - 40

מקומות ישיבה. רוב הישובים המעוניינים בבית-כנסת רואים בו, ובצדק, אחד המבנים

המרכזיים של הישוב. זה תהליך של מספר שנים עד שיודעים מה רוצים ואז בונים

את בית-הכנסת הקבוע, ואז, יחד עם הוועדה הבין-משרדית, מסייעים בהקמת בית-הכנסת

הקבוע, הגדול.

לפי הנתונים שמסרתי נמצא שלצרכי ההתנחלות

להתיישבות החדשה בשנת 1976 יש סכום של חצי מיליארד לירות ועוד 5 מיליון,

לעומת 420 מיליון בשנת 1975. כלומר, בשתי שנות תקציב ישקיע משרד השיכון,

בחכנית שהיא התחלתית, כמיליארד לירות עם ההתייקרויות הצפויות.

שאלה:

בכמה ישובים מדובר?

מר אבני:

23 ישובים פלוס בנייה נוספת בישובים קיימים,

כפי שצינתי.

אשר לישובי עולים. אלמלא האמירה שזה לא נכלל

בתקציב משרד השיכון מטעמים הידועים לשר השיכון הייתי נמנע מלהעיר בענין זה,

אבל מכיוון שהאמירה נאמר אציין שעד השנה היה מקובל שלגבי החלטות של הוועדה

הזאת על ישובים חדשים היה דיון עם שר האוצר ולא תמיד זה הועמד בתקציב משרד השיכון.

מר אבני: השנה, כפי שאמרתי, יש חצי מיליארד לירות. יותר מזה לא היתה שום אפשרות. גם בדיונים הבהרנו, כי אחת הסיבות שלא יכולנו להעמיס יותר זה הצורך ב-150 מיליון לירות כדי לגמור תכניות של השנים הקודמות, כי מה הטעם להחליט על דברים חדשים בטרם סיימנו דברים קודמים? אם לא תהיה החלטה של האוצר - לא נוכל להוסיף ישובים חדשים.

אם מותר לי, אציין בסוגריים שמהוך הששה שמדובר עליהם עם משרד השיכון, שניים לא יגיעו לביצוע.

פרופ' ר. וייץ: איזה?

מר אבני: השגבים.

פרופ' ר. וייץ: זה אסון.

היו"ר השר י. גלילי: מה המצב לגבי המרכז האיזורי בערבה?

מר אבני: הכשרת השטח נסתיימה. הקבלן בשטח, מתחיל במקלטים וביסודות. מכיוון שהבנייה היא טרומית, לא נוכל לבצע כל עוד ~~השטח~~ מע"צ לא תקדם את דרכי הגישה.

היו"ר השר י. גלילי: מה עם קטיף?

מר אבני: בהכשרת השטח.

השר א. און: המרכז ייקרא על שמו של ספיר המנוח. שר האוצר לקח על עצמו לפנות לוועדה השמות להחלפת השם.

היו"ר השר י. גלילי:

כולנו נקדם את החלפת השם בברכה. אני רוצה
להזכיר את יוזמתו של ספיר ז"ל בענין

ישובי העולים.

אני מציע שבעקבות הדברים של מר אבני
ובהעדר שר השיכון, לא נפליג לענין. כאשר אמרתי "מטעמים הידועים לשר השיכון" -
הרי לא יתכן שדבר כזה ייעשה מטעמים שאינם ידועים לשר השיכון. אין ספק ששר
השיכון נתון במצוקה כספית ואנחנו יחד צריכים לחפש לזה פתרון.

מר אבני:

יש פנייה של יושב-ראש הכנסת, שאנחנו

הומכים בה, שבית-ספר שדה בהר-גילה ייקרא על

שם קדיש לוז ז"ל.

היו"ר השר י. גלילי:

אני שמח לבקר לכם שהוועדה שלנו משוחררת
מהכרעות לשמות של ישובים.

אני רוצה להודיע לוועדה, שלאחר הישיבה

הקודמת בנושא הר גילה הגיעו לידינו נתונים שלא היו בוועדה, בנושא הקרקעות
בהר-גילה, נתונים לצד החומרה ולא לצד הקולא, ואנחנו מספלים בצורה נאותה כדי
להתגבר בנושא זה.

בראשית הישיבה אמרתי שלא נקבל החלטות

בתכניות להתיישבות חדשה, אבל רצוני להביא לידיעת הוועדה פעילות אשר נעשית
בעיקר בתחום התכנון לגבי איזור חדש בגליל. הדבר מובא לידיעה ולהרחבת הדעת
ועדיין לא להחלטה.

השר א. אוזן:

נדמה לי שברשימה שקיבלנו חסרה "אשלים"

במסגרת הבנייה.

היו"ר השר י. גלילי:
זו אשמתי. היות ורצייתי להיות קפדן שלא מקבלים
החלטות בענין ישובים חדשים, הרי בענין אשלים
אין עדיין החלטה פורמאלית. נביא את הענין בבוא העת. "אשלים" נמצא ברמת הנגב.
היום אנחנו לא מקבלים החלטות על ישובים חדשים.

השר א. אוזן:
אני יודע שהוועדה איננה עוסקת במה שאומר, ובצדק,
בכל-זאת אני מבקש להעלות הצעה, שנטיל על המחלקה
להתיישבות, כמקרה יוצא מן הכלל, שהיא, מתוך שני המושבים המיועדים לעולים חדשים
בפיתחת רפיח, ש אחד יועד לגרעין שהמחלקה תגייס אותו מקרב עולי ברית-המועצות
בארץ. עדיין לא עשינו דבר בעליה זו, ואני חושב שזה לא בריא לא לעליה ולא
לאוכלוטיה. לדעתי, צריך להקצות את השטח ולהביא אותם כדי שינסו ויצליחו כמו
שהצליחו הרבה עליות חדשות.

מר קרונה:
מה עם בעיות כח אדם והאכלוס בישובים?

היו"ר השר י. גלילי:
נקיים ישיבה מיוחדת בענין זה. ביקשתי מאנשי
המחלקה להתיישבות פרטים בענין זה.

השר ח.י. צדוק:
אני מניח שנקבל פרטים גם בשאלת האכלוס וגם
בשאלת העיסוק, כלומר, העסקת עובדים שכירים
שלא מבני המקום.

פרופ' ר. וייץ:
יש לי אינפורמציה משמחת לוועדה. \$\$\$
באינציאטיבה מקומית התגבש בשבועות האחרונים
גרעין של עולי ברית-המועצות בבאר-שבע. נפגשתי אתם השבוע והם מסרו לי רשימה
של משפחות להקמת מושב עולים דוגמת שדה ניצן. ביקשתי מן האנשים שלנו בחבל
לכיש להפגש אתם ולסייע בידיהם.

אם תכונותיהם של הנרשמים תואמות כל הקריטריונים,
ובראייה ראשונה נראה שכן, נסייע.

פרופ' ר. וייץ:

אפשר אפילו להוריד את הסטנדרט.

השר א. אוזן:

בכמה משפחות מדובר?

מר י. צור:

יש 27 משפחות רשותות. אם הדברים יהיו תואמים,
יחכן מאד שנביא הצעה. אם הגרעין יגורען - הדבר

פרופ' ר. וייץ:

יובא לשולחן הזה להחלטה.

אני מבקש משר החקלאות לגרוע מן ההצעה שלו את
המלה "להטיל". הנושא של עולי ברית-המועצות

היו"ר השר י. גלילי:

יבדק ונדווה על כך.

האיזור שאני רוצה למסור עליו נמצא במרכז הגליל.

מר י. אדמוני:

כדי לקבל את נקודות הציון שלו אציין שאנחנו רואים

מצפון את כביש עכו-צפת, כאן נמצא המושב שזור והכפר רמי, הצומת של כביש

מרר-עילבון והכביש ממרר למגדל. הכביש הפונה מערבה הוא כביש מהצומת ממר-עילבון

עד סכנין, דהיינו - איזור ההתיישבות בשגב.

(מר אדמוני מטביר את הפרטים במפה).

חשיבותו של האיזור היא בכך שהוא מאפשר לנו הקמת

מספר ישובים בקטע שבין כביש עכו-צפת ונצרת-טבריה או דיר-חנא-סכנין והוא סוגר

איזור התיישבותי כמעט מושלם של תפן, שגב וחזון. גם מבחינת הכבישים זה חשוב,

כי אנחנו יושבים על ציר כביש ממעלות לכרמיאל ושגב, אשר מתחבר עם כביש

שפרעם-צפת ואנחנו מחיישבים לאורך הציר ממזרח מערב, ממרר לאיזור הקריות.

מר י. אדמוני:

זה איזור התיישבותי חשוב על צירים שאנחנו
מחשיבים אותם. במרכז השטח שאנחנו מדברים עליו,

על הר-חזון, נמצא מושב חזון.

בן כמה הוא?

היו"ר השר י. גלילי:

הוא יושב לפני שמונה שנים. יש במקום ששים
משפחות המתקיימות מלול וממטע.
עיקר קיומם של הישובים יהיה לאו דווקא על

מר י. אדמוני:

חקלאות.

מדובר על ארבעה - חמישה ישובים. האחד קרוי

בסלנג שלנו גבעת רמה, מעל שטח בקעת חנינה, בין חזון וכפר רמי, בקרבת כביש
עכו-צפת. יש פה שטח גדול פנוי. אין פה בעלות ערבית, רוב השטח בבעלות יהודית
ואין כל קושי לתכנן פה ישוב. בכל המערכת של ההתיישבות שאנחנו מציעים בגליל
אין בעיה של הפקעות אלא אפשר להסדיר את הדברים בחליפין או ברכישה.

חליפין בהסכמה.

השר ח.י. צדוק:

כן. אנחנו מחליפים שטחי טרשים בשטחי בנייה.
זה נעשה ברצון.

מר י. אדמוני:

האם זה כולל את המינהל?

היו"ר השר י. גלילי:

בהחלט.

מר י. אדמוני:

מר י. אדמוני: אשר לקצב הפעילות: המשבצות האלה עומדות לרשותנו. בשגב יש שתי משבצות שהן בבעלות מלאה שלנו ואין מניעה שנעבוד עליהן. גם בחפץ אותו דבר לגבי שתי משבצות. בשתי משבצות יש בעיות אבל הפתרונות שאנחנו מציעים קוסמים לבעלים.

השר ח.י. צדוק: בנכונות לעשות עסקות חליפין, האם יש הבחנה בין קרקעות שלנו מקדמא דנא ובין קרקעות שהם מכבסי

נפקדים?

מר י. אדמוני: יש פה עסקות שלישיות ורביעיות. כלומר, יש כמה אנשים אשר מוכנים לקבל את השטחים האלה והם עושים את החליפין. בסך הכל זו עבודה נמלים. נראה שלגבי קצב ההתיישבות נוכל לעמוד בקצב המחוכן.

אשר לגבעת רמה. מעבר לכביש נמצא מחנה צה"ל, מחקן קבע. בין צומת כביש עכו ומחקן הקבע, מזרחה לכביש, יש משבצת התיישבותית מחאימה, שהיא לרשותנו.

מר י. צור: מה עם עצי הזית במקום?

מר י. אדמוני: אין פה. אנחנו מציעים ישוב על גבעת צלמון. יש שטח מרוכז

ויש בעיות קרקעיות. מכל שלוש המשבצות - זו היא הפחות מושלמת. אנחנו מציעים להעלות האחזות נח"ל על גבעת צלמון, וישובי קבע על המשבצות האחרות. צה"ל פתח את השטח הזה לצרכי התיישבות, הוא א הוציא אותו ממסגרת שטח 9 וחשוב שנעשה פה פעולה התיישבותית כדי שלא תיקבענה עובדות אחרות. לכן החשיבות הגדולה בהקמת האחזות נח"ל.

מר י. אדמוני:

אני מבין שענין זה איננו עומד להחלטה,
אבל אם יוחלט על כך - תהיה אפשרות לממש

עליה של האחוזות נח"ל למקום הזה.

יש לנו עוד משבצת, הר רביד, מעל כביש
מרר-מגדל. פה יש 5000 דונם ש-1500 דונמים מהם זה שטח עיבוד בבעלות המינהל,
שהיו בהקצאה ליהודי פרטי. המינהל מוכן להוציא את זה מידי ולהעמיד את
המשבצת לרשותנו, תוך מספר חודשים.

היו"ר השר י. גלילי:

מה המרחק לחוקק?

מר י. אדמוני:

בקו אוויר, כשלושה קילומטרים. זה קרוב
לכביש. ההתלבטות שלנו לגבי ישוב זה היא

בכך שהוא קצת מחוץ לשטח הבוער לנו בתוככי הגליל אבל היתרון שלו הוא בכך
שצמוד לו יש שטח קרקע.

ההצעה שאנחנו מביאים היום היא להקים ארבעה -

חמישה ישובים בקטע הזה של מרכז הגליל בין כביש עכו-צפת לדיר-חנא-סכנין, והם:
רמה, חזון ב', צלמון וחלזון ואולי הר רביד, אשר יהיה ישוב עצמאי או שקרקעותיו
יתחלקו בין הישובים האחרים שהזכרתי.

היו"ר השר י. גלילי:

הדבר לא מובא להחלטה. אבוא בדברים עם

שר הבטחון ועם מר משה נצר בנושא הנ"ל

ואם הדבר יהיה בשל הוא יובא לאחת הישיבות של הוועדה.

אני ממליץ שאם חברי הוועדה רוצים לסייר

באיזור - נסדיר סיור.

היו"ר השר י. גלילי:

דווקא בעקבות הרעש לרגל ההפקעות אני מא

מחשיב מאד שנקדם את הפעולה שלנו בגליל.

נקווה שכל הנתונים שעליהם מסר מר אדמוני בנושא הקרקעות יתאמו למציאות ושלא
הקפוץ שיקצה ותשבש את הדבר.

אני מבקש את האישור של הוועדה לכך ש:

(א) מסמיכים את יושב-ראש הוועדה לבוא בדברים עם שר האוצר במטרה להבטיח
את האמצעים הנדרשים לביצוע החלטות ועדת השרים מיום 9 בספטמבר 1975
בדבר ישוב העולים.

(ב) התקציב שאושר (לפי החלטת הוועדה מיום 14 במאי 1975) לתשתית בחרובית
יופנה להקמת הישוב בחולית.

זו הצעה מוסכמת עם משרד השיכון.

הצעתו של היושב-ראש נתקבלה.

הישיבה נסתיימה בשעה 12.00.

הת/8. התיישבות - דו"ח התפתחות: -
א. ישובי עולים
ב. הקמת חולית

יו"ר הועדה פותח.

בציג המחלקה להתיישבות בסוכנות היהודית ונציג משרד השיכון מוסרים
דין-וחשבון בענין התפתחות ההתיישבות.

בדיון משתתפים: השרים י. גלילי, י. רפאל, א. אוזן, ח.י. צדוק,
וה"ה י. צור, י. אדמוני, מ. קרובה ור. וויץ.

מ ח ל י ט י ס:

א. ישובי עולים
מסמיכים את יו"ר הועדה לבוא בדברים עם שר האוצר במטרה להבטיח
את האמצעים הנדרשים לביצוע החלטות ועדת השרים מיום
ד' בתשרי תשל"ו (9.9.75) בדבר ישובי העולים. ימסר דווח לועדה.

ב. הקמת חולית
התקציב שאושר בהתאם להחלטת הועדה מיום כ"ה באייר תשל"ה (6.5.75)
בשביל חרובה, יופנה להקמת חולית.

2 תמוז 1 תש"ז

160/אג

מוכירות הממשלה

ש מ ו ר

W82

פרוטוקול
ישיבת הועדה להתיישבות
י"ג בניסן תשל"ו-13.4.76

נכחו חברי הועדה : השרים י. גלילי - יו"ר, ח.י. צדוק, מ. קול, י. רפאל
וש. רוזן.

נעדרו חברי הועדה : י. אלון, א. אוזן, י. בורג, ש. הלל, א. ידלין (בחו"ל),
א. עופר (בחו"ל), ש. פרס וי. רבינוביץ.

נכחו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: ר. ווייץ, ח. פינקלשטיין, י. צור,
י. קלארמן, מ. קרונה וא. שנקר.

נעדרו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: י. אלמוגי, מ. בראון, א.ל. דולצ'ין,
ר. יגלום, מ. קירשבלום וע. שפירא.

משתתפים נוספים מטעם הממשלה:

- ז. הנר - שר הטעד
- ד. אריאל - משרד החוץ
- ש. אבני - משרד השיכון
- א. ביידיץ' - מינהל מקרקעי ישראל
- ר. זאבי - משרד ראש הממשלה
- א. ישראלי - משרד החינוך-והתרבות
- א. לזטן - משרד האוצר
- א. מקובר - לשכת השר י. גלילי
- מ. נצר - משרד הבטחון
- ש. שפירא - מינהל מקרקעי ישראל
- אלי"מ מ. שגב - צבא הגנה לישראל
- ח. גבתי - יו"ר הועדה הבינתנועית להתיישבות
- א. ליסנסקי - מזכיר הועדה

משתתפים נוספים מטעם הסוכנות היהודית: י. אדמוני.

סדר היום: הת/9. הצעת חכנית להתיישבות מטעם הועדה הבינתנועית להתיישבות

./הצעת

בפרוטוקול זה 31 דפים

ובאגף 14 נר התיישבות

היו"ר השר י. גלילי:

אני פותח את הישיבה.

כפי שהודעתי לחברים, הזמנתי לישיבה זו

את חברנו חיים גבתי, שהוא יושב-ראש הוועדה הבין-גופית, הבין-תנועתית להתיישבות חדשה, על-מנת שיציג לפנינו הצעות ורעיונות מטעם הוועדה שהוא

עומד בראשה, בעניני התיישבות חדשה, ובכלל זה החלטות של מליאת המרכז החקלאי מיום 28 במארס השנה.

בהזדמנות זו אני רוצה להביע את הוקרה

הוועדה הבין-מוסדית להתיישבות לוועדה שמר גבתי עומד בראשה ואשר משתתפים בה כל הגורמים ההתיישבותיים. היא חוסכת לנו גם עמל, גם טרחה וגם מצוקות בכך שהיא מהאמת ומיישבת דברים בין הגופים ההתיישבותיים עד כדי כך שאין פרץ ואין צווחה בנושא של קיפוחים וכיוצא בזה.

אני גם רואה ערך רב לכך שהוועדה שגבתי

עומד בראשה נותנת את דעתה על יוזמות התיישבותיות, בתיאום מלא עם המחלקה להתיישבות של ההסתדרות הציונית, כפי שנשמע בדברי הפתיחה שלו.
בבקשה מר גבתי.

מר ח. גבתי:

בזמנו עיבדנו, יחד עם המחלקה להתיישבות,

רשימה של ישובים שלדעתנו יש להקים אותם,

ואז דיברנו על תוך שלוש שנים - 1975, 1976 ו-1977. רשימה זו כללה 36 ישובים בכל איזורי הארץ, בתוך הקו הירוק ומעבר לו. במשך הזמן אושרו בוועדת השרים הזאת חמישה ישובים מתוך הרשימה הזאת.

בוועדה המשותפת של התנועות ההתיישבותיות

וגם במרכז החקלאי התקיימו דיונים רבים והובעה תרעומת רבה על הקצב האיטי של ביצוע תכניות ההתיישבות. אינני רוצה להסביר פה מה החשיבות שיש לבצע את התכנית הזאת תוך פרק זמן לא-ארוך, מטעמים מדיניים-לאומיים-בטחוניים, ונוסף לכך, בדחיית עליות למקומות האלה יש סכנה גדולה # והיא הסכנה שאנחנו עלולים לכבוז חלק ניכר מכוח האדם ומהחומר ההתיישבותי שיחנו כיום.

מר ח. גבתי:

אני סבור שבין כל הגורמים אשר קובעים את

גורל ההתיישבות, גם קרקע, גם מים וגם הכסף,

המתיישב הוא הגורם הקובע, כי בלי מתיישבים אי-אפשר לעשות התיישבות ואפילו

תהיה קרקע ויהיו מים בלי סוף. גם הכושר של המתיישב לבצע את המשימה שהוא

נוטל על עצמו מהווה גורם קובע את גורל הישובים לתקופה ארוכה.

אנחנו נמצאים כיום במצב שיש מספר לא קטן של

גרעינים מכל הסוגים, גם גרעינים קיבוציים וגם גרעינים למושבנים, ביניהם כאלה

אשר מחכים זמן רב ואם אין אנחנו יכולים לתת להם תשובה על השאלה מתי יוכלו

לעלות על הקרקע, אנחנו עדים כבר לתהליך שמתחילה נשירה, בעיקר בגרעינים

אשר מיועדים למושבנים, למושבנים שיתופיים, המורכבים לרוב מאנשים העובדים

באיזה שהוא מקום, חיים באיזה שהוא מקום והם רוצים לקשור את עתידם בהתיישבות.

אבל אם לא ברור אם יש לכך סיכוי או שאין לכך סיכוי, האנשים מתחילים לעשות

את חשבונם. ואפוא, אנחנו עדים בכמה ארגונים שמספר האנשים, מספר החברים שלהם

בגרעינים פחת במשך השנה הזאת במידה ניכרת. אנחנו גם יודעים שאילו היינו

באים אליהם ואומרים להם שיש החלטה בדבר עלייתם בעוד חודש או בעוד שנה למקום

זה או אחר, אין ספק שלא רק שהיינו עוצרים בעד הנשירה אלא יותר מזה - הגרעינים

האלה היו מושכים אליהם אנשים נוספים. זו הסכנה הגדולה שאנחנו רואים אותה

ולפיכך היינו מודעים בוועדה למצב החמור אשר עלול להתהוות אם לא יחול מפנה

בביצוע.

היות ואנחנו סבורים שכוח האדם הוא הגורם

הקובע, הרי גם בקביעת עדיפויות או תור של עליית גרעינים לקחנו בחשבון בראש

וראשונה את הגופים אשר מיועדים לעליה ובדקנו באיזו מידה הגרעין או הארגון

מסוגל לעלות למקום שאנחנו רואים אותו ומוצאים אותו כמקום שצריך להיות מועדף

מבחינת התור לעליה, ברגע שיוסרו העיכובים החיצוניים.

מר ח. גבתי:

הוועדה ראתה צורך לבדוק גם את דרכי הביצוע של ההתיישבות, כפי שנוהגים בשנים האחרונות. אנחנו מודעים לכך שההשקעות שאנחנו משקיעים בהקמת הישובים הן עצומות וזוהי אחת הסיבות מדוע איננו יכולים, במצבה הכספי של המדינה, להרחיב את המעגל במידה ניכרת. אבל לא רק זה. יש לנו הרגשה, וזו היתה הרגשה של חברי הוועדה מכל הזרמים, מכל תנועות ההתיישבות, שאנחנו, בשלב האחרון של ביצוע מפעלי התיישבות עברנו מקיצוניות לקיצוניות. אם במפעלי ההתיישבות בשנים הראשונות של המדינה העלנו ישובים במינימום אמצעים ואמרנו: קודם כל תעלו, תחילו לעבוד ולאט לאט נבנה את המשק ונבנה את המבנים, נכון שכלפי חלק מן הישובים האלה חטאנו, כלומר, החזקנו אותם שנים רבות במצב שהיו צריכים להאבק על קיומם עד שלאט לאט יצאו לביסוס ורובם מבוססים כיום. לעומת זאת, בשנים האחרונות, במקרים רבים, הכנו הכל מראש כגון: בתים, חדר-אוכל בקיבוצים, בנינים ציבוריים במושבים, בנינו את הלולים, בנינו רפתות ואפילו קצת מותרות והאנשים באו למוכן. לכאורה זה די נעים. אבל אנחנו סבורים, מחוץ לעובדה שדרך זו דורשת להשקיע כספים גדולים תוך זמן קצר, שזה לא לטובת המתישבים. נוכחנו לדעת שלא טוב שאנשים באים למשק שלא הם בנו אותו אלא מישהו אחר בנה אותו בשבילם.

היו"ר השר י. גלילי:

השתמשת במלה "מותרות", זה מזכיר לי שבזמנו, כאשר בנו לראשונה שירותים צמודים בישובים הדבר גרם למחאה של יקירנו הרצפלד ז"ל. לכן אני מעוניין שתפענח מה אתה מכנה כ"מותרות".

מר ח. גבתי:

אני מתכוון לרמה של הבנייה, בעיקר בשטח הצרכני, וגם לאובייקטים מסויימים כמו בריכת שחיה, שאפשר למצוא פה ושם.

מכל מקום, הדבר החמור, כפי שאמרתי, שבמקרים אלה אנחנו נוטלים מן המתישבים את ההרגשה ואת הסיפור שהם בנו את המשק שלהם.

מר ח. גבתי:

ואינני מדבר על מה שהיה נהוג פעם, ולא לפני

מאה שנים, שהמתיישבים עלו למשק לא מפותח,

הם עסקו בבנין וזה היה מעסיק אותם וזה היה בסיס כלכלי בתקופת מעבר וזה נתן

סיפוק לאנשים. כיום, כפי שאמרתי, נשלנו מהם את הסיפוק הזה.

כמסקנה מכך אנחנו סבורים שיש צורך לעצור

לעשות בעתיד שני דברים: האחד - לבדוק מחדש את הסטנדרט של הבנייה. אני סבור

שאפשר להוריד את הסטנדרט הזה ולהשאיר את האפשרות להגיע לסטנדרט יותר גבוה

בשלב יותר מאוחר כאשר המתיישבים יוכלו לעשות זאת בעצמם. יש דברים שאפשר שלא

לעשותם בשלבים הראשונים ולהאריך את תקופת הבנייה ועל-ידי כך לאפשר למתיישבים,

שיעלו על הקרקע בתנאים מינימאליים, להשתתף בהקמת המשק.

השר מ. קול:

מה דעתך על בנייה תעשייתית או נגררת?

מר ח. גבתי:

אינני נכנס לפרטים. אני מדבר על כיוון

ומגמה. יתכן שבתקציב שמספיק כיום לשלושה

ישובים בשנה אפשר להקים חמישה ישובים.

הדבר השני: אנחנו סבורים שבמקרים רבים למדי

אפשר להעלות גרעינים להתיישבות בלי להתחיל בכלל לבנות את ישוב הקבע דהיינו,

להעלות אותם באופן זמני במבנים ארעיים, שהם יוכלו לחיות בהם שנתיים - שוש

עד שיתכננו ויגשו לבנין. ההבדל בהשקעה הכספית בין עליה כזו ובין עליה לישוב

קבע הוא עצום.

אלה היו הדברים אשר הנחו אותם גם בעריכת

ההצעה שאני מביא בפניכם ואשר עובדה עם המחלקה להתיישבות.

פרופ' ר. וייץ:

וההסתדרות הציונית.

מר ח. גבתי:

אני שייך לדור הישן, בשבילי זה אותו דבר.
ההצעה מבוססת קודם כל על כך שבדקנו מה מצב
הגרעינים. כשחברי בוועדה שאלו מה הקריטריון להצעה אמרתי שאני מניח שוועדת
השרים להתיישבות עשויה ביום בהיר אחד לאשר את כל מה שאנחנו מגישים ואז אני
רוצה להיות בטוח שכאשר היא תאשר את הצעתנו ותגיד לנו "קדימה", אנחנו נוכל
ללכת. רצינו לבדוק אם הגרעינים אשר מציעים את עצמם ואשר אושרו על-ידי
הוועדה שלנו ללכת למקומות מסויימים הם אמנם בני קיימא ואם מחר, לדוגמה,
יוחלט על עליה, הגרעין שבו ידובר אמנם יוכל לעלות.

השר מ. קול:

יש גרעינים הממתינים שנתיים.

מר ח. גבתי:

לפי זה חילקנו את רשימת הישובים שאנחנו רואים
אותם כאקטואליים היום, שמספרם מגיע לעשרים-
ושמונה, לשני חלקים: ישובים שלפי סדר העדיפויות צריך לעלות אליהם תוך שנת
1976 ואלה שצריך להקים בשנת 1977. החלוקה היא לשני חלקים כמעט שווים.

השר י. רפאל:

על כמה משפחות מדובר בכל גרעין?

מר ח. גבתי:

זה שונה, עשרים, עשרים-וחמש, שלושים משפחות
בהתחלה. התכנית הטופית היא תמיד לישוב גדול

יותר.

ההצעה שלנו לשנת 1976 היא שנעלה 13 ישובים שבהם

יש 6 גרעיני עולים הקשורים כבר למקומות התיישבות מסויימים: 2 מהם קשורים לשני
ישובים בשגב, 2 - לפיתחת רפיה, 1 - ברצועת עזה, ו-1 - בערבה, כוונתי לגרעין של
רפורמים בקטועה ב'. חלק מן הגרעינים נמצאים כבר בארץ. יש שניים או שלושה
גרעינים אשר התארגנו בחוץ-לארץ והם עומדים לעלות בקרוב ארצה.

מר ה. גבתי:

את ששת הגרעינים האלה הוצאנו ברשימה לחוד
מפני שאני יודע שבנושא זה התקיים כבר דיון,
אינני יודע אם זה היה פה בוועדה, בקשר עם הקצבת או הפרשת סכומים מתקציב הקליטה
לאישור הבנייה של הישובים האלה. אלה הם ששה ישובים שאנחנו מציעים להתחיל
בבניית ישובי קבע, ועוד ישוב אחד שאיננו גרעין עולים אבל הוא גרעין אשר
התארגן בארץ - אשלים - וחבריו יושבים בקיבוצים כבר השנה השניה ולפני כמה
חודשים עברו למחנה זמני. הם רוצים להתיישב ברמת הנגב. מדובר על משפחות.
אלה אנשים רציניים.

היות ובזמנו, בין הישובים שאושרו אושר תקציב

לשני ישובים באיזור תפן והיות ולפי מצב הדברים נראה שבשנת 1976 יש אפשרות
להעלות רק ישוב אחד, ההצעה היא שהתקציב שהוקצב לתפן ב' יועבר לאשלים.

אם כן, נוסף ל-7 הישובים האלה אנחנו מציעים

להעלות על הקרקע עוד 6 ישובים במבנים זמניים, או במקומות זמניים או במקומות
הקבועים אבל במבנים זמניים מתוך תכנון שהם אחר-כך ישתלבו בתוך המבנה של ישוב
הקבע. מדובר על שני ישובים בגליל: חלזון של הקיבוץ המאוחד וטורען א'. יש תכנית
להעלות 2 - 3 ישובים של הקיבוץ הדתי בשכנות לקיבוץ לביא, עוד ישוב בבקעה -
קליה ב' של האיחוד, עציון ד' בגוש עציון, של הקיבוץ הדתי, ועוד 2 ישובים
בסביבות ירושלים - חורון ב' וחורון ג', בין לאטרון ורמאללה. גם לשני הישובים
האלה יש גרעינים שאחד מהם ממתין זמן רב. על המקום השני יש התחרות של שני
גרעינים וטרם סוכם מי מהם יעלה.

זו התכנית לשנת 1976.

אנחנו מציעים עוד, וגם על כך היו דיונים

במרכז החקלאי ונתקבלה החלטה, שנוכח הקשיים הכספיים והתקציביים שהיינה תנועות
ההתיישבות מוכנות לעזור למחלקת ההתיישבות על-ידי העמדת אמצעים כספיים לרשותה
של המחלקה, לא כמענק אלא כהלוואה, כדי לאפשר לה לבצע תכנית יותר גדולה משמרשים
האמצעים הקיימים.

מר ח. גבתי: לפי הערכתנו, העלאתם של 6 ישובים באופן זמני,

בשנת 1976, צריכה לעלות כ-24 מיליון ל"י,

דהיינו, כ-4 מיליון ל"י לישוב. הגענו להסכם עם המחלקה להתיישבות שכמחצית מן הסכום הזה "הסחט" המחלקה להתיישבות מעצמה, זאת אומרת, שהיא תרכז את הסכומים האלה מסעיפים אחרים שיש בתקציב שלה, וכמחצית הסכומים תעמיד ההתיישבות לזכות המחלקה לביצוע התכנית. אני מכיר את מצב הדברים בהתיישבות ואת המצב הכלכלי ואני חושב שהם מסוגלים לעשות זאת בלי למוטט ישוב אחד. התנועות קיבלו על עצמם לעשות זאת כהלוואה למחלקת ההתיישבות.

אנחנו מציעים תכנית דומה גם לשנת 1977. אנחנו

מציעים רשימה של 10 ישובי קבע, שזה כולל התחלת בנייה לישובי קבע ל-4 מאחזים שברמת הגולן וכן להתחיל לבנות עוד 2 ישובים בגליל - שגב ד' ורמה, ונוסף לזה 2 ישובים בבקעה - מצפה שלם ונערך, עוד ישוב בגוש עציון - חפורית, שלה יש גרעין של "חירות", ומושב בערבה - עידן, שגם עליו יש התחרות של שני גרעינים אשר ממתינים זמן רב לעליה.

נוסף לכך אנחנו מדברים על עוד 6 ישובים בעליה

זמנית, עוד קיבוץ בדרום רמת הגולן, עוד קיבוץ בתפן ב', עליה לגבעת חנניה שהיא חזון ב' בשכנות למושב חזון, עוד ישוב - רמת הנגב ב', קיבוץ נוסף בערבה - סמר ב', וחרובה בפיתחת רפיה.

זו התכנית שאנחנו מציעים גם ב-1977 לפי אותה

מתכונת, כלומר, שאת הישובים הזמניים אפשר יהיה להקים מתוך התקציבים הקיימים ובסיוע של תנועות ההתיישבות.

נוסף לרשימה הזאת של הישובים יש לנו רשימה

נוספת, אמנם לא גדולה, שלא כללנו אותה בתכנית מפני שהבירורים והבדיקות ביחס למקומות האלה טרם נסתיימו. זה כולל באיזור הבקעה וירושלים - כוכב השחר. יש הצעה על 2 ישובים בכוכב השחר.

השר מ. קול:

האחזות או ישוב קבע?

מר ח. גבתי:

כרגע, כפי שאמרתי, לא כללנו את זה בתכנית

מפני שלא סיימנו לבדוק את כל הפרטים.

יש רשימה המדברת על כוכב השחר - שני ישובים, ועל הקמת ישוב בתקוע. כאשר מדובר על כוכב השחר, זה יהיה עכשיו על הכביש החדש של ההר שמעל הבקעה. יש לנו עוד שני ישובים שהם כבר זמן רב ברשימה ודחינו את העליה בגלל קשיי הקרקע, כוונתי לבקעות ב' ולמחולה ב'. לגבי בקעות ב' לא הצלחנו לרכז שטח מינימאלי של קרקע. ביחס למחולה ענין הקרקע מסובך לעת עתה ועל כן גם היא לא נכללת ברשימה.

יש רשימה נוספת של 5 ישובים, שאם הממשלה תחליט

שצריך לעלות אליהם או לחלק מהם, אין לי ספק שאפשר יהיה לרכז גם ארגונים או גרעינים שילכו לשם.

האמת היא שקשה מאד לארגן גרעין להתיישבות למקום

מסויים שאין כלל בסחוק אם בכלל ייצא ממנו משהו. אבל ברגע שיוחלט על כוכב השחר א', תוך זמן קצר אפשר לארגן גרעינים שילכו לשם.

אלה הדברים שרציתי להעלות בפניכם ובקשתי

הצנועה שתאשרו.

היו"ר השר י. גלילי:

לפני שאנחנו מתחילים בדיון יש לי בקשה והצעה

הכרוכות יחדיו. מנוי וגמור עם הממשלה לדון בנושא

ההתנחלויות במועד לא רחוק. בדיון ובהחלטה שתהיה בממשלה תלויים, לפי הכרתי,

שני נתונים עיקריים: נתון אחד הוא הפריטטרים של הפעולה ההתיישבותית בתקופה

הקרובה, והנתון השני הוא סדר הקדימויות, מן השיקולים המדיניים.

היו"ר השר י. גלילי:

הוועדה הבין-תנועתית להתיישבות פועלת במסגרת

ההחלטות של הממשלה והיא זכאית להעלות הצעות

ויוזמות לפי שיקולים אשר אחת, אבל הפעולה תתבצע לפי החלטות של הממשלה.

הממשלה שאני מעלה עכשיו, שלא נפליג היום לדיון על סדר הקדימויות ועל

הפרימטרים ההתיישבותיים, כי נראה לי שזה יהיה דיון כפול. לעומת זאת מן הראוי

להעלות נקודות אחרות שהעלה אותן חברנו היים גבתי, בעיות כוח אדם, סטנדרטים

של התיישבות, מותרות, הבחנה בין מבנים וזה מתוך הנחה שההתנדבות הפיננסית של

ההתיישבות איננה מותנית בנחונים מדיניים כולשהם של החלטות הממשלה.

מר ח. גבתי:

זה מותנה בביצוע התיישבות, כי ההתנדבות של

המשקים לעזור לממשלה להתגבר על החסכון של 550 מיליון דולרים זה ענין לחודש.

היו"ר השר י. גלילי:

אני מניח שאחה לא מטיל ספק באינטליגנציה של

הוועדה הזאת. אנחנו הבנו שההתנדבות הממונית

של תנועות ההתיישבות נועדה לקדם התיישבות. באותה מידה אני מניח שאני צודק

בכך, שהתנדבות זו עומדת בתוקפה לגבי כל תכנית התיישבותית שהממשלה תאשר.

מר ח. גבתי:

תנועת ההתיישבות לא קושרת את זה עם רשימה

מסויימת.

השר מ. קול:

קודם כל אני מברך על התכנית הזאת, שהרי אני

טוען שאנחנו מפגרים בהתיישבות. כשהממשלה

רוצה להאבק בפעולות פרטיזאניות בהתיישבות וצריכה להאבק בהן, צריך שתבוצענה

פעולות התיישבותיות לפי הקווים שלה, כי אין להאבק בהתיישבות פרטיזאנית על-ידי

חרמות בלבד. שניה, אני מברך על כך שיש נכונות להצניע ברמה כדי שנוכל לבצע

התיישבות יותר רחבה עם האמצעים העומדים לרשותנו.

השר מ. קול:

מה לא טוב בתכנית הזאת? לדעתי, אין בתכנית הזאת מספיק בשביל הגליל. אין לדבר על פיתוח הגליל בצעדים נמרצים, וזה ענין מדיני ממדרגה ראשונה ואולי לפני כל דבר אחר, ולא צריך להסעיר את הציבור הערבי בגלל הפקעת קרקעות כאשר אנחנו מצדנו איננו עושים מה שצריך לעשות. אני מציע שכל מה שמתוכנן לשנת 1977 לגבי הגליל יבוצע בשנת 1976 כדי שבשנה זו תהיה פעולת התיישבות גדולה בגליל. לדעתי, יש דיספרופורציה בין הרשימה הכוללת ובין רשימת הישובים בגליל. אפשר לבנות בגליל ישובים המבוססים על תעשייה ולא רק על החקלאות, ישובים לא-קונבנציונאליים, כפי שמר גבתי מכנה אותם. יתר על כן, יש משפחות עם ילדים אשר מחכים שנתיים, הם מבקשים ללכת לאחגר ולא נותנים להם. כאמור, אני מציע, במה שנוגע לגליל, לבצע בשנת 1976 גם את מה שמתוכנן לשנת 1977. יש צורך לעשות פעולה נמרצת בגליל. זה לא מוכרח להיות במבני קבע וזה יכול להיות במבנים זמניים.

השר י. רפאל:

אני מבקש לדעת כמה ישובים הוקמו בפועל בשנה האחרונה מר גבתי מדבר על חמישה.

מר ח. גבתי:

אושרו על-ידי הוועדה.

השר י. רפאל:

אני חושב שאושרו יותר. השתתפתי בכל ישיבותיה של הוועדה והרושם שלי הוא שאושרו יותר. יתכן

שהבלבול נוצר מעודף שמות לישובים. צריך לעשות סיכום, אחרי בדיקה של הפרוטוקולים, ולבדוק מה אישרנו ומה בוצע, מה בוצע על-חשבון ההחלטות הקודמות של השנים הקודמות ומה בוצע על-חשבון ההחלטות של השנה הזאת. אם אמנם המאזן הוא כפי שמציין אותו מר גבתי, אני חושב שהוא דל מאד.

מר ח. גבתי:

אמרתי שמתוך הרשימה שהגשנו אושרו חמישה.

השר י. רפאל:

כדי שנקבל תמונה ברורה לעצמנו, צריך להבהיר
בדיוק. היו כאן 3 החלטות שלא מתוך הרשימה

שהגשנו.

אני מקבל את ההערה של היושב-ראש, שלא נכנס
היום לדיון, מכיוון שהממשלה עומדת לקיים דיון בקשר למדיניות של ההתנחלויות.
לעומת זאת, אינני מקבל את הצעתו של השר קול, שהכל ירוכז בגליל.

השר מ. קול:

דיברתי על מה שמיועד לגליל ואני מציע תוספת.

השר י. רפאל:

עדיין אינני יודע מה תהיה המדיניות של הממשלה.
יתכן שהממשלה תקבע קדימויות אחרות מחוץ רצון
לקביעת עובדות, מתוך הנחה שבגליל לא נאחר ואילו במקום אחר אנחנו עלולים לאחר.
אם הממשלה תחליט שצריך להעביר, לדוגמה, את נקודת הכובד לירושלים זה יוצר מצב
חדש, ולכן, למה נרתום על העגלה לפני הסוסים?

השר מ. קול:

אני רואה את הגליל כדבר חשוב.

השר י. רפאל:

תאמר זאת בדיון הכללי, כאשר ידובר על קדימויות.

מתוך הנימוקים שהעליתי אני מנוע מלומר עכשיו

משהו בנוגע לרשימה.

בהזדמנות זו אני מבקש לומר לידידי מר גבתי,

שאם זה הוא סך כל הגרעינים, זה לא כל כך מרשים. אנחנו היינו תחת הרושם שמספר
הגרעינים הנכונים להתיישבות הוא רב יותר. צריך לזכור שגם בגרעינים יש נשירה.
מכל מקום, לי היה הרושם שיש רזרבה מיידית גדולה יותר.

השר י. רפאל:
אנחנו שומעים השכם והערב, בעתונות ובהכרזות,
שיש המונים המוכנים ללכת להתיישבות עכשיו. כל
אחד צריך יכול להתייחס לזה במידת האמון שהוא רוצה, מכל מקום, אני חושב שכדאי
לבדוק את הדברים באופן רציני על-ידי גורם מוסמך כדי שנדע מה האמת מבחינת
הגרעינים להתיישבות, מתוך הנחה שכל התיישבות תהיה יזומה על-ידי הממשלה
והגרעינים מוכנים ללכת לכל מקום שהממשלה צריכה תחליט עליו.

היו"ר השר י. גלילי:
יש לי מידע מספיק לומר שיש גרעינים נוספים,
שפניהם מועדות להתיישבות עירונית והם לא כלולים
בתחום הפעולה של הוועדה שבראשה עומד מר גבתי.

השר י. רפאל:
אני מדבר על התיישבות באותה מסגרת שהוועדה
של מר גבתי מטפלת בה, על אלה אשר יקבלו
על-עצמם מראש את החלטותיהם של המוסדות המיישבים. האם הם יכולים להיות תוספת
לרזרבה? האם נעשה נסיון לבחון ולבדוק את הדברים? אם לא - הייתי ממליץ לעשות
זאת.

אני שואל אם ידוע מה מצב האכלוס של הישובים
הקיימים ביחוד בבקעה וכמה יחידות חטרות. רצוי שנשמע בענין זה דברים מוסמכים
ונדע מה בדיוק המצב.

בוודאי שהיינו רוצים שיבואו ימי המשיח ויהיה
עודף כסף. בכל זאת, אני חושב שיש משום גזירה צמצום על ההתיישבות אם אין
מאיישים את המקומות עד שהכל מסתדר "פרפקט" ועד שהכל מוכן. אני סבור שהלכנו
בדרך ההפרזה ולדעתי הדרך הזאת טעונה בדיקה. יחד עם זאת אינני רוצה לומר
שנחזור לשנים הראשונות של ההתיישבות אלא שנמצא דרך ביניים.

פרופ' ר. וייץ:

קודם כל אציין כי אני מקבל את דבריו של

מר גבתי בברכה רבה. ההצעה המונחת לפניכם היא

תוצאה של עבודה משותפת בין המחלקה להתיישבות לבין הוועדה שבראשה עומד מר גבתי. זה שיתוף פעולה מבורך. המחלקה להתיישבות סומכת את ידיה והיא שותפה לדברים שנאמרו על-ידי מר גבתי במלואם. עם זאת יש לי כמה הערות. קודם כל לגבי התקציב הדרוש לבנייה בישובי הקליטה ואולי גם ענייני קליטה במרכזים האיזוריים. אני שמח לומר שאחרי שבאתי בדברים עם יושב-ראש הנהלת הסוכנות היהודית וגזבר הסוכנות - יש אפשרות למצוא את התקציבים הדרושים לבנייה. אני פניתי אליהם רשמית ואם הוועדה הזאת תצטרף לדבר אולי יש אפשרות למצוא מוצא של תקציב נוסף למטרה זאת, ואם המקור התקציבי יקל עלינו - אפשר יהיה להרחיב את היריעה.

מאז שהכנו את התכנית המוצעת פנו למחלקה

שני גרעינים, האחד - גרעין של עולי ברית-המועצות, גרעין רציני ביותר שבו מספר²/₃ של משפחות, המבקש להקים מושב דוגמת המושבים החדשים בפיתחת רפיה.

השר מ. קול:

על עבודתם של בדואים?

פרופ' ר. וייץ:

דוגמת "שדה ניצן". אני מבקש שלא נביא לדוגמה

דבר שטעון חיקון ושכולנו מבקשים לתקנו אלא

נביא כדוגמה את הדברים הטובים שנעשו על בסיס של עבודה עצמית.

השר מ. קול:

כבר שנתיים אתה מספר שאתה מתקן.

פרופ' ר. וייץ:

חטאים קשה יותר לתקן. לתקן חטאים קשה יותר

מאשר לעשות דבר טוב מלכתחילה.

פרופ' ר. וייץ:

כאמור, אני מדבר על גרעין של עולים מברית-
המועצות, ביניהם עולים שהגיעו לאחרונה. ביקשתי
מאנשינו בנגב להתקשר אתם. הם בדקו את הדברים וקיבלתי דו"ח מעודד ביותר ממנהל
חבל הנגב, אשר מציע שלתפן ד' יעלה גרעין מברית-המועצות במקום גרעין מצרפת.
אני יודע שהדבר הזה יעורר גל של אי-שביעות רצון בצרפת ולכן אין ברירה אלא
להוסיף.

קיבלנו דרישה דחופה ביותר מדרום אפריקה, שם
מתארגן גרעין של ששים משפחות צעירות, גרעין העושה רושם רציני אשר חבריו רוצים
לעלות ארצה ולהקים ישוב תעשייתי בגליל. אין ספק שפעולה זו חשובה ביותר. אני
מציע שנבדוק את העניין ונושיט להם אפשרות ועזרה להתיישב בגליל.
אם זה כך, יש להוסיף לרשימה שהביא מר גבתי,
שהיא כולה דוחקת וחשובה, עוד שני ישובים ולמצוא תקציבים לכך.

וברשותכם, אמסור הודעה: המחלקה להתיישבות ומשרד
החקלאות הגיעו להסכם, שנחתם בראשי-תיבות, ליתר שיתוף פעולה. אנחנו מנהלים
משא ומתן על פרטים לביצוע. זה הסכם אשר בא ליישר הדורים ולהביא ליתר שיתוף
פעולה. ההסכם שריר וקיים ואם במסגרת השידורים הודיעו ברדיו כי ההסכם בטל
ומבוטל, זה רק ברדיו. ההסכם בין המחלקה להתיישבות ומשרד החקלאות שריר וקיים
ושר החקלאות ואנכי נמצא את הדרך להתגבר על המכשולים ועל חילוקי הדעות, אם
יש כאלה.

השר ז. המר:

גם אני סבור שמאחר שהממשלה תקיים לאחר חג הפסח
דיון במדיניות ההתיישבות ושם תיקבע גם תפיסה
עקרונית לגבי מדיניות ההתיישבות כלומר, תכנית אב להתיישבות בארץ-ישראל, רק
על-פי החלטת המהות הזאת אפשר להתייחס למקומות מיוחדים ולכן אי-אפשר היום
להמליץ לאשר את הרשימה אבל כוועדת התיישבות עלינו להמליץ להקדים את הדיון
בממשלה.

השר ז. המר:

אשר לתפיסה של עניין הביצוע. לדעתי, המפתח הוא

בכוח אדם וצריך להביא בחשבון שאנשים נושרים

ממסגרות אם דוחים אותם תקופה ממושכת. אנשים אינם מתלהבים לבוא כשאיך קריאה של המדינה לתכנית התיישבות, ~~אם~~ כפרית או עירונית, וזה נכון הן לגבי אנשים בארץ והן לגבי אנשים בחוץ-לארץ.

אני שמח לשמוע על גרעין מזרז אפריקה. אם תהיינה

קריאות ספציפיות, יש בכך כדי לדבר יותר אל לב האנשים. הממשלה צריכה לעשות לא רק את המעשה המהיר אלא לעשות גם מעשה של קריאה לאנשים. כשם שיש צורך בתכנית בנייה כן יש צורך בתכנית לכוח אדם מתוך מגמה להקים מספר רב יותר של ישובים, ואפילו קטנים. לכן לא נכונה הקביעה שישוב בשל כשיש בו מאה משפחות והוא לא טוב כשיש בו חמישים משפחות. בעיני יש עדיפות גדולה למספר גדול יותר של ישובים. אינני בעד זה שנעשה ספירה ונאמר שבישוב זה או אחר יש מחסור באנשים. אני מכיר ישובים קטנים שהם פורחים מבחינה כלכלית.

אני תומך בכך שוועדת ההתיישבות הכין חכנית

בנייה מינימאלית של הכרח צנוע ותכליתי למי שמוכן ללכת לכך. אני מעריך שיש אנשים אשר רוצים לגור במקום זה או אחר, יהודה, הגליל, השומרון או הנגב אבל החשוב הוא שהאדם יאמר אם הוא מוכן ללכת לתכנית מינימאלית, לבנייה מינימאלית. שמחתי לשמוע שישובי הגולן היו מוכנים להקציב מתקציביהם לשם הקמת ישוב נוסף בגולן.

אם אנחנו רוצים לעשות משהו מסיבי חשוב שנשים

לב גם לישוב עירוני וחצי-עירוני, כי בלי זה אי-אפשר להגיע לכמות.

השר ח.י. צדוק:

אני מקבל את ההנחיה של היושב-ראש לדון בישובים

ספציפיים אחרי הדיון הכללי בממשלה.

להשכלתי האלמנטרית אני מבקש לשאול: מה הקוואליפיקציה של קבוצת אנשים כדי שיהוו גרעין. דהיינו, באיזה תכונות צרעה הקבוצה להצטיין כדי שיראו בה גרעין.

השר ח.י. צדוק:

האם יש גרעינים שיש להם זיקה למקום מסויים
או לאיזור מסויים בלבד או שמכל גרעין נדרשת
נכונות ללכת למקום שמחליטים שבו יש להקים ישוב, או שיש כאלה ויש כאלה.
אשר לסטנדרטים, סטנדרטים שהיו מקובלים עד
כה ושמר גבתי רואה בהם אלמנט של מותרות שאפשר לוותר עליהם, כיצד נקבעו
הסטנדרטים האלה, האם הדברים נקבעו בלהט העשייה או שיש מוסד אשר קובע
סטנדרטים יותר גבוהים ומישהו צריך להחליט שמעתה ואילך הם יהיו יותר נמוכים.

אשר לישובים החדשים, לגבי אלה מהם אנחנו

צריכים להביא בחשבון ששם, לקיום הישוב, צריך להעסיק גרעין חדש, להבדיל מישובים
שם המצב תקין או מישובים שמצבם לא תקין לגמרי אם כי דרושה השלמה, בלי לתפוס
לצורך זה גרעין מהגרעינים העומדים לצרכי ההתיישבות. אני מניח שבין הישובים
הקיימים יש כאלה שבהם כוח האדם הוא תקין ויש ישובים שבהם המצב הוא לא לגמרי
תקין אלא יש צורך בהשלמה אבל לא צריך לתפוס לשם כך גרעין שלם, ויש ישובים
שהם אמנם קיימים מבחינה פיסיית בשטח אבל כדי שיהיו ישובים חיים יש צורך
בגרעין. הייתי רוצה לשמוע פרטים על הסיווג הזה.

מר ר. זאבי: אשר להערתו של מר גבתי על סטנדרטים בישובים.

אני מציע שלא נקבל כאן דבר אוטומאטי, כי זה
מסוכן לפחות לגבי ישובים מושביים שהכוח המושך שלהם מן העיר אל הכפר הוא במה
שאנחנו מציעים לעוברים. אני חושש שאם נעשה הקבלה לבוגרי תנועת הנוער בעבר,
שישבו באהלים דולפים, ונרצה לחזור לכך היום, אנחנו עלולים לשפוך את התינוק
עם המים.

מר ח. גבתי: לא הרחקנו עד כדי דיבור על אהלים.

השר י. רפאל:

האם יש גרעינים מן העיר אל הכפר?

מר ח. גבתי:

כן.

מר ר. זאבי:

נכון שגם בהאחזויות נח"ל נוהגים היום יותר מן החיוני. אנחנו נוהגים בריכות שחיה במקום שהדבר איננו הכרחי, כמו למשל בגתית שהיא מעל לבקעה. לכן אני מציע שאת הדברים שאמר מר גבתי ניישם לגבי האחזויות נח"ל. לא יפה ולא בריא שקבלן מבצע את הביצורים בהאחזויות נח"ל. נעשה נסיון להכניס את השותפות בבנייה עם ההאחזויות אבל ללא הצלחה. צריך לקיים את הדברים גם מבחינה תקציבית וגם מבחינה חינוכית. המתנחלים צריכים לעזור לקבלן, וזה צריך להיות בהסכם עם הקבלן.

כאמור, אינני מציע להחיל את הדברים האלה אוטומאטית

על כל הישובים, כי ממגע שלי עם המתיישבים אני יודע שחלק גדול מן המוטיבציה שלהם ללכת לכפר זה בגלל מה שמציעים להם. אם ניקח זאת מהם אינני בטוח שלא נכה את מה שאנחנו לא רוצים להכות.

אני מקבל את מצווחו של היושב-ראש באשר לסדר

העדיפויות אבל אני מבקש להעיר, שקורה שבגלל העובדה שצריך להיות דיון על עדיפויות אנחנו מקימים ישובים שלא בסדר הרצוי. גם ברשימה שלפנינו יש שני ישובים בנגב בשעה שהנגב הוא האחרון בתור, כי קודמים לו יהודה ושומרון, הגליל והערבה ורק בסוף - הנגב. כאשר השמיכה קצרה והתקציב קטן ואנחנו קובעים כי הדיון בעדיפויות יהיה בפעם אחרת, אנחנו יוצרים עובדות במקומות שעובדות פוליטיות בהם חשובות פחות.

אשר לאינפורמציה שמסר מר גבתי לגבי ההתנדבות של

חנועת ההתיישבות במימון. אין ספק שזו עובדה חשובה, מחנכת ויפה וצריך לתת לה את הפומביות המתאימה. יכול להיות שהדבר הזה ידביק וידליק אחרים.

מר אבני:

באוקראינית יש מימרה האומרת, שכאשר בגורן לא דשים - יש מריבות בבית. אני מציע שלא נהיה בתקן הזה, ואני מתכוון לתחום הסטנדרטים. אני בטוח שלא היתה בכך כל כוונה, אבל מתקבל רושם לא נכון.

אם בגלל דחיפות של העלאת ישובים או בגלל חוסר תקציב בשלב הראשון מדובר על ישובים זמניים, כלומר בנייה זמנית, זה דבר חיובי שלעצמו גם אם זה לא מתקציב משרד השיכון. הייתי ממליץ שהוועדה תקבע הנחיה שזה יהיה במקום הקבע וישתלב בעתיד בישוב. אולי יש מקום לקבוע גם מה הוא פרק הזמן המינימאלי אשר צפוי שישוב ישב באופן זמני. אם מדברים על הנאים צנועים יותר - זה חיובי על עשייתו של דבר חפוז בהשקעה שיש בה דיספורציה.

כמשרד השיכון אנחנו היינו מברכים על כל יוזמה לשתף את חברי המשק בבנייה. נעשו בשטח זה כמה נסיונות. חייבנו את הקבלנים ובמקרים שהיתה משאלה הקבלנים נענו בצורה יפה הן מבחינת השכר והן מבחינת אי-דקדוק ברמה המקצועית. הנסיונות הקודמים בשטח זה נכשלו, ולא בגלל אי-רצונו של הקבלן או בגללנו. גם בישובים הקיימים חברי המשקים אינם ששים לעבודת בנייה. המושג הזה כמעט נעלם מן הנוף, אבל אם אפשר להחזיר את הגלגל - אנחנו יכולים בקלות יחסית לשתף פעולה, בין שמדובר בגרעינים ובין שמדובר בנח"לאים, במה שנוגע לעבודות הבנייה. מכל מקום, אם לא יהיה מפנה רציני בשטח זה הכל ישאר בחזקת דיבור ותו-לא.

הסטנדרטים של משרד השיכון בהתיישבות החדשה תואמים את הרמה של הבנייה הציבורית בארץ ואינני חושב שיש הצדקה לבוא ולומר לאלה ההולכים להתנחלות חדשה, שרמת הבנייה והסטנדרטים צריכים להיות יותר נמוכים. אני חושש שבמקרה כזה נחטיא את המטרה. נכון שיש מקרים שאנחנו נאלצים לשנות בפרקטיקה, מסיבה זו או אחרת. אלה אשר אמורים להשתמש בבנייה הזאת יש להם משאלות שונות, שלחלק מהן אנחנו לא יכולים להענות ~~לכן~~ ולחלק אנחנו נכנעים פה ושם.

מר אבני:

כאן אני מוכרח לציין שגם נציגי תנועות שונות, כולל חברי הוועדה הזאת, מבקשים לשפר פה ושם. לא כמו שהיה בשנים עברו, אנחנו מתאימים את הבנייה למקום הן מבחינת הצורה, האקלים וצרכי הבטחון ואם כתוצאה מכך מתקבל ישוב יפה, נדמה לי שזו צריכה להיות השאיפה ולא שאיפה של הורדת סטנדרט ובכך גם הרתעת אנשים. בנייה בשלבים. אם כי בשנות החמישים זה היה כורח המציאות הרי במשך שנות דור הושקעו סכומי עתק ורק עכשיו מתחילים לראות את הקצה. מוטב, לדעתי, בגלל מגבלה תקציבית, להגדיל את מספר הישובים המסומנים מראש לבנייה עצמית במקום הקבע וכן פרק הזמן כמה ישתמשו בבנייה הזאת מאשר להוריד את הסטנדרט, שכפי שאמרתי, הוא לפי רמת הבנייה הציבורית בארץ.

ואשר למותרות: מורי ורבי מר גבתי ציין את

הבריכה. יש בזה אולי משהו, אלא שאנחנו לא בונים בריכות. יחד עם זאת, באיזורים קשים מבחינה אקלימית, קשים במיוחד מבחינה זו כגון, הערבה ובקעת הירדן, כאשר המשק עצמו משתפר מצבו מבחינה כלכלית ויש לו רצון, אנחנו מסייעים לו חלקית בהלוואה לבריכה. לא הייתי חולק על הדעה שיש בכך סממנים של מותרות, אבל בישובים מרוחקים ומבודדים שאין בקרבתם ים, המתקן הזה של הבריכה תורם לא מעט למצב רוח טוב ולהרגשה טובה של האנשים ומשפיע, גם הוא בין היתר, על התערות האנשים במקום.

נשאלה שאלה בקשר למספר הישובים שהוחלט עליהם

בשנת 1975. אני מבקש להזכיר מה שדיווחתי לוועדה בישיבה הקודמת. בשנת 1975 מבוצעים ונמצאים בשלבי הפעלה שונים, בין גמר להתחלה, 16 ישובי קבע מהכניות שנים קודמות שהגיעו לביצוע ב-1975. הוועדה אישרה 7 ישובים חדשים שחלק מהם נמצא בביצוע: חל-זיח, מגן שאול ומינוס 165. יש עוד 6 ישובים ארעיים, 4 מאחזים בגולן ו-2 האחזיות בגליל ובמעלה הגילבווע.

יש שלוש האחזויות, גם "רואי" שבבקעה.

מר י. אדמוני:

בסך הכל מדובר ב-29 נקודות שלגבי 14 מהם נתקבלו
החלטות בשנת 1975.

מר אבני:

ברשות היושב-ראש, בלי להכנס לנושא של הקדימויות,
אני מבקש להעיר שתי הערות ביחס למכתב הלווי של מר אדמוני אל היושב-ראש. האחת,
ביחס לבינוני ששת הישובים המיועדים לקליטת עולים. אני מרשה לעצמי להביע מחאה
על הניסוח שבטעיף 1. הניסוח איננו תואם את המציאות. זה נדון לא פעם בוועדה
הזאת.

אני מניח שהביטוי "הסתייגות" מספיק במקום המלה
"מחאה".

השר ח.י. צדוק:

אני מוכן לקבל את התיקון.

מר אבני:

בשעתו היה סיכום בין משרדי הממשלה, משרד הקליטה
ומשרד השיכון, ביוזמתו של יושב-ראש הנהלת הסוכנות, פנחס ספיר ז"ל, להעביר
200 יחידות משיכון עולים למטרה זו. העניין היה טעון אישור האוצר. האישור לא
ניתן ואפילו היה ניתן הוא לא היה מכסה שליש מהצרכים לבניית ששת הישובים.
הדבר הובא להשומת לבו של יושב ראש הוועדה והעניין נדון פה. בישיבה הקודמת
הוועדה הסמיכה את היושב-ראש לבוא בדברים עם שר האוצר להסדר הנושא התקציבי.
אשר לסעיף 2: אנחנו מציעים שהתקציב שנועד לתפן ב'
יועד לקטורה ב' משום שיש פה גרעין של התנועה הרפורמית ונדמה לי שרצוי להענות
לבקשות להעלאת הגרעין.

הכל דחוף באותה מידה.

פרופ' ר. וייץ:

מר פינקלשטיין:

שמענו על התכנית לשנים 1976 ו-1977 ונאמר כי
הכל הוא תוצאה של שיתוף פעולה מבורך עם המחלקה

להתיישבות של ההסתדרות הציונית והסוכנות. לפני כחודש - ששה שבועות הביא
פרופ' וייץ לישיבת ההנהלה של ההסתדרות הציונית העולמית תכנית מרשימה לטווח
ארוך. אני מבקש לדעת היכן ואם מתחברות שתי התכניות.

היו"ר השר י. גלילי:

על אדמת ארץ-ישראל.

מר פינקלשטיין:

אני מבקש לדעת אם התכנית שהביא פרופ' וייץ
משחלבת בתכנית שהוצגה לפנינו על-ידי מר גבתי
או שזו תכנית מקבילה שאנחנו מתכננים לחוד.

פרופ' ר. וייץ:

התשובה היא כן.

מר פינקלשטיין:

אנחנו רואים בזה אחד האתגרים הגדולים לעם ישראל
וחשוב שיהיה ברור על מה מדברים.

פרופ' וייץ:

בדיוק על אותו דבר.

מר י. אדמוני:

אשר לקצב ההתיישבות בגליל. אנחנו מקימים השנה
שלושה ישובים: האחזות נח"ל, ישוב באיזור תפן
ואיזור שגב. נוסף לאלה כלולים עוד 8 ישובים - 4 השנה ו-4 בשנה הבאה. בסך-הכל
11 ישובים.

הגרעין של תפן ב' לא יהיה מוכן לתליה השנה.

זה גרעין של איחוד הקבוצות הקיבוצים. הוא יהיה מוכן לשנה הבאה. את שגב אנחנו
לא רוצים להכניס לתכנית, כי טרם השלמנו את ריכוז הקרקעות.

ארבעים משפחות מוכנות לעלות על הקרקע.

השר מ. קול:

קיימת בעיית קרקע ואנחנו לא רוצים לגרום

מר י. אדמוני:

30 במארס נוסף. התהליך מתקדם בצורה מניחה את

הדעת על-ידי חילופין של קרקעות עם חקלאים מקומיים. נראה לנו ששתי משבצות בשגב
נוכל ליישב השנה ומשבצת שלישית - בשנה הבאה. נוסף לכך אנחנו מקימים עכשיו
מחנה זמני בשגב, שאיננו כלול בתכנית הזאת. הודענו לכל המשפחות מכל הגרעינים
הרוצים לעלות לאיזור שגב, שיהיה להם מקום במחנה הזמני. זאת אומרת, נעשה
לאכלוס המקום לאלתר במחנה זמני שאנחנו בתהליך הקמתו.

ניתן לקדם את רמה ואת גבעת-חנניה ואם תהיה

החלטה אפשר להעביר את שני אלה משנת 1977 ל-1976.

האם בעיות הקרקע נפתרו?

מר י. צור:

נראה לנו שהבעיות הן מזעריות ואפשר לעלות.

מר י. אדמוני:

תציע שאם ענין הקרקע יושלם לשגב ד' בשנת 1976,
שיוכלו לעלות על הקרקע בשנת 1976.

השר מ. קול:

אני מסכים לכך.

מר י. אדמוני:

היתה החלטה בינינו ובין המינהל^{שמכיל 111} ששפה הרבה

דברים עדינים, שנפקיד בוועדת התכנון והבנייה רק שתי תכניות כדי לא ליצור בעיה.

מר אבני מסר מספר רחב לגבי ישובים שאוקמו

בשנה האחרונה. בפועל החלטנו על 14 ישובים שבעצם רובם או מאוכלסים או בתהליך
בנייה. לאלה אנחנו מציעים השנה עוד 6 ישובים שעליהם דיווחנו בישיבה הקודמת,
עוד 6 ישובים לקליטת עולים ועוד 6 זמניים מוצעים.

מר י. אדמוני:

זאת אומרת שבתכנית דו-שנתית מדובר על
כ-32 ישובים. אין ספק שזו תכנית משמעותית

למדי. מבחינת כושר האכלוס, אם נאמר לעצמנו את האמת, אינני בטוח אם אנחנו
מסוגלים לעשות הרבה יותר מזה, אולי משהו כן, אבל הרבה - אינני בטוח.

אשר לגרעינים הממתינים. יש גרעינים המחכים

שנתיים ואני מכיר שניים כאלה, אלא שהם יעדו לעצמם יעדים ספציפיים שאנחנו לא
יכולים לתת להם עדיפות והם: חפורית על הקו הירוק בגוש עציון ומבוא חרוון,
שאנחנו מציעים אותו עכשיו אבל לא חשבנו כך בעבר.

השר י. רפאל:

איזה גרעין זה?

מר י. אדמוני:

מסונף לעובד הציוני. זה גרעין של משפחות
צעירות. כאמור, לא ראינו עדיפות ללכת למקום

הזה.

יש אפשרות של גמישות לתכנית ירושלים, גם
על-ידי הפניית גרעינים או תוספת של גרעין אחד או שניים לתכנית הזאת. היושב-
ראש הבהיר את העניין הזה וגם מר גבתי הבהיר אותו. אנחנו פתוחים לגמישויות
בנושא זה.

יש לנו דו"ח על כל אחד מן הישובים ועל זה

יהיה דיון נפרד.

אשר לפרישת ההשקעות הצרכניות. פעם נקבע

שסטנדרטים לבנייה ייקבעו בוועדות משותפות של משרד השיכון, המחלקה להתיישבות
ותנועת ההתיישבות. הוועדות האלה לא פעלו והסטנדרטים לא נקבעו בפורומים ציבוריים.
לי אין ביקורת על הסטנדרטים עצמם אבל יש לי ביקורת על פרישת ההשקעות. אני
חושב שצריך לקבוע לוח זמנים מתי הולכים לחדר-אוכל או למתקן זה או אחר.

מר י. אדמוני:

אפשר לפרוש את ההשקעות לתקופה ארוכה ויהיה

בכך כדי לתת אמצעים לפעולה יותר נרחבת.

כדאי לשבת עם אנשי משרד השיכון, תנועות ההתיישבות והמחלקה להתיישבות כדי לבדוק איך צריך לבנות ישוב מבחינה הפרישה זאת אומרת, לאחר כמה זמן צריך לבנות את ישוב הקבע אחרי הישוב הזמני ואולי יש מקום למחשבה שאת ישוב הקבע צריך לבנות ולהקים רק אחרי השנה השלישית או הרביעית. צריך ליצור פורומים מתאימים כדי שנוכל לבדוק את עצמנו מחדש.

אשר לגרעינים: גרעין של עולי בריח-המועצות

צריך לעלות לרפיח ו' ולא לתפן ד'.

או יהיה ענין עם הגרעין מצרפת.

פרופ' ר. וייץ:

סוכס עם אנשי הקליטה שהגרעין מדרום אפריקה

מר י. אדמוני:

ילך להכשרה במחנה מעבר, במשך שנה, ולפיכך

מבחינתנו זה לא מחייב להוסיף כיום ישוב לתכנית אלא אנחנו יכולים להשאר במסגרת המוצעת עם אפשרות של מענה לשני הגרעינים האלה, אם יוכיחו את עצמם.

אשר לקריטריונים המאפשרים להעניק את

התואר "גרעין" לקבוצה של אנשים. יש לנו "שולחן ערוך" בנושא זה ובו מצויינים קריטריונים לגבי המועמדים, כגון: גיל, מצב בריאות וכו'. יש מספר מינימאלי של חברים לגרעין, והוא שונה כשמדובר בקיבוץ או במושב, כמה משפחות וכמה חברים. במשק שיתופי מדובר על מינימום של ארבעים חברים וחברים ובמושבים על מינימום של עשרים משפחות, אם כי מחוץ הדו"ח הראו שיש כמה חריגים בעיקר מחוץ נסיון לגבש גרעינים של עולים, שבהם היינו מוכנים ללכת לפשרות.

מר י. אדמוני:

אני סבור שצריך לדקדק במה שנוגע לקריטריונים להכרה בגרעינים ולא לאשר לכל קבוצה לעלות על הקרקע. השיוך התנועתי נותן בסחון שאם גרעין איננו יכול לעלות - התנועה דואגת להשלמה. התנועות מתוכננות על השלמות בישובים קיימים ועל הקצאות לישובים חדשים. קורות תקלות ויש מקרים שגרעינים אינם מוכיחים את עצמם ואז יש צורך בגרעינים אחרים. יש תכנית רב-שנתית של תנועות ההתיישבות להשלמה והקמה של ישובים חדשים.

אשר לסטנדרטים בהאחזויות הנח"ל. כיום מקימים

האחזויות, ואפילו הן צריכות להיות במקום תקופה ארוכה, באהלים ומבנים טרומיים פשוטים מאד למבני ציבור. אנחנו בונים כיום את ההאחזויות בצורה שונה משעשינו זאת בעבר, בתיאום עם פיקוד הנח"ל אשר סבור שהליכה צנועה יותר היא חיונית. במחנות זמניים מקימים חלק במיקום הקבע אבל חלק מהם אנחנו מקימים לא במיקום הקבע של הישוב אלא במרכזי ההתיישבות, ואזכיר את המחנה באיזור שגב, ויש מחנה ברמת הגולן, שאנחנו מקימים אותם כמחנות אשר ישמשו גרעינים נוספים. יש מחנה צורי ברמת הגולן שכיום עובר אותו הגרעין הרביעי או החמישי.

אלה מחנות להתלכדות ולמעבר של הגרעינים.

היו "ר" השר י. גלילי:

נכון.

מר י. אדמוני:

אשר להערתו של מר אבני בדבר ישובי העולים.

זה אחד הדברים החמורים ביותר, שצריך לקבל עליו סיכום והכרעה. יש לנו התחייבויות ברורות מאד כלפי העולים ורק מקרה הוא שהרפורמים לוחצים יותר מאחרים, כי מחר עלולים אחרים ללחוץ באותה מידה כמו הרפורמים, ואין אפשרות לדחות. לכן הנושא הזה חייב למצוא פתרון, ואם לא במסגרת הישיבה היום הרי במסגרת אחרת, קרוב ככל האפשר.

מר י. אדמוני:
אני סבור כי התכנית המובאת לכאן היום יש בה משום בשורה גם לעצם תנועת ההתיישבות וגם לגרעינים המבקשים והרוצים לעלות להתיישבות. אני רואה בסיפוק את הנכונות של תנועות ההתיישבות להקל בשאלת המימון, כי יש כאן נכונות לוותר על אמצעים שיועדו להם. אין ספק שצריך לתת לכך פומבי כדי להראות את המעשה החיובי בתחום ההתיישבות.

מר ח. גבתי:
אשר להגברת קצב ההתיישבות בגליל. אני מבקש שנוזהיר את עצמנו לבל נראה את ההתיישבות בגליל כפעולה מכנית שאפשר להעלות שתיים, ארבע, שש או שמונה נקודות. יש ענין חשוב שאני רוצה שחברי הוועדה ידעו אותו. אנחנו הולכים לגליל בצורה חדשה של התיישבות. השר קול הזכיר את המושג של התיישבות לא-קונבנציונאלית. היות ובגליל אין די קרקע ואי-אפשר להקים ישובים חקלאיים, אנחנו הולכים בתכנית להקים ישובים על בסיס חקלאי מצומצם ביותר שעיקר ביסוסו יהיה על פרנסות לא-חקלאיות. במה שנוגע לקיבוצים, הענין איננו מסובך. יש כבר כיום קיבוצים שבהם פיהחו תעשייה במידה כזו שהחקלאות תהיה משק עזר.

היו"ר השר י. גלילי:
אולי מוטב לדבר על "פחות מסובך" מאשר על "לא מסובך".

מר ח. גבתי:
אני מקבל.

חלק גדול מהישובים העולים לשם אינם קיבוצים אלא, כפי שהם מכנים זאת, מושבים שיתופיים כלומר, ישובים קואופרטיביים, בהנחה שהם יקימו שם מפעלים שיהיו בבעלות הכפר, בבעלות האגודה ולא בבעלות פרטית של המתישבים.

מר ח. גבתי:

הוועדה הביין-תנועתית דנה בענין זה וקבענו

עקרונות, על דעת הכל, אשר ינחו את הקמת

הישובים האלה, שכפי שאמרתי הם שונים מאלה שהוקמו עד כה.

איש מאתנו איננו יכול לומר בוודאות שיש

דרך סלולה דוגמת נהלל או כפר-ויחקין. עוד נצטרך לגשש. גם מבחינה זו אי-אפשר

לרוץ אלא צריך להעלות מספר ישובים לנסיון, ללמוד מן הנסיון, ללמוד מן השגיאות

ולחקן אותן.

השר מ. קול:

מה ההגיון להחזיק מקום לגרעין שאיננו מוכן

לעליה ולעומת זה גרעין המוכן לעליה חייב

להמתין?

מר ח. גבתי:

אשר לאכזבתו של השר רפאל ממאזן הגרעינים

שיש לנו. בתחומי כל תנועות ההתיישבות - זה הכל.

ישבתי עם נציגי כל התנועות החל מנציגי הקיבוץ הארצי עד לנציגי "חירות",

האיחוד החקלאי, המושבים והקיבוצים וביקשתי לקבל את האיננוטר. זה מה שיש

לנו כיום. אין פירוש הדבר שאם נתחיל בתנופה התיישבותית או אם נחליט על

יעדים נוספים זה לא יתן דחיפה להתארגנותם של גרעינים נוספים. אבל אם אני

נשאל מה המצב כיום - זה המצב. אינני יודע על גרעינים נוספים פרט לאלה

לאלה שברשימה.

מר אדמוני הסביר כבר מה הכישורים הנדרשים

מן הגרעינים. יש הבדל בין גרעינים לקיבוצים לבין גרעינים למושבים. גרעינים

קיבוציים מורכבים מבוגרי תנועות נוער, בני נוער שמטפלים בהם במסגרת בית-

הספר התיכון והנח"ל, הם מתגבשים לקבוצה ומצמידים אותם למקום מסויים שהוא

מקום ההתיישבות שלהם בעתיד. יש כאן גם מעקב קרוב קבוע.

לעומת זאת, הגרעינים למושבים אלה ארגונים

מר ח. גבתי:

אשר מהלכדים בצורות שונות, על-ידי תנועות

או יוזמות של קבוצת חברים, לדוגמה: יש פחזור צבאי שחברים בו מתארגנים

ומצרפים אליהם עוד חברים ועוד משפחות וקובעים להם יעד. יש קבוצות אשר

החברים בהם מתאהבים במקום מסויים, כמו לדוגמה הגרעין המבקש להתיישב בסביבות

חורון, ביקשנו מהם ללכת לשגב אלא שהם אינם רוצים בכך. האהבה למקום מסויים

איננה רק אפלטונית, אלא בדרך-כלל קשורה בעובדה שהאנשים עובדים בסביבה, כשם

שאלה המעונינים ללכת לשגב עובדים בחיפה. אנחנו לא נמצאים במצב שאנחנו יכולים

להכתיב בכל מקרה.

אבל צריך להיות ברור שגם לא נוכל לקבל

היו"ר השר י. גלילי:

תכתיב.

ברור שאם יש ארגון שחבריו רוצים ללכת למקום

מר ח. גבתי:

שאנחנו חושבים שהוא איננו אקטואלי אנחנו

משיבים בשלילה ואז עלול לקרות שאותם חברים יוותרו על הליכה להתיישבות.

יש שגרעינים שונים של תנועת התיישבות אחת

השר ז. המר:

מבקשים להיות באיזור אחד.

השלמה הישובים נעשית לרוב לא על-ידי גרעינים.

מר ח. גבתי:

אשר לסטנדרט ולקצב הבנייה. בדברי לא התכוונתי

לכך שבאיזה שהוא מקום יוחלט על הורדת הסטנדרט ב-25%. הכוונה היא לבדוק מחדש

כמה דברים ולברר אם יש מקום לשנות אותם או שאין מקום לכך. אני מקבל את המחשבה

שהיה פורום משותף של משרד השיכון, המחלקה להתיישבות והוועדה ההתיישבותית

של הזרמים השונים, אשר ידונו לגופם של דברים גם בקשר להקמת ישובים זמניים.

מר ח. גבתי:

הוועדה הזאת תדון גם בשאלה מתי הולכים לשוב קבע אחרי ישוב זמני # וכך בקשר לשאלה תוך איזה פרק זמן עושים את ההשקעות היסודיות, אם תוך שנתיים או תוך חמש שנים. אינני חושש שמכך שהמתיישבים יחיו תקופה מסויימת בתנאים לא כל כך טובים. אני רואה בכך צעד חיובי שיש בו משום מבחן, ואם יש צורך במבחן - רצוי שהוא יהיה בהתחלה כדי למנוע זעזועים ~~הם~~ אחרי שלוש או ארבע שנים. למדתי שהיציבות של החברים במשקים, לפחות במשקים קיבוציים, איננה נקבע על-פי התנאים החומריים אלא יש גורמים אחרים הקובעים אותם, ואם מדובר באדם רציני - הוא מתגבר, ואם זה לא כך - לא יעזרו פריטים מופרזים.

היו"ר השר י. גלילי:

רבותי, הבטחתי שהישיבה תסתיים בשעה עשר-וחצי, והשעה הגיעה. אבל אני מבקש, לפני שאנעל את הישיבה, לעשות נסיון, אם תסכימו, ללא דיון מפורט, לתת יפוי כוח ליושב-ראש הוועדה עם שר החקלאות ושר הבטחון לאשר הקמת האחזות נח"ל בגליל, לאחר שיש פנייה כזו מצד פיקוד הנח"ל. מדובר על תזון-צלמון.

מר י. אדמוני:

זה מצפון לעאהבה.

היו"ר השר י. גלילי:

היתה פנייה של השר זבולון המר שנדון בוועדה בנושא ישובם של מפוטרי חמנע בערבה. אני מבקש להודיע שהנושא הזה נמצא בבדיקה. אתמול התקיים דיון בין שר החקלאות ובין הגרעין. אביא בעניין זה מידע לישיבה הבאה.

השר ז. המר:

אם לא יהיה מידע חיובי, האם נקיים דיון בנושא

זה?

היו"ר השר י. גלילי: הסדר הוא שנושאים מובאים לישיבה על-יטוד הכנה מוקדמת. הנושא עדיין בהכנה והוא לא בשל לדיון. בעקבות המידע שאביא לישיבה הבאה, אם תרצה דיון - יהיה דיון.

מר ח. גבתי: בענין זה אני "מחותן" מצד אחר, מבחינת תמנע וחימיקלים לישראל. בחימיקלים לישראל יש החלטה שלא מבטלים את תמנע כמכרה נחושת אלא יחזיקו צוות לתחזוקה וכן מחפשים אפשרות למפעלים אחרים על התשתית של תמנע. כל זמן שהדברים אינם ברורים בצורה חד-משמעית - המים של תמנע מיועדים לדברים אחרים.

השר מ. קול: אנחנו לא מאשרים שום דבר.

היו"ר השר י. גלילי: לא.

השר מ. קול: נוכח הודעתו של מר אדמוני בקשר למחנה בשגב ולאור בקשתי ששגב ד', אם עניני הקרקע יושלמו העליה אליו תהיה השנה, אני מבקש לבדוק את הדברים.

היו"ר השר י. גלילי: בזה אנחנו מסיימים. חג שמח.

הישיבה ננעלה בשעה 10.30.

הצעת תכנית להתישבות מטעם הועדה הבינתנועתית להתישבות תת/9.

יו"ר הועדה הבינתנועתית להתישבות מפרט את הצעת התכנית להתישבות שהוגשה על בסיס החלטות המרכז החקלאי מיום כ"ו באדר ב' תשל"ו (28.3.76).

כדיון משתתפים: השרים י. גלילי, מ. קול, י. רפאל, ז. המר, ח. צדוק וה"ה ח. גבתי, ר. ווייץ, ר. זאבי, ש. אבני, ח. פינקלשטיין וי. אדמוני.

מ ח ל י ט י ם:

לייפות את כוחם של יו"ר הועדה להתישבות ושרי החקלאות והבטחון לאשר על דעת הועדה להתישבות, הקמת היאחזות נחל בגליל המרכזי (צלמון - חילזון).

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת